

PROJEKT

STRATEGIA ROZWOJU GMINY SOBIENIE-JEZIORY

NA LATA 2015 – 2022

Sobienie-Jeziory, sierpień 2015

Spis treści

Wprowadzenie	3
Część I Diagnostyka obszaru objętego Planem	5
1. Przestrzeń i środowisko	5
1.1 Położenie geograficzne i administracyjne	5
1.2 Charakterystyka sieci osadniczej	6
1.3 Warunki przyrodnicze i zasoby naturalne.....	7
1.4 Zasoby kulturowe i zabytki.....	12
2. Sfera gospodarcza i infrastruktura społeczna	16
2.1 Demografia	16
2.2 Rynek pracy i przedsiębiorczość	17
2.3 Edukacja	20
2.4 Ochrona zdrowia	24
2.5 Pomoc społeczna	25
2.6 Kultura i rozrywka	32
2.7 Sport, rekreacja, turystyka	37
2.8 Bezpieczeństwo publiczne.....	41
3. Infrastruktura techniczna	44
3.1 Drogowa sieć komunikacyjna	44
3.2 Wodociągi i kanalizacja.....	47
3.3 Sieć energetyczna, gazowa i telekomunikacyjna	51
3.4 Gospodarka odpadami	53
3.5 Zasoby mieszkaniowe	55
4. Zarządzanie.....	56
4.1 Możliwości budżetowe gminy (przychody, struktura wydatków)	56
4.2 Planowanie strategiczne.....	63
4.3 Kapitał społeczny	64
Część II Analiza SWOT.....	66
Część III Założenia Strategii Rozwoju Gminy Sobienie-Jeziory	70
1. Analiza potrzeb i uwarunkowań rozwojowych.....	70
2. Misja i wizja gminy.....	80
3. Cel główny i cele szczegółowe	80
4. Strategie sektorowe	82
4.1 Zrównoważony rozwój gospodarczy.....	82
4.2 Zrównoważony rozwój środowiska.....	84
4.3 Zrównoważony rozwój społeczny.....	85
4.4 Zrównoważony rozwój przestrzenny i instytucjonalny	87
5. System wdrażania i aktualizacji oraz sposoby monitorowania, oceny i komunikacji społecznej	89
6. Źródła finansowania.....	100
7. Zgodność wizji i kierunków rozwoju Gminy Sobienie-Jeziory z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu.....	101
 Spis ilustracji	103
Spis tabel	104
Spis wykresów.....	105

Wprowadzenie

Strategia Rozwoju Gminy Sobienie-Jeziory na lata 2015-2022 jest dokumentem kierunkowym, nakreślającym nadrzędne cele długoterminowe oraz wyznaczającym najistotniejsze obszary rozwoju gminy. Wskazuje przy tym ramy działań władz gminy, współpracujących z nimi podmiotów i wszystkich mieszkańców, które prowadzą do osiągnięcia wyznaczonych celów. Prezentuje przy tym przykłady inicjatyw w obszarach kluczowych. Dokument określa stan docelowy, do którego gmina powinna dążyć w wyznaczonym okresie planowania. Możliwie jak najpełniejsze zaimplementowanie do życia codziennego zapisów niniejszej Strategii daje szansę na zrównoważony rozwój gminy w sferze społecznej, gospodarczej i przestrzennej. Dlatego dokument zawiera także opis zasad jego wdrażania i systemu monitorowania stopnia osiągniętych rezultatów.

Wszystkie dokumenty o charakterze strategicznym, a takim jest niniejsza Strategia, są narzędziem stymulowania i projektowania rozwoju, które kierunkuje działania oraz wskazuje sfery wymagające interwencji i finansowania. Nie zamyka przy tym możliwości wprowadzania zmian, prowadzenia konsultacji społecznych i składania - zgodnie z pojawiającymi się, uzasadnionymi potrzebami lokalnymi - propozycji nowych, nie ujętych w aktualnej wersji dokumentu rozwiązań. Wprowadza jednak istotną hierarchizację obszarów rozwojowych, która za każdym razem powinna być uwzględniana w przypadku podejmowania ważnych dla gminy decyzji inwestycyjnych. Strategia Rozwoju stanowi narzędzie, wyznaczające ramy racjonalnego gospodarowania posiadanymi zasobami.

Strategia Rozwoju Gminy Sobienie-Jeziory w perspektywie roku 2022 przygotowano w oparciu o metodę ekspercko-partycypacyjną, czyli taką, która zapewnia udział (partycypację) społeczeństwa w jego tworzeniu. Jest to więc metoda wspólnego planowania, pozwalająca na połączenie wysiłku zespołu ekspertów z odbiorcą programu, czyli społeczeństwem reprezentowanym przez władze gminy, lokalnych liderów społecznych i wszystkich mieszkańców chętnych do włączenia się w proces tworzenia dokumentu.

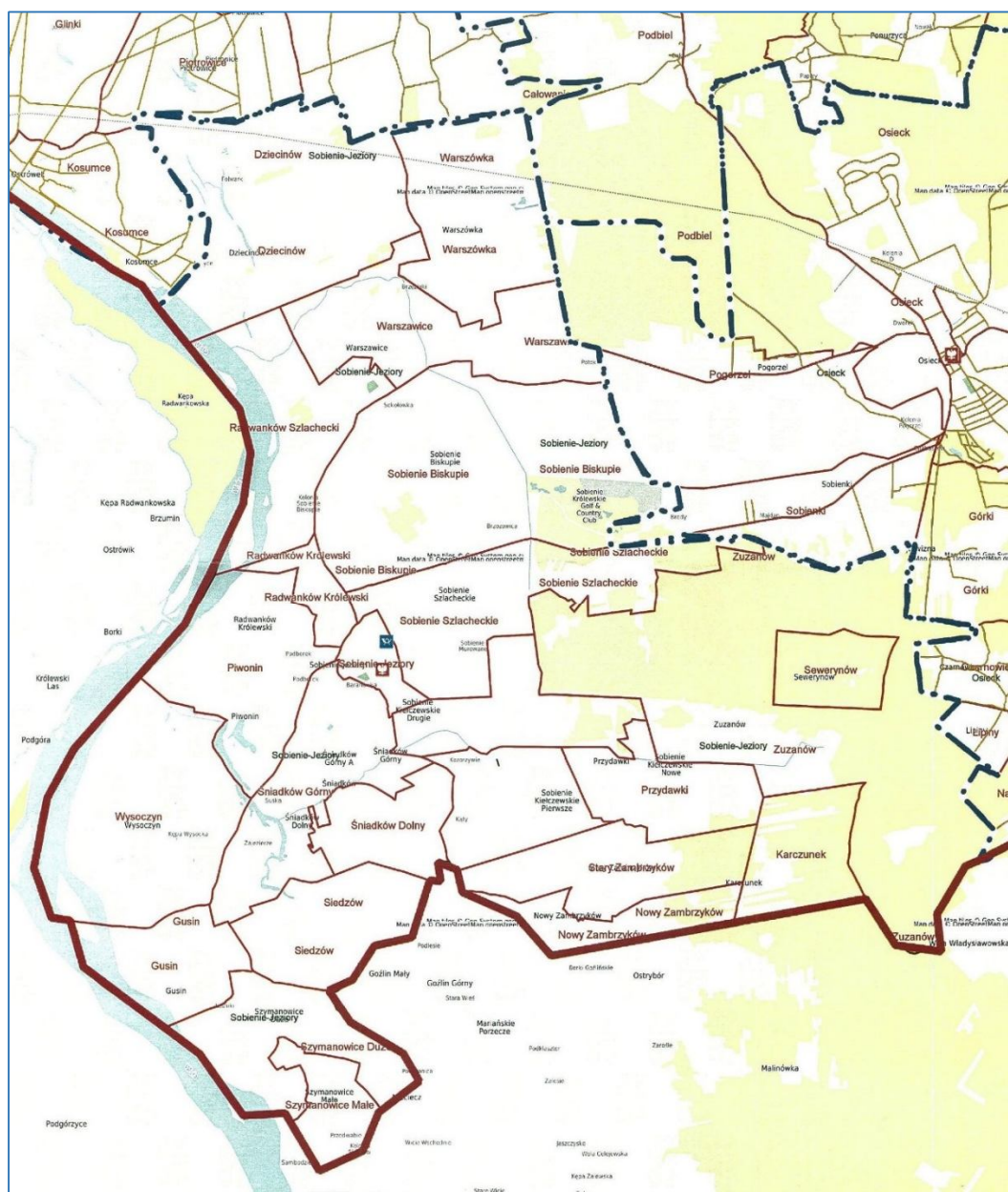
Punktem wyjścia do opracowania Programu była analiza zasobów, specyfiki, potencjału i otoczenia gminy przeprowadzona na podstawie materiałów stanowiących zasoby Urzędu Gminy, danych statystycznych, ogólnie dostępnych informacji i dokumentów oraz opinii interesariuszy. Oprócz analizy wewnętrznych czynników rozwojowych dokonano również przeglądu czynników zewnętrznych, których wystąpienie prognozuje się w najbliższych latach w kontekście całego województwa mazowieckiego i kraju. Oparto się tu przede wszystkim o zapisy następujących dokumentów: Strategia Rozwoju Kraju 2020, Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2020, Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020.

Wnioski z tak przeprowadzonej diagnozy wzbogaconej analizą SWOT i popartej wynikami konsultacji społecznych przeprowadzonych z udziałem reprezentatywnych grup mieszkańców stały się podstawą do wypracowania misji i wizji rozwoju Gminy Sobienie-Jeziory w perspektywie roku 2022.

Sprecyzowany obraz gminy u progu trzeciej dekady XXI wieku pozwolił określić najważniejsze dla jej rozwoju obszary oraz wskazać cele strategiczne. Mogą one zostać osiągnięte jedynie w drodze konsekwentnego i skutecznego realizowania zawartych w dokumencie zapisów, a to z kolei wymaga funduszy mogących przekraczać własne zasoby finansowe gminy. Dlatego konieczne było wskazanie potencjalnych źródeł wsparcia niektórych zadań.

1.2. Charakterystyka sieci osadniczej

Gminę Sobienie-Jeziory tworzy 25 sołectw: Dziecinów, Warszówka, Warszawice, Sobienie Biskupie, Sobienie Szlacheckie, Sobienie-Jeziory, Radwanków Królewski, Radwanków Szlachecki, Piwonin, Wysoczyn, Gusin, Szymanowice Duże, Szymanowice Małe, Siedzów, Śniadków Dolny, Śniadków Górny, Śniadków Górny A, Nowy Zambrzyków, Stary Zambrzyków, Karczunek, Sewerynów, Zuzanów, Przydawki, Sobienie Kielczewskie Pierwsze, Sobienie Kielczewskie Drugie. Największą jednostką osadniczą jest miejscowość gminna Sobienie-Jeziory, gdzie mieści się siedziba władz gminy oraz ważniejsze obiekty użyteczności publicznej.

Ryc. 3 Podział administracyjny Gminy Sobienie-Jeziory

1.3. Warunki przyrodnicze i zasoby naturalne

Gmina Sobienie-Jeziory w 99% znajduje się na obszarze Nadwiślańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, co stanowi 9287 ha powierzchni gminy, dla którego obowiązują przepisy zawarte w Rozporządzeniu Nr 68 Wojewody Mazowieckiego z dnia 23 czerwca 2005 r. w sprawie Nadwiślańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu położonego na terenie powiatów garwolińskiego, mińskiego i otwockiego (Dz. Urz. Woj. Mazowieckiego Nr 164, poz. 5193). Obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnią funkcję korytarzy ekologicznych.

Północno-wschodni fragment gminy Sobienie-Jeziory znajduje się w granicach Mazowieckiego Parku Krajobrazowego i zajmuje 264 ha. Mazowiecki Park Krajobrazowy został utworzony w 1986/87 roku, w 2001 roku otrzymał imię Czesława Łaszka - wieloletniego wojewódzkiego konserwatora przyrody. Park został utworzony w celu ochrony lasów i najcenniejszych przyrodniczo obszarów po prawej stronie Wisły. Obejmuje teren dzielnic warszawskich: Wawer i Wesoła, oraz gmin: Józefów, Otwock, Wiązowna, Karczew, Celestynów, Kołbiel, Osieck, Sobienie-Jeziory oraz Pilawa. Swym zasięgiem obejmuje prawie 16 000 hektarów lasów i łąk. Ponad 70% powierzchni całego parku zajmują lasy, przede wszystkim lasy iglaste z niemal wszystkimi typami borów. Dominującym zespołem leśnym jest bór świeży, często występuje tu też bór wilgotny, porastający obniżenia między wydmami. Na terenie parku zachowały się również torfowiska wszystkich typów, m.in. rozległe "Bagno Całowanie" oraz inne zespoły charakterystyczne dla obszarów podmokłych, takie jak olsy czy łęgi. Wśród drzew dominującym gatunkiem jest Sosna zwyczajna. Na terenach bagiennych występuje w postaci karłowatej. Wśród drzew liściastych częste są: brzoza, olsza i dąb. Reliktem jest rosnąca na Bagnie Całowanie brzoza niska. W borach występuje wiele rzadkich, często chronionych roślin takich jak rosiczka okrągłolistna, pośrednia i długolistna, bagno zwyczajne, modrzewnica, mącznica lekarska i lilia złotogłów. W runie olsownie można spotkać kaczynia złotego i psiankę słodkogórz. W sporadycznie występujących lasach grądowych runo tworzą: zawilec gajowy, pszeniec, perlówka zwisła, turówka wonna oraz podkolan biały. Ciekawostką botaniczną jest występujący tu niewielki krzew wawrzynek wilczełyko. Na łąkach spotkać można charakterystyczne dla tego obszaru zioła: krwawnicę, babkę lancetowatą, firletkę poszarpaną, rzeżuchę łąkową, gnidosza królewskiego oraz bardzo rzadkie storczykowate.

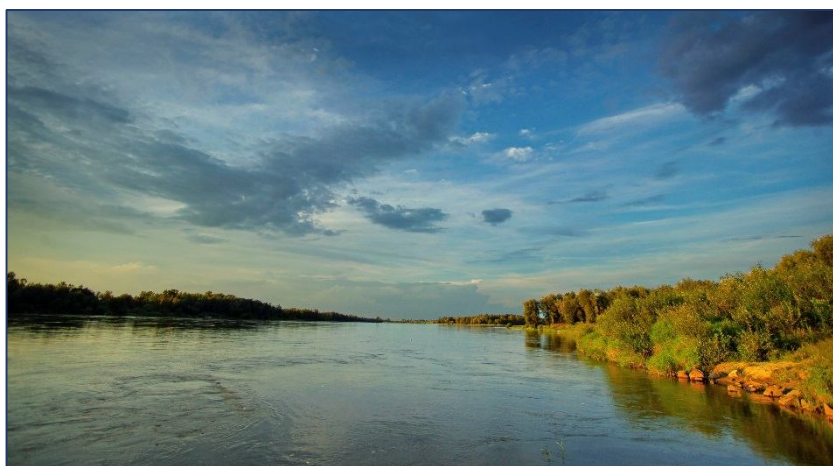
Na terenie obszaru Bagno Całowanie PLH 140001 stwierdzono występowanie zagrożonych w skali Europy i kraju siedlisk torfowiskowych, łąkowych, murawowych oraz leśnych (łęgi i bory bagienne). 11 rodzajów siedlisk znajduje się na Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG, a zajmują one łącznie prawie 60% obszaru. Stwierdzono tu też występowanie 6 gatunków zwierząt z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Szczególnym walorem obiektu jest

mozaikowa struktura krajobrazu i związane z nią duże zróżnicowanie przyrodnicze, a co za tym idzie – bogactwo florystyczne i faunistyczne. Odnotowano tu ponad 500 gatunków roślin, wśród nich liczne rzadkie i zagrożone, a także rzadkie gatunki motyli. Niezwykle cenne dla zachowania bioróżnorodności obiektu ciepłolubne murawy napiaskowe.

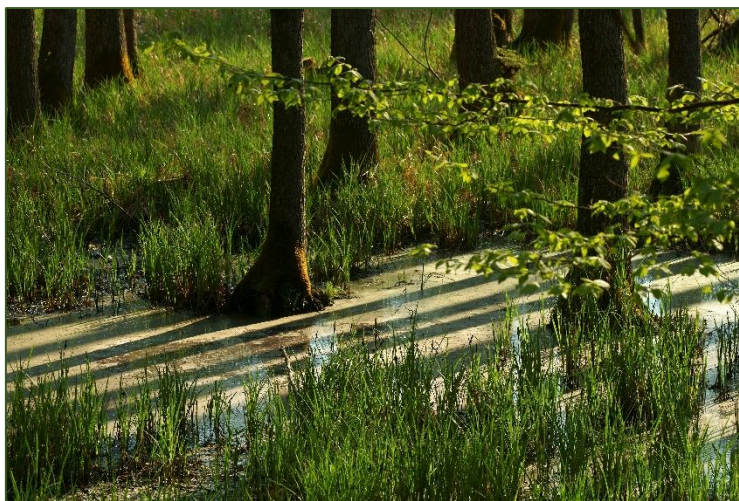
Ryc. 4 *Bagno Całowanie*

Bagno Całowanie to ostoja ptasia o randze krajowej K54. Gniazduje tu 127 gatunków ptaków. Występuje co najmniej 18 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 3 gatunki z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej (C3, C6) następujących gatunków ptaków: błotniak zbożowy (PCK), sowa błotna (PCK), kulik wielki (PCK); w stosunkowo wysokim zagęszczeniu (C7) występują: derkacz i błotniak łąkowy oraz świerszczak (>0,5% populacji krajowej). Na terenie obszaru stwierdzono występowanie zagrożonych w skali Europy siedlisk torfowiskowych, łąkowych, murawowych oraz leśnych (łęgi i bory bagienne). Występuje 9 typów siedlisk wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Siedliskowej – łącznie zajmują one 30% obszaru. Szczególnym walorem obiektu jest mozaikowa struktura krajobrazu i związane z nią zróżnicowanie przyrodnicze, a co za tym idzie – bogactwo florystyczne i faunistyczne.

Ryc. 5 *Rzeka Wisła*

W koncepcji Krajowej Sieci Ekologicznej ECONET – PL gmina Sobienie- Jeziory znajduje się w obszarze węzłowym o znaczenie międzynarodowym, oznaczonym jako 23 M – Obszar Środkowej Wisły. Największymi walorami przyrodniczymi, o randze międzynarodowej, odznacza się korytarz ekologiczny, który stanowi Wisła w granicach międzywala, z wyspami i nadrzecznymi łęgami. Dolina Środkowej Wisły PLB 140004 to bardzo ważna ostoja ptaków wodno – błotnych o randze europejskiej E46, gniazduje tam ok. 40-50 gatunków, w tym co najmniej 22 z załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 9 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej (C3, C6) następujących gatunków ptaków: brodziec piskliwy, krwawodziób, mewa czarnogłowa, mewa pospolita, ostrygojad (PCK), płaskonos, podgorzałka (PCK), podróżniczek (PCK), rybitwa białoczelna (PCK), rybitwa rzeczna, sieweczka obrożna (PCK), sieweczka rzeczna (PCK), śmieszka, zimorodek; w stosunkowo wysokim zagęszczeniu (C7) występuje bocian czarny, czajka i rycyk. W okresie wędrówek w stosunkowo wysokim zagęszczeniu (C7) występuje bocian czarny (do 245 osobników). W okresie zimy występuje co najmniej 1% populacji szlaku wędrówkowego (C2 i C3) czapli siwej i krzyżówki; w stosunkowo wysokim zagęszczeniu (C7) zimuje gągoł i bielaczek; ptaki wodno-błotne występują zimą w koncentracjach powyżej 20000 osobników (C4).

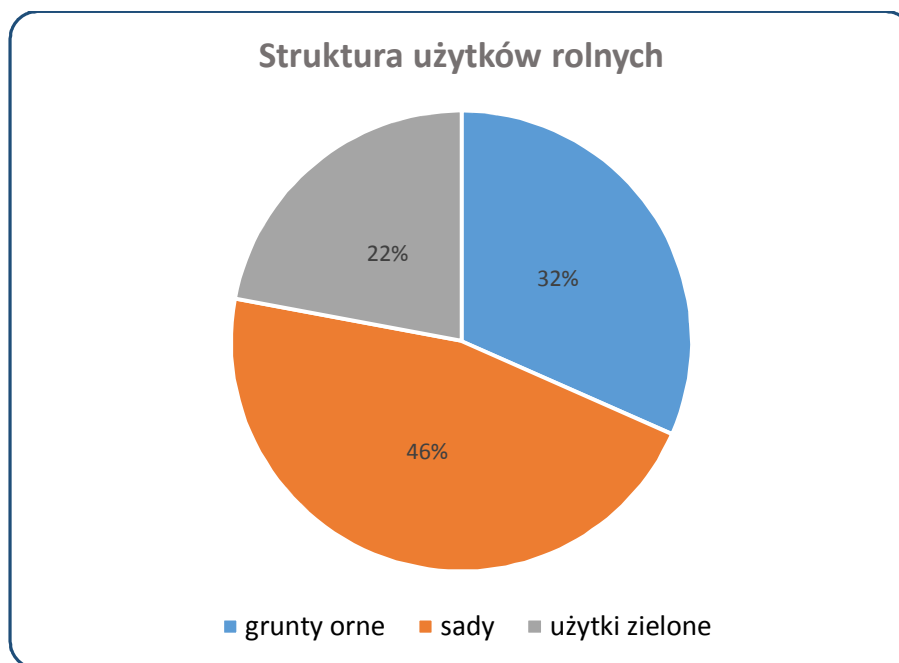
Ryc. 6 Rezerwat przyrody „Wymięklizna”

Na terenie gminy znajduje się rezerwat przyrody „Wymięklizna” powołany Zarządzeniem Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 14 czerwca 1996 r. (M.P. z 1996 r. Nr 42, poz. 415) na powierzchni 62,37 ha. Jest to rezerwat leśny, częściowy. Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych wielogatunkowych drzewostanów liściastych, iglastych i mieszanych o znacznym stopniu naturalności wraz z występującymi w nich gatunkami różnych ptaków lęgowych. Największą powierzchnię zajmują las mieszany wilgotny (33,8%), bór mieszany wilgotny (24,9%), bór mieszany świeży (21,4%) i ols jesionowy (19,9%), a gatunkami panującymi są sosna (68,6%) i olsza (17,9%). W drzewostanie występuje tu brzoza omszona. Według opracowania rezerwatowego występują

tu takie zbiorowiska, jak bór trzęślicowy – 177b, bór mieszany, grąd typowy, łęg olszowo-jesionowy oraz typowa dla nich roślinność. We florze stwierdzono obecność gatunków chronionych, takich jak wawrzynek wilczelyko i bluszcz pospolity, chronionych częściowo, jak porzeczka czarna, kalina koralowa, kruszyna pospolita, bagno zwyczajne i konwalia majowa. Z gatunków rzadkich można spotkać szczyr trwały, berberys zwyczajny i przylaszczkę pospolitą. Na terenie rezerwatu obserwowano obecność występujących nielicznie ptaków, takich jak trzmielojad, krogulec, samotnik, siniak, dzięcioł średni, gil zwyczajny i słonka zwyczajna. Występujące w centrum rezerwatu podmokłe łągi i olsy z bujnym podszytem zapewniają dzikom i innym ssakom bezpieczną kryjówkę. Jedną z największych rzadkości w tym rezerwacie jest gniewosz plamisty. Występują tu też jaszczurki i żaby.

Na terenie gminy Sobienie-Jeziory za pomniki przyrody uznano 12 drzew znajdujących się w miejscowości Siedzów, w parku dworskim. Są to okazy topoli białej, modrzewia, dębu szypułkowego, lipy drobnolistnej, klonu jaworu, buka pospolitego, jesionu wyniosłego i sosny wejmutki.

Użytki rolne zajmują w gminie 4368,50 ha, tj. 44,72 % powierzchni gminy. Grunty orne stanowią 29,20 % użytków rolnych, sady 42,78 %, użytki zielone 20,35 %. W strukturze użytków rolnych zwraca uwagę bardzo wysoki udział sadów.

Wykres 1. *Struktura użytków rolnych*

Rolnictwo na terenie gminy Sobienie-Jeziory charakteryzuje się znacznym rozdrobnieniem gospodarstw rolnych. Średnia powierzchnia gospodarstwa w gminie wynosi 3,42 ha. Atutem jest intensywna produkcja rolna, wyspecjalizowana w sadownictwie i warzywnictwie. Rozległe sady gminy, razem z gminą Karczew i Grójec, tworzą największy sad jabłoniowy Europy.

Bazę produkcji rolnej stanowi 4,3 tys. ha użytków rolnych, z których 29,20 % to grunty orne, 42,78 % - sady oraz 20,35 % - trwałe użytki zielone.

Grunty o najwyższej jakości występują w południowo - zachodniej części gminy. To właśnie tam koncentrują się sady i pola z warzywami.

Jakość gruntów rolnych według klas bonitacyjnych przedstawia się następująco:

Klasa bonitacyjna	Powierzchnia w ha	%
I	61	0,9
II	272	4,0
III	1380	20,4
IV	1318	19,5
V	1810	26,7
VI	815	12,0
VIz	24	0,4

Tabela 1. *Struktura bonitacyjna gruntów*

Struktura bonitacyjna wskazuje na zróżnicowaną jakość gleb w gminie. Gleby klas I i II stanowią 4,9 % użytków rolnych, klasy III - 20,4 %, klasy IV - 19,5 %, a klas V i VI - 38,7 %. Lepsze gleby posiada położona nad Wisłą zachodnia część gminy, natomiast wschodnia - zdecydowanie gorsze.

Gmina charakteryzuje się niską lesistością. Lasy zajmują powierzchnię 1740 ha, tj. 17,9 % obszaru gminy. Największe kompleksy leśne skupiają się w południowo-wschodniej części gminy. Są one atrakcyjne pod względem turystycznym. Na terenie gminy znajduje się kilkadziesiąt indywidualnych działek letniskowych, głównie w Zuzanowie, Sewerynowie i Przydawkach

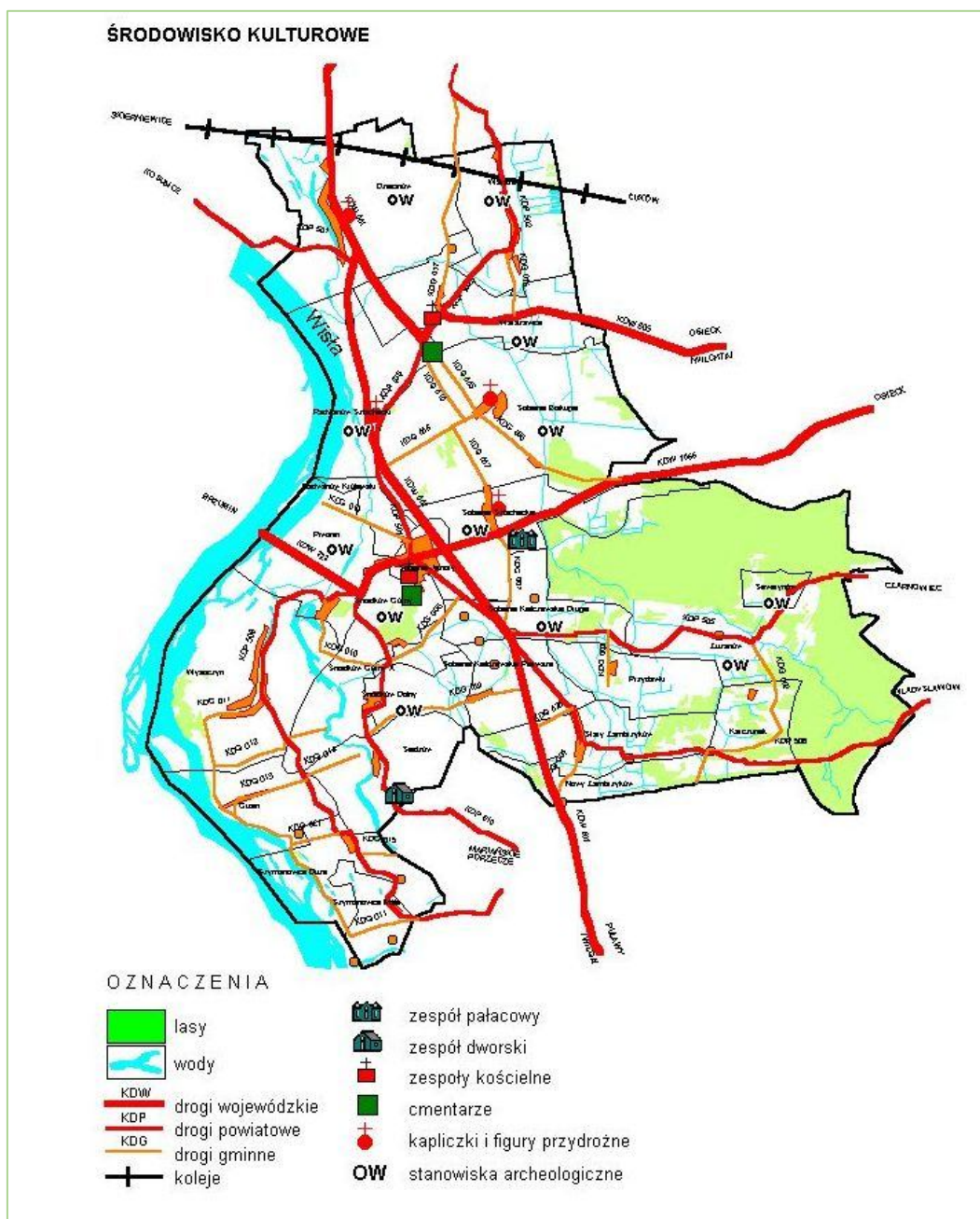
W pobliżu Sobień-Jezior znajduje się jezioro Piwonińskie odznaczające się wysokim poziomem różnorodności biologicznej. Zbiornik ten posiadają rangę użytku ekologicznego i jest wykorzystywany głównie przez wędkarzy. Na uwagę zasługują również jeziora w Siedzowie i Dziecinowie. Ogółem wody stojące na terenie gminy zajmują powierzchnię 81 ha.

Ryc. 7 *Jezioro Piwonińskie*

1.4 Zasoby kulturowe i zabytki

Gmina Sobienie-Jeziory ma długą i bogatą przeszłość. Wzmianki historyczne o miejscowościach należących do dzisiejszej gminy zawdzięczamy książętom mazowieckim. Książę Konrad I, nadając w roku 1244 uposażenie kościołowi p.w. Wniebowzięcia Marii Panny w Czersku, wymienia nazwy szeregu wsi, które musiały już istnieć przed 1244 rokiem (Siedzów, Piwonin, Sobienie, Zambrzyków). Miejscowość Sobienie-Jeziory powstała w II poł. XVIII wieku dzięki Jackowi Jezierskiemu, kasztelanowi łukowskiemu i senatorowi.

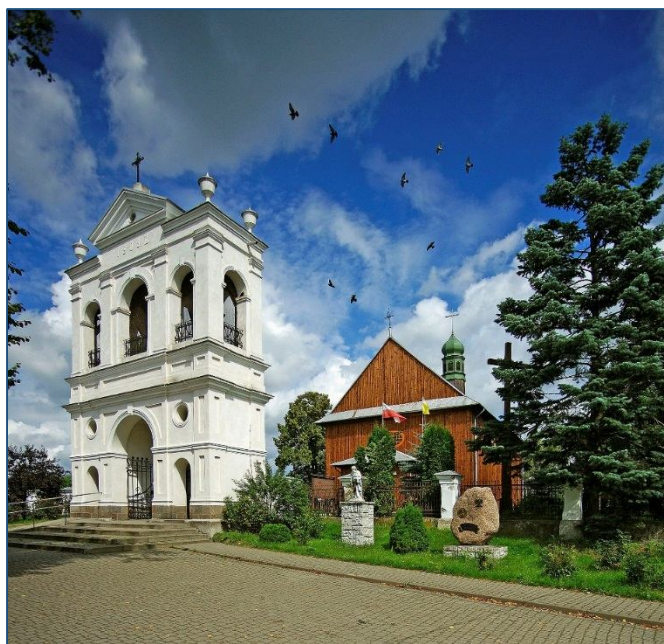

Ryc. 8 Środowisko kulturowe gminy Sobienie-Jeziory

Architekturę i budownictwo sakralne reprezentują zespoły kościołów w Sobieniach -Jeziorach i Warszawicach. Murowany kościół par. p.w. Wszystkich Świętych w Sobieniach

Jeziorach należy do niewielkich budowli z charakterystyczną dość wysoką wieżą z wielostopniowymi skarpami w narożach. Kościół ten jest ważnym akcentem architektonicznym w zabudowie miejscowości. Cmentarz parafialny w Sobieniach-Jeziorach założony został na planie trapezu i ogrodzony murem z dużych łupanych kamieni polnych. Posiada nieregularny układ alejek i zabytkowy drzewostan, m.in.: kasztanowce białe, lipy drobnolistne, dęby szypułkowe, a z iglaków sosny pospolite. Znajdują się tu mogiły żołnierzy polskich poległych 26 sierpnia 1944 roku, jedna zbiorowa i druga pojedyncza - oficera Kazimierza Śwignia.

Szczególność w krajobrazie kulturowym prawobrzeżnego Mazowsza posiada drewniany kościół par. p.w. Św. Jana Chrzciciela w Warszawicach. Należy do jednych z niewielu drewnianych obiektów sakralnych, jakie przetrwały do naszych czasów. Został wzniesiony z zastosowaniem konstrukcji zrębowej i oszalowany deskami w układzie pionowym. Jego program użytkowy, a także związany z nim ściśle plan oraz układ przestrzenny, wywodzą się ze średniowiecza. Jest świetnym przykładem zachowywania tradycji w budownictwie drewnianym, zawsze bardziej konserwatywnym od murowanego, gdzie wypracowane formy utrzymywały się przez stulecia. W lewym bocznym ołtarzu z XIX w. znajduje się cenna rzeźba gotycka Madonny z Dzieciątkiem, pochodząca z lat ok. 1370-1380. Na belce tęczowej umieszczony jest krucyfiks z 1 poł. XVIII wieku. Zabytkiem jest również murowana dzwonnica z początku XX w.

Ryc. 9 Kościół p.w. Św. Jana Chrzciciela w Warszawicach

Na cmentarzu znajdują się m.in. nagrobki z 1842 roku oraz mogiły żołnierzy 1 Dywizji Piechoty im. Tadeusza Kościuszki, poległych w walkach na Kępie Radwankowskiej w dniach 23-26 sierpnia 1944 r.

W miejscowości Warszawice natrafiono na ślady dużego cmentarzyska grobów kloszowych z okresu kultury łużyckiej. W 1476 r. dziedzicami wsi byli z nadania Konrada II, Paweł

Warszewicki - mówca, wierszopis i sekretarz królewski - oraz Stanisław Warszewicki - teolog, wychowawca Zygmunta III Wazy, jeden z organizatorów Akademii Wileńskiej.

Z założeń rezydencjonalnych na terenie gminy zachował się zespół pałacowy w Sobieniach Szlacheckich, który w II poł. XVIII w. należał do Jacka Jezierskiego oraz zespół dworski w Siedzowie. Architektura pałacu w Sobieniach Szlacheckich utrzymuje się w konwencji dziewiętnastowiecznych budowli rezydencjonalnych, realizowanych w tej części Mazowsza. Pałac został wzniesiony na planie prostokąta, dwukondygnacyjny, nakryty dachem czterospadowym. Elewacje otynkowane z wydatnym gzymsem podokapowym i skromniejszym kordonowym, dekoracyjnymi obramieniami okien oraz głównym akcentem reprezentacyjności, jakim jest ryzalit środkowy z czterokolumnowym portykiem. Przy pałacu znajdują się dobrze zachowane budynki folwarczne oraz park o układzie swobodnym z dominującymi drzewami liściastymi.

Ryc. 10 *Pałac Jezierskich w Sobieniach Szlacheckich*

Dwór Daszewskich w Siedzowie z drewnianym, parterowym dworem murowanym i piętrowym korpusem bocznym, posiada cechy typowej siedziby ziemiańskiej. Wokół dworu rozciąga się park o układzie swobodnym, gdzie istotnymi elementami kompozycyjnymi są aleje, szpalery i stawy. Wśród starodrzewia dominują nasadzenia jesionów wyniosłych, lip drobnolistnych, klonów pospolitych, kasztanowców białych, dębów szypułkowych a z iglaków występują świerki pospolite, modrzewie i sosny czarne. Wyraźnym akcentem przestrzennym w założeniu parkowym jest dobrze zachowana, okazała aleja kasztanowcowa. Zachował się tutaj również spichlerz drewniany z 1626 roku.

Z licznych niegdyś na tym terenie zabytków techniki, takich jak młyny, wiatraki czy kuźnie, do dnia dzisiejszego zachowało się niewiele. Unikatowym obiektem w tej grupie zabytków jest wiatrak koźlak w Sobieniach Kielczewskich. Datowany na ok. 1830 r., zliczany jest do

najstarszych zabytków drewnianych prawobrzeżnego Mazowsza. Wzniesiony na rzucie prostokąta zbliżonego do kwadratu, trójkondygnacyjny, osadzony na potężnych podwalinach w kształcie równoramiennego krzyża. Ściany budynku konstrukcji słupowo - ramowej, oszalowane deskami w układzie pionowym. Wewnątrz zachowały się sprawne oryginalne urządzenia do obłuskiwania i mielenia zboża oraz odsiewacze do czyszczenia mąki.

Ryc. 11 *Wiatrak w Sobieniach Kielczewskich*

Na terenie gminy na przestrzeni dziejów miało miejsce wiele bitew i walk narodowowyzwoleńczych. Niektóre z nich zostały upamiętnione, pamięć o innych przeminęła. Skromny, ale wymowny obelisk z tablicą iskrypcyjną poświęcony poległym powstańcom 1863 roku, został wzniesiony w Nowym Zambrzykowie.

Ku czci poległych w czasie II wojny światowej żołnierzy oraz mieszkańców gminy Sobienie-Jezioro wzniesiono na placu rynkowym w Sobieniach-Jeziorach pomnik z wyrytą inskrypcją.

Olbrzymi granitowy głaz z tablicą inskrypcyjną ustawiono w Radwankowie Szlacheckim. Upamiętnia on walkę 3 batalionu 2 pułku I Dywizji Piechoty im. T. Kościuszki I Armii WP z wojskami niemieckimi, jaka została stoczona 26 sierpnia 1944 r. Oddaje cześć kiludziesięciu poległym, w tym jego dowódcy mjr J. Rembezie.

Na terenie gminy występują liczne kapliczki, figury i krzyże przydrożne, datowane od XIX do lat 40-tych XX wieku. Do najokazalszych obiektów w tej grupie należy murowana, kubaturowa kapliczka w miejscowości Dziecinów. Dość często spotykamy kapliczki jedno - lub wielokondygnacyjne w formie słupów bądź filarów z wnękami na przedstawienia świętych, np. murowana kapliczka z Sobień Szlacheckich datowana na 1904 rok czy kapliczka murowana z czerwonej cegły przy ul. Piwonińskiej w Sobieniach-Jeziorach o oryginalnej trójkondygnacyjnej formie z dwoma górnymi kondygnacjami na planie koła. Figury reprezentuje rzadko spotykany posąg z przedstawieniem „Chrystusa Ubiczowanego” na wysokiej kolumnie ustawionej przy drodze Sobienie Biskupie - Warszawice i opatrzonej datą 1844 r. Cenną drewnianą rzeźbą jest też przedstawienie św. Jana Nepomucena z dawnej drewnianej kapliczki w Radwankowie Szlacheckim, dzisiaj umieszczonym w przeszklonym wnętrzu kapliczki w Dziecinowie.

Najliczniej występują krzyże przydrożne, wykonane z różnych materiałów. Najczęściej na terenie gminy można zobaczyć duże krzyże monumentalne, jak na przykład granitowy krzyż w Warszawicach w pobliżu kościoła parafialnego datowany na 1926 rok. Do unikatowych już dziś obiektów należą krzyże drewniane, niekiedy z dekoracyjnymi detalami, np. w miejscowości Sobienie Biskupie z początku XX wieku.

Gmina Sobienie-Jeziory jest terenem interesującym pod względem historycznym i kulturowym. Znajduje się tutaj wiele cennych zabytków, miejsc pamięci narodowej, kapliczek, figur i krzyży przydrożnych. Bogactwo kulturowe w połączeniu z walorami przyrodniczymi stanowi o atrakcyjności tego obszaru pod względem rekreacyjnym i może być wykorzystywane w promocji walorów turystycznych gminy.

2. Sfera gospodarcza i infrastruktura społeczna

2.1 Demografia

W 1950 roku (według NSP) gmina liczyła 6456 osób, w roku 1960 – 6619 i był to najwyższy stan w okresie w okresie powojennym. W dziesięcioleciu 1960-1970 w gminie ubyło ponad 200 osób, a w latach 1970-1978 kolejnych 300. W dziesięcioleciu 1978-1988 miała miejsce względna stabilizacja (6109 osób w 1978 roku, a w 1988 – 6103). Od roku 1988 do końca 2001 roku przybyło 246 osób. Tendencja wzrostowa była widoczna w tym okresie w większości gmin podwarszawskich, a do takich zalicza się gmina Sobienie Jeziory. W latach 1988 – 2002 największy przyrost ludności miał miejsce we wsi gminnej, która jest najlepiej wyposażona w usługi, a jednocześnie posiada korzystne warunki dojazdu do usług zlokalizowanych w najbliższych miastach (Otwock, Garwolin).

Obecnie (według stanu na 30.06.2015r.) Gminę Sobienie-Jeziory zamieszkuje 6320 osób, co przy powierzchni gminy wynoszącej 97 km² daje średnią gęstość zaludnienia nieco ponad 65 osób na 1 km².

Wiek	Mężczyzn	Kobiet	Ogółem
0-2	104	131	235
3	34	33	67
4-5	69	63	132
6	28	26	54
7	31	32	63
8-12	147	151	298
13-15	106	80	186
16-17	68	61	129
18	44	24	68
19-65	2108	0	2108
19-60	0	1806	1806
> 65	385	0	385
> 60	0	789	789
ogółem	3124	3196	6320

Tabela 2. Statystyka mieszkańców zameldowanych na pobyt stały według płci i wieku

Liczba mieszkańców oraz gęstość zaludnienia nie są wartościami stałymi i podobnie jak rozmieszczenie mieszkańców mogą podlegać zmianom niekiedy w bardzo dynamiczny sposób. Dlatego istotna jest analiza długo i średniookresowych trendów w tym zakresie. Wyniki należy oceniać nie tylko pod kątem wartości poszczególnych wskaźników (w ujęciu lokalnym), ale także w szerszym kontekście – na tle kierunków zmian zachodzących w całym regionie a nawet kraju.

Rok										
2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
6224	6293	6317	6305	6306	6276	6280	6290	6282	6286	6320
Zmiany w stosunku do roku poprzedniego										
	+69	+24	-12	+1	-30	+4	+10	-8	+4	+32

Tabela 3. Liczba mieszkańców Gminy Sobienie-Jeziory na przestrzeni lat 2006-2015

W ostatnich latach obserwuje się utrzymywanie liczby mieszkańców na stałym poziomie z odnotowaniem nieznacznego spadku (ubyło 8 osób) w 2013 roku, natomiast w latach 2014-2015 przybyło 36 osób. Dobrym prognostykiem, wynikającym z analizy struktury wiekowej osób zamieszkałych na terenie gminy jest liczba najmłodszych mieszkańców w wieku do 2 lat: 235, w porównaniu z rokiem 2009 liczba osób w tym przedziale wiekowym wzrosła dwukrotnie.

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Przyrost naturalny	-3,0	-3,7	0,5	-3,8	-3,2	-2,4	-5,1	1,1	1,1	0,6
Saldo migracji gminnych wewnętrznych	-7	7	29	-8	-1	0	8	13	-6	36
Saldo migracji zagranicznych	0	1	0	0	1	3	2	0	0	-3

Tabela 4. Przyrost naturalny i saldo migracji na pobyt stały dla gminy Sobienie-Jeziory na przestrzeni lat 2005-2014

2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
3661	3721	3775	3806	3856	3920	3934	3965	3977	3972
Zmiana w stosunku do roku poprzedniego									
	+60	+54	+31	+50	+64	+14	+31	+12	-5

Tabela 5. Liczba ludności w wieku produkcyjnym

2.2. Rynek pracy i przedsiębiorczość

Według danych GUS z 2013 roku liczba pracujących wynosiła 361 osób – dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób, bez pracujących

w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie. Liczba ta jest zbliżona do danych z roku 2009: 377 osób pracujących. W 2010 roku odnotowano wzrost do 409 osób pracujących, w 2011 roku spadek do 368, w 2012 roku znów nieznaczny wzrost do 390. Ostatnie aktualne dane podawane przez Urząd Statystyczny w 2013 roku wskazują na zmniejszenie się liczby osób pracujących na przestrzeni trzech lat o 48 osób.

Gmina Sobienie-Jeziory należy do gmin o niskim stopniu bezrobocia strukturalnego. Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w grudniu 2013 roku zarejestrowane były 174 osoby, z czego 39,1 % stanowiły kobiety. Udział zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wynosił 4,4 %. Statystyki osób bezrobotnych zmieniają się sezonowo wskutek większego popytu na pracowników w okresie letnim oraz wiosenno-jesiennym (prace w rolnictwie, przetwórstwie rolno-spożywczym oraz w budownictwie) analizę zmienności trendów należy prowadzić z ich uwzględnieniem i w nieco dłuższej perspektywie czasowej porównując te same okresy w kolejnych latach.

Bezrobotni zarejestrowani	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Ogółem, w tym	302	282	269	218	146	78	120	147	148	190	174	159
mężczyźni	164	152	149	117	90	43	63	77	66	105	106	92
kobiety	138	130	120	101	56	35	57	70	82	85	68	67

Tabela 6. Osoby bezrobotne w gminie Sobienie-Jeziory. Dane na ostatni dzień roku

Z analizy powyższych danych wynika, że po okresie dużego spadku bezrobocia w latach 2005-2008 nastąpił wzrost ilości osób pozostających bez pracy, który jednak w ostatnim czasie wyhamował, w latach 2013-2014 odnotowano nawet nieznaczny spadek. Jest więc szansa, że kolejne lata przyniosą utrzymywanie się tendencji spadkowej.

		2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
ogółem,	%	8,4	7,7	7,3	5,9	3,9	2,0	3,1	3,8	3,8	4,8	4,4	4,0
mężczyźni	%	8,4	7,6	7,5	5,8	4,4	2,1	3,0	3,6	4,5	4,7	4,9	4,3
kobiety	%	8,4	7,8	7,2	5,9	3,3	2,0	3,2	3,9	3,1	4,9	3,7	3,7

Tabela 7. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym

Wśród osób zarejestrowanych jako bezrobotne najwięcej jest osób stosunkowo słabo wykształconych, które edukację zakończyły na poziomie gimnazjalnym. Drugą bardzo liczną grupą są osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym. W sumie te dwie grupy stanowią ponad 51 % ogółu bezrobotnych.

Poziom bezrobocia w gminie Sobienie-Jeziory jest stosunkowo niski w porównaniu z pozostałymi gminami powiatu otwockiego.

Gminy	Stan na 31.12.2012		Stan na 31.12.2013		Wzrost / spadek		
	Liczba bezrobotnych ogółem		Liczba bezrobotnych ogółem		bezrobocia		
	w liczbach bezwzględnych	% do ogólnej liczby bezrobotnych	w liczbach bezwzględnych	% do ogólnej liczby bezrobotnych	w liczbach bezwzględnych	% do ogólnej liczby bezrobotnych	% do ogólnej liczby bezrobotnych z danej gminy
Otwock	1886	42,6	1811	41,8	-75	-1,7	-4,0
Józefów	592	13,4	611	14,1	+19	+0,5	+3,2
Karczew	597	13,5	594	13,7	-3	-0,1	-0,5
Wiązowna	350	7,9	350	8,1	0	0,0	0,0
Celestynów	435	9,8	439	10,1	+4	+0,1	+0,9
Kolbiel	247	5,6	242	5,6	-5	-0,1	-2,0
Osiek	127	2,9	111	2,6	-16	-0,4	-12,6
Sobienie-Jeziory	190	4,3	174	4,0	-16	-0,4	-8,4
RAZEM	4424	100	4332	100	-92	-2,1	x

Tabela 8. Liczba bezrobotnych w poszczególnych gminach powiatu otwockiego

Liczba podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON w 2013 roku wynosiła ogółem 394, w tym w sektorze rolniczym 21, przemysłowym 40 i budowlanym 61, 316 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. W 2014 roku zarejestrowane były 402 podmioty, w tym w sektorze publicznym 11 i prywatnym 391. Podział zarejestrowanych podmiotów ze względu na rodzaj wykonywanej działalności gospodarczej ilustruje poniższa tabela.

L.p.	Sekcja PKD 2007	ilość
1.	Sekcja A – Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	19
2.	Sekcja B – Górnictwo i wydobywanie	0
3.	Sekcja C – Przetwórstwo przemysłowe	36
4.	Sekcja D – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	0
5.	Sekcja E – Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	5
6.	Sekcja F – Budownictwo	64
7.	Sekcja G – Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	118
8.	Sekcja H – Transport i gospodarka magazynowa	40
9.	Sekcja I – Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	5
10.	Sekcja J – Informacja i komunikacja	7
11.	Sekcja K – Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	11
12.	Sekcja L – Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	1
13.	Sekcja M - Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	20
14.	Sekcja N – Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	9

15.	Sekcja O – Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenie społeczne	10
16.	Sekcja P – Edukacja	8
17.	Sekcja Q – Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	14
18.	Sekcja R – Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	6
19.	Sekcja S i T – Pozostała działalność usługowa oraz gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	29
20.	Sekcja U – Organizacje i zespoły eksterytorialne	0

Tabela 9. Jednostki wpisane do rejestru REGON według sekcji PKD 2007 w 2014 roku

Analizując powyższe należy zauważyć wyraźną przewagę podmiotów wykonujących usługi budowlane, transportowe handlowe i naprawcze.

Według danych Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej w czerwcu 2015 roku zarejestrowanych było 296 przedsiębiorców, odnotowano więc nieznaczny spadek liczby prowadzonych działalności gospodarczych w stosunku do roku 2013 (-20).

2.3. Edukacja

Gmina Sobienie-Jeziory realizuje obowiązki opiekuńczo-edukacyjne wobec najmłodszego pokolenia na poziomie przedszkolnym, szkoły podstawowej i gimnazjum. Na terenie gminy nie ma placówek oferujących opiekę najmłodszym dzieciom (żłobki dla dzieci do 3 roku życia). Stwierdzić jednak należy, że przy tej wielkości gminy i przy jej strukturze osadniczej, prowadzenie takiej placówki przez samorząd byłoby działaniem wykraczającym poza standardy krajowe.

Nieco starsze dzieci w wieku od 3 do 6 lat rodzice mogą posyłać do placówek prowadzących wychowanie przedszkolne. W roku szkolnym 2014/2015 na terenie gminy Sobienie-Jeziory istniało 6 takich jednostek, w tym 3 oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych i 2 punkty przedszkolne utworzone i prowadzone przy udziale środków finansowych z Europejskiego Funduszu Społecznego Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Największą tego typu placówką na terenie gminy jest Publiczne Przedszkole w Sobieniach-Jeziorach. Budynek, w którym mieści się przedszkole przystosowany jest do przyjęcia około 50 dzieci (2 oddziały). Placówka zapewnia wykwalifikowaną i zaangażowaną kadrę pedagogiczną, wyżywienie i dostosowaną do potrzeb dzieci infrastrukturę – budynek oraz plac zabaw. Przedszkole ściśle współpracuje z innymi placówkami edukacyjnymi i kulturalnymi z terenu gminy. Ogółem edukacją przedszkolną w Gminie Sobienie-Jeziory w roku szkolnym 2014/2015 objętych było łącznie 199 dzieci, co stanowi 100% dzieci w wieku 3-5 lat zameldowanych na pobyt stały na terenie gminy.

Edukacja na poziomie szkoły podstawowej jest prowadzona w trzech placówkach:

- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Batalionów Chłopskich w Siedzowie, Siedzów 30A,

- Publiczna Szkoła Podstawowa w Warszawicach, Warszawice 13,
- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Sobieniach-Jeziorach.

W placówkach tych funkcjonowały 22 oddziały szkolne, przy czym 10 z nich prowadzonych było w szkole w Sobieniach-Jeziorach. W roku szkolnym 2014/2015 w szkołach podstawowych na terenie gminy Sobienie-Jeziory uczyło się 375 uczniów, tj. o 13 więcej niż w roku szkolnym 2013/2014. Analizując dane o liczbie uczniów z kilku ubiegłych lat zauważa się niewielką tendencję wzrostową w przeciwieństwie do zjawiska zmniejszania się ilości uczniów charakterystycznego dla województwa mazowieckiego i całego kraju. Duże znaczenie ma tutaj uczęszczanie do placówek szkolnych na terenie gminy Sobienie-Jeziory uczniów zameldowanych poza jej terenem. Obrazuje to współczynnik skolaryzacji. Określa on relację liczby osób uczących się na danym poziomie kształcenia do liczby ludności w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania. Według danych GUS za 2013 rok współczynnik skolaryzacji dla szkół podstawowych gminy Sobienie-Jeziory wynosił 101,12 %, natomiast dla gminazjum aż 109,44 %. W 2012 roku współczynnik ten wynosił 98,92 % dla szkół podstawowych i 107,29 dla gimnazjum. Kształtowanie się współczynnika skolaryzacji w ostatnich latach na poziomie przekraczającym 100 % obrazuje poniższy wykres.

Wykres 2. *Współczynnik skolaryzacji*

W latach 2010-2013 odnotowano nieznaczny spadek liczby uczniów, co jest spowodowane niższym demograficznym występującym w tym okresie na terenie całego kraju.

Rok szkolny	Ilość	Zmiana
2014/2015	375	+ 13
2013/2014	362	- 3
2012/2013	365	- 11
2011/2012	376	- 2
2010/2011	378	- 87
2004/2005	465	

Tabela 10. *Liczba uczniów w szkołach podstawowych na terenie gminy Sobienie-Jeziory*

W gminie Sobienie-Jeziory funkcjonuje jedno gimnazjum, do którego w roku szkolnym 2014/2015 uczęszczało 210 uczniów. Podobnie jak w przypadku szkół podstawowych i tutaj z roku na rok wzrasta współczynnik skolaryzacji. W Publicznym Gminazjum w Sobieniach-Jeziorach kształci się coraz większa liczba uczniów zamieszkałych poza granicami gminy (Wykres 2). W 2013 roku wskaźnik ten wyniósł 109,44 %.

Rok szkolny	Ilość	Zmiana
2014/2015	210	+ 13
2013/2014	197	- 9
2012/2013	206	- 9
2011/2012	215	- 25
2010/2011	240	- 59
2004/2005	299	

Tabela 11. *Liczba uczniów w Publicznym Gimnazjum w Sobieniach-Jeziorach*

Podobnie jak w przypadku szkół podstawowych na etapie kształcenia gimnazjalnego zmniejszyła się liczba uczniów, co wynika z niżu demograficznego. Dopiero w roku szkolnym 2014/2015 odnotowano nieznaczny wzrost liczby uczniów.

Podstawową bazę do prowadzenia działań oświatowych stanowią obiekty:

- Publicznej Szkoły Podstawowej w Siedzowie,
- Publicznej Szkoły Podstawowej w Warszawicach,
- Publicznej Szkoły Podstawowej w Sobieniach-Jeziorach,
- Publicznego Przedszkola w Sobieniach-Jeziorach,
- Publicznego Gimnazjum w Sobieniach-Jeziorach.

Wychowanie przedszkolne prowadzone jest w oddziałach i punktach przedszkolnych zlokalizowanych w wyremontowanych i stale unowocześnianych budynkach szkół podstawowych oraz w Publicznym Przedszkolu mieszczącym się w niewielkim przedwojennym budynku wymagającym remontu i rozbudowy.

Stale rosnące wymagania w zakresie wyposażenia szkół w pomoce dydaktyczne, zmiany programowe, postęp techniczny oraz stosunkowo szybka amortyzacja wpływają na potrzebę ciągłych inwestycji w tym obszarze. Wskaźniki, jakie podaje GUS w tym zakresie, są niższe od średniej dla województwa. Na jeden komputer z dostępem do internetu szerokopasmowego w szkołach na terenie gminy Sobienie-Jeziory w 2012 roku przypadało 22 uczniów, natomiast średnia dla województwa mazowieckiego wynosiła 17 uczniów.

Na dość dobrym poziomie jest infrastruktura sportowa szkół prowadzonych przez gminę. PSP w Siedzowie dysponuje stosunkowo nową – wybudowaną w 2006 roku – salą gimnastyczną. Salą gimnastyczną o standardach adekwatnych do potrzeb dysponuje również PSP w Warszawicach i Publiczne Gimnazjum. W budynku sali gimnastycznej gimnazjum w 2015 roku przeprowadzono remont polegający na wykonaniu termoizolacji i wymianie stolarki okiennej. W trudniejszej sytuacji znajduje się PSP w Sobieniach-Jeziorach. Szkoła ta nie posiada własnej sali gimnastycznej, do tej pory uczniowie korzystali z budynku znajdującego się w dyspozycji gimnazjum. W 2015 roku ruszyła budowa nowej sali gimnastycznej dla szkoły podstawowej w Sobieniach-Jeziorach. Realizacja tej inwestycji znacznie poprawi warunki funkcjonowania i komfort zajęć edukacyjnych prowadzonych w obu szkołach. Uczniowie szkół sobieńskich mają do dyspozycji również znajdujący się w niewielkiej odległości kompleks sportowy, w skład którego wchodzi boisko wielofunkcyjne z nawierzchnią poliuretanową, pełnowymiarowe boisko trawiaste do piłki nożnej, boisko do piłki plażowej, boczne boisko treningowe i siłownia plenerowa. W obrębie kompleksu sportowego planowana jest również budowa bieżni.

Ryc. 12 *Boisko wielofunkcyjne w Sobieniach-Jeziorach*

2.4. Ochrona zdrowia

Zadania z zakresu ochrony zdrowia na terenie gminy Sobienie-Jeziory realizuje przede wszystkim Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Sobieniach-Jeziorach przy ul. Tysiąclecia 2. Na podstawie umowy z NFZ świadczy on usługi w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej: dwóch lekarzy medycyny rodzinnej, pediatry, lekarza medycyny ogólnej, lekarza chorób wewnętrznych. W ramach działalności lecznicy pacjenci mogą również skorzystać z konsultacji diabetologicznych i pulmonologicznych. W budynku SP ZOZ działa również prywatny gabinet ginekologiczny i ortopedyczny. Dla mieszkańców dostępny jest także gabinet zabiegowy oferujący szeroką gamę usług realizowanych przez wykwalifikowaną kadrę doświadczonych pielęgniarek i położną. Gabinet wyposażony jest w automatyczny defibrylator zewnętrzny (AED), urządzenie ratujące życie w przypadku nagłego zatrzymania krążenia. Zakres świadczeń gabinetu zabiegowego obejmuj pobieranie materiału (krew, mocz i inne) do badań diagnostycznych w ramach kontraktu z NFZ oraz płatnych, iniekcje domięśniowe i podskórne, pomiar poziomu glukozy i cholesterolu całkowitego, pomiar RR i tętna, badanie EKG, szczepienia ochronne u dorosłych, zmiany opatrunków, usuwanie szwów, nebulizacje, porady w zakresie promocji i edukacji zdrowia, kompleksowa opieka nad pacjentem z cukrzycą, opieka środowiskowa w miejscu zamieszkania chorego.

Ryc.13 Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Sobieniach-Jeziorach

Infrastrukturę medyczną na terenie gminy Sobienie-Jeziory uzupełniają:

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "MEDICUS" w Sobieniach-Jeziorach, ul. Warszawska (stomatologia, poradnia endokrynologiczna, laryngologiczna, okulistyczna, kardiologiczna, ortopedyczna, ginekologiczna, dermatologiczna, USG),
- prywatne gabinety lekarskie.

Nocną i świąteczną opiekę lekarską i pielęgniarską dla mieszkańców gminy Sobienie-Jeziory zapewnia Powiatowe Centrum Zdrowia w Otwocku a zadania z zakresu ratownictwa medycznego realizowane są przez podstawowe zespoły ratownictwa medycznego Pogotowia Ratunkowego w Otwocku. O dostępności do usług medycznych świadczy też ilość punktów zaopatrzenia w leki, czyli aptek. W miejscowości gminnej Sobienie-Jeziory funkcjonują dwie apteki: przy

ul. Warszawskiej i ul. Tysiąclecia. Średnio na jedną aptekę w gminie przypada 3160 jej mieszkańców. To mniej niż średnio dla powiatu, regionu czy kraju.

Podobnie jak w pozostałej części regionu i w całym kraju najczęstszą przyczyną zgonów na terenie powiatu otwockiego i wchodzącej w jego skład Gminy Sobienie-Jeziory pozostają choroby cywilizacyjne, a więc schorzenia związane z układem krążenia i nowotwory. W sumie są one odpowiedzialne za 75% wszystkich zgonów.

2.5. Pomoc społeczna

Celem pomocy społecznej jest umożliwienie poszczególnym osobom i ich rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać samodzielnie i bez wsparcia. Zakres zadań i kompetencji poszczególnych służb, działających na rzecz osób wykluczonych społecznie, określony został przede wszystkim w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, zgodnie z którą pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując w tym zakresie, na zasadzie partnerstwa, z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi.

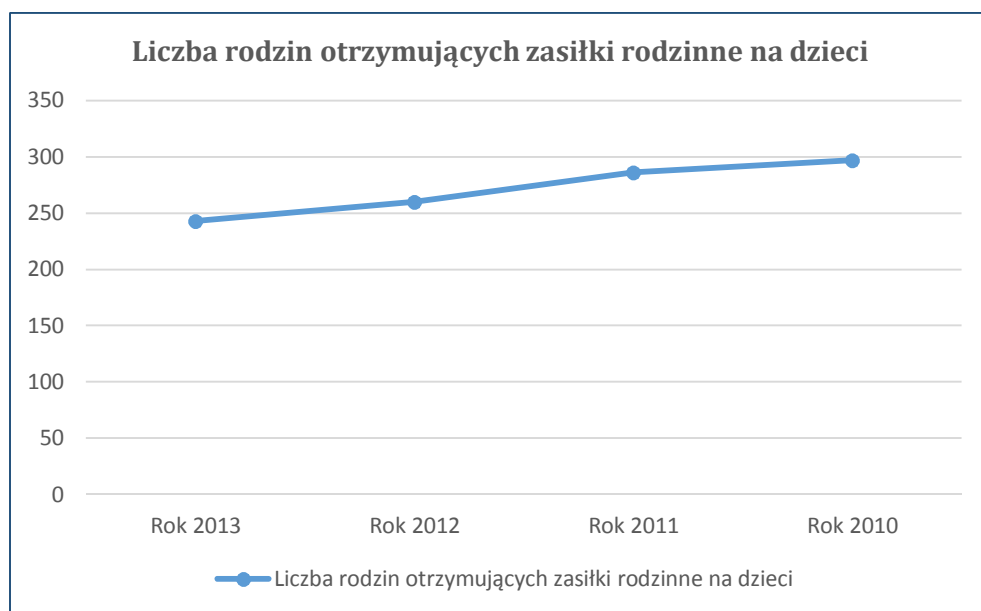
Na terenie Gminy Sobienie-Jeziory wiodącym realizatorem zadań z zakresu pomocy społecznej jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sobieniach-Jeziorach. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej ośrodki pomocy społecznej realizują swoje zadania poprzez m.in. świadczenia pieniężne i świadczenia niepieniężne. Do świadczeń pieniężnych zalicza się: zasiłki stałe, zasiłki okresowe, zasiłki celowe i specjalne zasiłki celowe, zasiłki i pożyczki na ekonomiczne usamodzielnienie, pomoc na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki, świadczenie pieniężne na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego dla cudzoziemców oraz wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd. Wśród świadczeń niepieniężnych pomoc społeczna obejmuje: pracę socjalną, bilet kredytowany, składki na ubezpieczenie zdrowotne i społeczne, pomoc rzeczową, sprawienie pogrzebu, poradnictwo specjalistyczne, interwencję kryzysową, schronienie, posiłek, niezbędne ubranie, usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze, mieszkanie chronione, pobyt i usługi w domu pomocy społecznej oraz pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, pomoc na zagospodarowanie.

W 2013 roku liczba gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej wyniosła 148, w tym 90 poniżej kryterium dochodowego. Różnymi formami pomocy objęto 391 osób. Na przestrzeni ostatnich kilku lat liczba osób pozostających pod opieką GOPS utrzymuje się stałym poziomie z niewielką tendencją spadkową. Bardzo duży wzrost o 267 osób odnotowano w 2010 roku. W 2014 roku pomocą społeczną objętych zostało 158 rodzin.

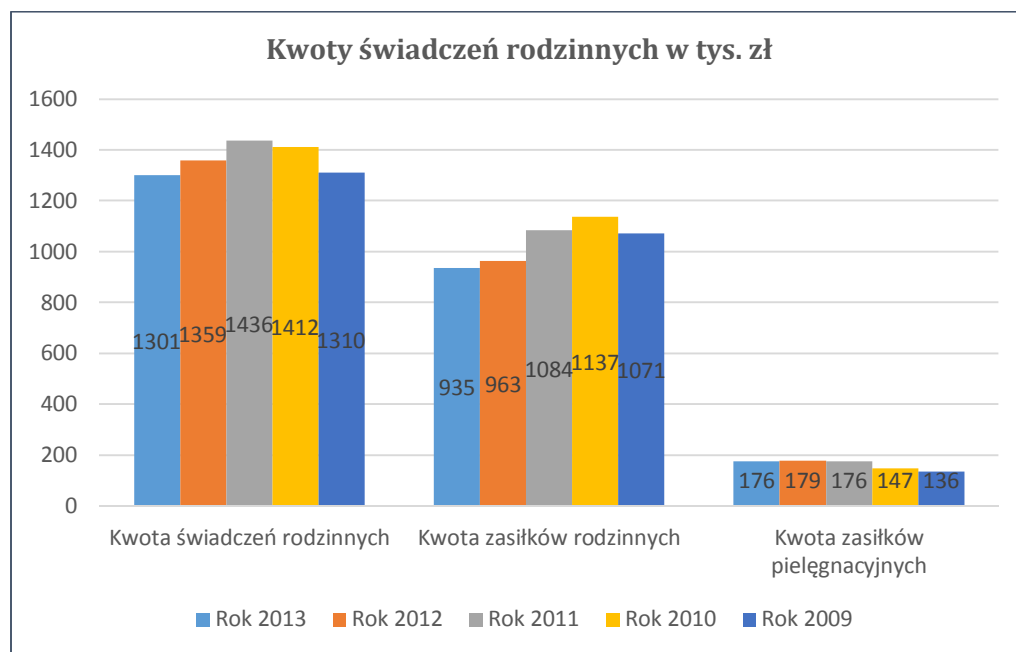
Wykres 3. *Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w latach 2009-2013*

W 2014 roku zasiłki rodzinne na dzieci otrzymały 243 rodziny. Liczba dzieci, na które rodzice otrzymywali zasiłek rodzinny wynosiła 473, w tym 425 dzieci w wieku do 17 lat. W latach 2010-2013 obserwuje się nieznaczny trend spadkowy, co może być spowodowane niższym demograficznym i mniejszą liczbą urodzeń.

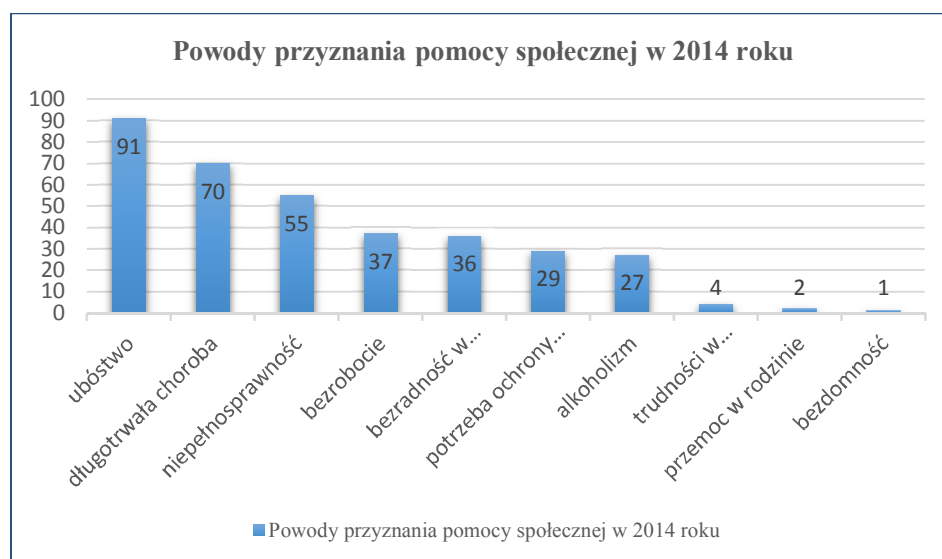
Wykres 4. *Liczba rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne na dzieci w latach 2010-2013*

Kwota świadczeń rodzinnych wypłaconych w 2013 roku wyniosła 1 301 000,00 zł, kwota zasiłków rodzinnych (wraz z dodatkami) 935 000,00 zł, kwota zasiłków pielęgnacyjnych 176 000,00 zł.

Wykres 5. Kwoty świadczeń rodzinnych w latach 2009-2013

W 2014 roku wydano 395 decyzji administracyjnych na świadczenia z pomocy społecznej. Wśród powodów przyznanej pomocy przeważało ubóstwo (91 rodzin), długotrwała choroba (70 rodzin), niepełnosprawność (55 rodzin), bezrobocie (37 rodzin), bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (36 rodzin), potrzeba ochrony macierzyństwa (29 rodzin) i alkoholizm (27 rodzin). Mniejsze znaczenie miały przyczyny trudnej sytuacji życiowej takie jak trudności w przystosowaniu (4 rodziny), przemoc w rodzinie (2 rodziny). Odnotowano 1 przypadek bezdomności.

Wykres 6. Powody przyznania pomocy społecznej w 2014 roku

W 2014 roku w ramach świadczeń pomocy społecznej wydano 38 zasiłków stałych, zasiłki celowe przyznano 59 osobom, natomiast z zasiłków okresowych skorzystało 5 osób. Pozostałe

rodzaje pomocy, jakiej udzielono to dożywianie – 232 osoby, odpłatność za pobyt w Domu Pomocy Społecznej – 4 osoby, wydatki związane z organizacją pogrzebu – 3 osoby, opłacanie składki zdrowotnej za klientów pobierających świadczenia – 39 rodzin.

Do ośrodka pomocy zwracają się także osoby, które nie oczekują wsparcia finansowego, lecz pomocy w formie pracy socjalnej:

- pomoc w skompletowaniu niezbędnej dokumentacji w celu ubiegania się o świadczenia rentowe i emerytalne z ZUS,
- pomoc w skompletowaniu i wysłaniu wniosków o ustalenie stopnia niepełnosprawności,
- pomoc w wypełnianiu dokumentów i załatwianiu spraw urzędowych,
- zbiórka odzieży i pośrednictwo w przekazywaniu sprzętów i mebli ,
- wywiady środowiskowe dla potrzeb PCPR, innych ośrodków pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych,
- odwiedzano wspólnie z kuratorem sądowym oraz policjantem rodziny, w których występuje przemoc,
- kierowanie klientów do Powiatowego Zespołu ds. orzekania o Stopniu Niepełnosprawności.

W ramach pomocy społecznej na terenie gminy Sobienie-Jeziory działa Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, którego celem jest:

- zapobieganie występowaniu przemocy w rodzinie poprzez podnoszenie świadomości społecznej oraz ograniczanie zaburzeń życia społecznego związanych z występowaniem przemocy;
- zapewnienie niezbędnej pomocy osobom doświadczającym przemocy w rodzinie;
- zatrzymanie sytuacji przemocy- zmniejszenie negatywnych następstw dla ofiar i świadków występowania przemocy w rodzinie;
- poprawa skuteczności działań podejmowanych przez instytucje i organizacje działające w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- monitorowanie występowania przemocy w rodzinie, jej rozmiarów i skutków społecznych oraz efektywności podejmowanych działań.

Zespół ma za zadanie:

- realizowanie działań określonych w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie;
- diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie i jego występowania na terenie Gminy;
- podejmowanie działań mających na celu zatrzymanie przemocy i zapewnienie wszelkiej pomocy osobom i rodzinom jej doświadczającym;
- podejmowanie działań na rzecz osób zagrożonych przemocą w rodzinie i zapobieganie temu zjawisku;

- realizowanie procedury „Niebieskie karty”;
- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie;
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy rodzinie w środowisku lokalnym;
- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc;
- współdziałanie z innymi podmiotami w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Dane dotyczące działalności Zespołu Interdyscyplinarnego w 2014 roku:

- Liczba procedur „Niebieska Karta” kontynuowanych z 2013r. – 3,
- Liczba sporządzonych „Niebieskich Kart” w rodzinie w 2014r. – 7,
- Liczba spotkań zespołu Interdyscyplinarnego w 2014r. – 4,
- Liczba powołanych grup roboczych w 2014r. – 7,
- Liczba przekazanych zawiadomień do organów ścigania – 0
- Liczba zakończonych spraw - 6

GOPS jest również koordynatorem działań związanych z realizacją działań wynikających z programu rządowego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. Najliczniejszą grupą osób objętych pomocą w formie dożywiania byli uczniowie szkół na terenie gminy Sobienie-Jeziory. W programie uczestniczyły wszystkie przedszkola i szkoły. Ogółem posiłki były opłacone dla 116 dzieci. 17 dzieci było dożywianych w ramach programu osłonowego: zgłoszonych przez dyrektora szkoły, wychowawcę lub pracownika socjalnego (bez decyzji). W ramach programu była również udzielana pomoc dla rodzin w formie zasiłków celowych na zakup żywności. Z pomocy tej skorzystało 36 rodzin.

W 2014 roku w sprawach świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego wydano 353 decyzji, z czego:

- 228 decyzji w sprawie zasiłku rodzinnego wraz z dodatkami,
- 25 decyzji w sprawie zasiłku pielęgnacyjnego,
- 4 decyzje w sprawie świadczeń pielęgnacyjnych,
- 68 decyzji w sprawie jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka,
- 20 decyzji w sprawie funduszu alimentacyjnego,
- 3 decyzje przyznające specjalny zasiłek opiekuńczy,
- 5 decyzji na zasiłek dla opiekuna.

Lp.	Rodzaj świadczenia	Kwota świadczeń I-XII 2014r.	Ilość świadczeń
1.	Zasiłki rodzinne wraz z dodatkami	771 917,50	4993
2.	Świadczenia opiekuńcze	309 974,40	1312
3.	Zasiłek dla opiekuna	27 041,69	50
4.	Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	67 000,00	67
5.	Fundusz alimentacyjny	106 122,57	298
	Razem	1 282 056,16	6720

Tabela 12. Realizacja zadań z zakresu świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego

W ramach pomocy społecznej realizowane są również sprawy związane z Kartą Dużej Rodziny. W 2014 roku złożono 26 wniosków, wydano 129 Kart Dużej Rodziny, w tym:

- dla rodziców - 49
- dla dzieci – 80.

Działalność Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sobieniach-Jeziorach, oprócz zadań wynikających z ustawy o pomocy społecznej, obejmuje także realizację kompleksowych projektów wsparcia dla mieszkańców gminy korzystających z systemu pomocy społecznej (głównie osób bezrobotnych, szczególnie zaś długotrwale bezrobotnych). W ramach projektu dofinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego „Szansa na pracę” każdego roku wybrani podopieczni GOPS będący w trudnej sytuacji ekonomicznej, społecznej i bytowej przystępują do szkoleń i warsztatów aktywizacyjnych. Celem działań podejmowanych w ramach projektu jest:

- zwiększenie aktywności zawodowej i społecznej,
- podniesienie poziomu samooceny i poczucia własnej wartości,
- zwiększenie zdolności komunikacyjnych,
- nabycie umiejętności poruszania się po rynku pracy z wykorzystaniem różnych narzędzi,
- nabycie lub zmiana kwalifikacji zawodowych.

Ryc. 14 Uczestnicy projektu „Szansa na pracę”

Do najczęściej występujących negatywnych zjawisk wymienianych przez „Strategię rozwiązywania problemów społecznych gminy Sobienie-Jeziory” można zaliczyć:

- rozwarstwienie społeczne- dychotomiczne, podział na wygrani- przegrani, biedni - bogaci, pracujący- bezrobotni itp.,
- marginalizacja (wykluczenie) wielu jednostek i dużych grup społecznych,
- rosnąca pauperyzacja - znaczne (długotrwałe) obniżenie standardu życia rodzin,
- nierówności społeczne w dostępie do pracy, edukacji, kultury, leczenia.

Skuteczna polityka społeczna powinna przejawiać się w:

- Poprawie sytuacji materialnej i wyrównania szans życiowych,
- Prowadzeniu bieżących działań osłonowych,
- Przestrzeganiu założeń społecznych z wyprzedzeniem,
- Dorównaniu do standardów unijnych, publicznych, międzynarodowych,
- Określeniu publicznych funduszy celowych i administrowaniu nimi,
- Określaniu zadań w zakresie socjalnej funkcji państwa.

Jednym ze zjawisk społecznych, które odciskają dotkliwe piętno na funkcjonowaniu lokalnej społeczności, jest przestępczość. Jest to margines życia społecznego, ale intensywność zdarzeń oraz częstotliwość z jaką występują, mogą mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludzi tworzących społeczność gminy Sobienie-Jeziory.

Z analizy stanu zagrożenia przestępczością za okres 12 miesięcy 2008 roku wynika, iż na terenie gminy Sobienie-Jeziory odnotowano 104 przestępstwa w 17 kategoriach. Analizując powyższe zestawienie, należy stwierdzić, iż najczęściej popełnianymi przestępstwami na terenie gminy Sobienie-Jeziory w roku 2008 było kierowanie rowerem w stanie nietrzeźwości - 14 przypadków oraz kierowaniem samochodem pod wpływem alkoholu - 11 przypadków. Istotne kategorie przestępstw stanowiły również kradzieże i kradzieże z włamaniem - 11 zdarzeń. Ponadto odnotowano m.in. uszkodzenie mienia (5), kradzieże pojazdów (1), rozboje (5) i pobicia (5). Większość z powyższych przestępstw dokonywana była przez mężczyzn w wieku 17-35 lat.

Jednym z poważnych problemów społecznych w gminie Sobienie-Jeziory jest alkoholizm. Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi nakłada na gminę obowiązek realizowania jako zadania własnego przedsięwzięć, które mają na celu zapobieganie powstawaniu nowych problemów alkoholowych oraz zmniejszanie tych, które już występują. Dokumentem określającym zakres i formę podejmowanych działań jest *Gminny Program Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii*, uchwalany corocznie przez Radę Gminy. Podstawowym zadaniem Programu jest osiągnięcie pozytywnych wyników w dziedzinach związanych z profilaktyką uzależnień i edukacją rodzin obciążonych problemem uzależnienia oraz działaniami na rzecz ograniczenia dostępności alkoholu i narkotyków na terenie

Gminy. Gminny Program Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii jest ważnym elementem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sobienie-Jeziory.

Na terenie gminy Sobienie-Jeziory znajduje się jedna placówka zapewniająca całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub w podeszłym wieku. Jest to rodzinny dom opieki, stanowiący własność prywatną, zapewniający opiekę 21 osobom.

2.6 Kultura i rozrywka

Jedyną placówką kulturalną na terenie gminy Sobienie-Jeziory jest Gminna Biblioteka Publiczna w Sobieniach-Jeziorach działająca od 1947 roku. Placówka kilkakrotnie zmieniała lokalizację. Obecnie mieści się w samym centrum Sobień-Jezior przy ulicy Duży Rynek. Zajmuje jedno pomieszczenia na parterze w budynku pełniącym funkcję świetlicy wiejskiej. Biblioteka składa się z wypożyczalni oraz kącika czytelniczego, w którym jest 10 miejsc. Na miejscu, z księgozbioru podręcznego i czasopism korzysta rocznie ponad 1000 osób. Zarejestrowanych jest 933 czytelników. Biblioteka dysponuje księgozbiorem liczącym 11082 woluminów, w tym: 2898 dla dzieci i młodzieży, 5456 dla dorosłych i 2728 pozycji literatury niebeletrystycznej. W ramach biblioteki działa Czytelnia Internetowa, dostępna dla wszystkich mieszkańców sześć dni w tygodniu. Wyposażona jest w cztery komputery, drukarkę i kserokopiarkę. Gminna Biblioteka Publiczna gromadzi, opracowuje, przechowuje i udostępnia materiały biblioteczne. Zapewnia czytelnikom dostęp do nowości wydawniczych. Prowadzi również działalność popularyzatorską, informacyjną i bibliograficzną.

Funkcję ośrodków kultury w poszczególnych sołectwach na terenie gminy pełnią świetlice wiejskie, gdzie istotna jest działalność organizacji pozarządowych, tj: Koło Gospodyń Wiejskich w Wysoczynie, Stowarzyszenie Rozwoju Dziecinowa oraz jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych. Mieszkańcy Dziecinowa, Starego Zambrzykowa, Warszówki i Sobień-Jezior mają do dyspozycji świetlice wyremontowane w ramach projektów współfinansowanych w ramach środków Osi IV Leader Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013.

Ryc. 16 Świetlica w Warszówce

Ryc. 15 Świetlica w Sobieniach-Jeziorach

Tradycyjną, organizowaną co roku w ostatnią niedzielę sierpnia w Sobieniach-Jeziorach, imprezą o charakterze kulturalno – integracyjnym jest Owocobranie. Specyfika festynu odzwierciedla tradycje sadownicze gminy, stanowi symboliczne rozpoczęcie zbiorów owoców ziemi przez jej mieszkańców. Oprócz oferty kulturalno-rozrywkowej w postaci występów różnorodnych zespołów artystycznych podczas Owocobrania jest prezentowany i jednocześnie promowany ludowy dorobek artystyczny poprzez wystawy rękodzielnictwa, degustację potraw regionalnych, wystawę tradycyjnych zawodów i rzemiosła. Tradycją imprezy jest organizacja stoisk lokalnych przedsiębiorców oraz sadowniczych grup producenckich, m.in. „Wilga Fruit” i „OWOC WYSOCZYN”, co umożliwia społeczności lokalnej zapoznanie się z ich ofertą rynkową, przybliżyć także zasady zrzeszania się gospodarstw zainteresowanych przystąpieniem do działających już grup producenckich. W swej formie estetycznej stoiska te upiększają uroczystość i nadają jej tradycyjny charakter święta sadowniczych plonów.

Ryc. 17 Owocobranie, sierpień 2011r.

Organizowanymi corocznie wydarzeniami o charakterze artystycznym są również kiermasze rękodzieła: wielkanocny i bożonarodzeniowy. Kiermasze odbywają się w świetlicy w Sobieniach-Jeziorach w okresie przedświątecznym.

Ryc. 18 Wielkanocny Kiermasz Rękodzieła, 18.03.2012r.

Organizatorzy zapewniają wystawę wraz z możliwością zakupu wyrobów rękodzielniczych przygotowanych przez sobieńskich artystów ludowych oraz degustację potraw regionalnych. A wszystko przy dźwiękach tradycyjnych dla regionu utworów i przyspiewek wykonywanych przez lokalny zespół muzyczny.

Do kalendarza imprez gminnych na stałe wpisał się również Gminny Dzień Seniora skierowany do osób w wieku emerytalnym. W 2014 roku na organizację tego typu imprezy uzyskano dofinansowanie w ramach Osi IV LEADER, działania 413 „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013. Jedną z propozycji w ofercie kulturalnej wydarzenia była sztuka teatralna o charakterze komediowym, wystąpił również zespół wykonujący utwory o tematyce biesiadnej, w tym regionalnej. Swoje umiejętności artystyczne zaprezentowali także uczniowie z PSP w Siedzowie. Doskonałe warunki odbioru poszczególnych punktów programu artystycznego zapewniło profesjonalne nagłośnienie. Uczestnicy mieli zapewniony poczęstunek w formie cateringu. Realizacja powyższych działań pozwoliła na pobudzenie aktywności i zaspokojenie potrzeb społecznych seniorów zamieszkujących teren wiejski, wpłynęła pozytywnie na ich samoocenę i poczucie przynależności do lokalnego środowiska.

Ryc. 19 Gminny Dzień Seniora w Wysocznynie 09.11.2014r.

Ogromne znaczenie dla oferty kulturalno-rozrywkowej gminy Sobienie-Jeziory mają wydarzenia organizowane przez organizacje pozarządowe i inne grupy nieformalne oraz nauczycieli i uczniów szkół podstawowych i gimnazjum:

- festyny rodzinne z okazji Dnia Dziecka organizowane przez mieszkańców Sobień Szlacheckich, Wysocznyna i Starego Zambrzykowa,
- spektakle teatralne przygotowywane i wystawiane przez Młodzieżowe Koło Teatralne,

- Dzień Kobiet,
- Dzień Babci i Dziadka,
- Jasełka Bożonarodzeniowe.

Przedstawiciele gminy aktywnie uczestniczą również w imprezach o zasięgu powiatowym a nawet wojewódzkim, np. Powiatowy Festiwal Kultury, Piknik Historyczny w Otwocku Wielkim w ramach Nocy Muzeów w powiecie otwockim. W 2014 roku członkinie Stowarzyszenia Koła Gospodyń Wiejskich w Wysoczynie uczestniczyły w V Warszawskim Pikniku Archiwalnym. Szkolne grupy teatralne co roku biorą udział w Konkursie na Korowód Kolędowy organizowanym przez Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Natura i Kultura.

W ostatnich latach oferta kulturalno-edukacyjna gminy Sobienie-Jeziory obfitowała różnego rodzaju zajęcia i warsztaty w dziedzinach takich jak rękodzieło artystyczne, film, teatr czy dziennikarstwo. Zapewnienie tak bogatej oferty było możliwe dzięki pozyskaniu dofinansowania ze środków Unii Europejskiej na realizację kilku projektów kulturalno-edukacyjnych:

- Cykl warsztatów fotograficznych, teatralnych, dziennikarskich i literacko-artystycznych skierowanych do grupy dzieci i młodzieży z terenu LGD, podczas których uczestnicy poznali techniki twórcze umożliwiające zachowanie tradycji kulturowych i historycznych regionu w ramach projektu *Jarmark Świętojański pn. „Ludowe inspiracje” - cykl działań integracyjno-kulturalnych w gminie Sobienie- Jeziory*. Podsumowaniem projektu była organizacja festynu Jarmark Świętojański pn. „Ludowe Inspiracje”, podczas którego zaprezentowano efekty pracy w ramach warsztatów. Udział w wydarzeniach realizowanych w ramach projektu umożliwił mieszkańcom obszaru realizacji LSR kultywowanie i promowanie lokalnego dziedzictwa kulturowego, rozwój tożsamości społeczności wiejskiej oraz jej aktywizacji i integracji.

Ryc. 20 Warsztaty teatralne

- Szereg działań integracyjno-kulturalnych o tematyce tradycji bożonarodzeniowych regionu skierowanych do mieszkańców obszaru LGD, w szczególności dzieci i młodzieży w ramach

projektu *Boże Narodzenie w Gminie Sobienie Jeziory – cykl działań integracyjno-kulturalnych z dziedziny teatru i edukacji regionalnej*, w tym: szkolenia z zakresu tradycyjnego rzemiosła i rękodzielnictwa, nawiązujące do ludowych tradycji bożonarodzeniowych, warsztaty teatralne, podczas których uczestnicy nabyli wiedzę i umiejętności konieczne do przygotowania przedstawień jasełkowych, - konkurs plastyczny na „Szopkę, ozdobę choinkową i stroik świąteczny”, w którym wzięły udział głównie dzieci i młodzież ze szkół obszaru realizacji LSR - wystawa wszystkich prac konkursowych była dostępna przez cały okres realizacji projektu, - Przegląd Zespołów Teatralnych „Sobieńskie Jasełka”, w którym wzięło udział 7 grup z obszaru LGD, - konkurs muzyczny „Rodzinna Kolęda”, - wieczór wigilijny o charakterze otwartym, podczas którego uczestnicy mieli możliwość degustacji tradycyjnych regionalnych potraw wigilijnych, co dopełniło, wzbogaciło i urozmaiciło poszczególne zadania realizowane w ramach projektu.

- Prelekcje na temat tradycji rękodzielniczych, muzycznych i teatralnych regionu w ramach projektu *„Teatr Tradycji”* oraz warsztaty teatralne, podczas których uczestnicy nabyli wiedzę i umiejętności niezbędne do przygotowania interaktywnego przedstawienia inspirowanego tradycją i folklorem regionu. Przygotowane przedstawienie zostało wystawione w 6 miejscach na terenie LGD (Urząd Gminy w Osiecku, Karczewie, Wiązownie i Sobieniach-Jeziorach, Publiczna Szkoła Podstawowa w Augustówce i Warszawicach).
- Prelekcje związane z pielęgnowaniem zasobów kulturalnych wsi sobieńskich w ramach projektu *Sobieńskie Centrum Inicjatyw - cykl działań integracyjno – kulturalnych w gminie Sobienie-Jeziory*, - warsztaty poświęcone kultywowaniu tradycji obszaru (garncarstwo, tkactwo, malowanie na szkło, malowanie na płótnie lnianym, rzeźba w drewnie), co pozwoliło na praktyczne wykorzystanie wiedzy nabytej podczas prelekcji i stworzenie własnego dzieła sztuki ludowej w każdej z powyższych dziedzin - na potrzeby realizacji warsztatów zakupiono niezbędne materiały plastyczne, - warsztaty dziennikarsko – informatyczne polegające na zbieraniu, opracowywaniu, wyborze i publikacji materiałów do biuletynu prezentującego prace uczestników projektu, - szkolenie komputerowe dla uczestników warsztatów dziennikarsko – informatycznych przygotowujące do prowadzenia strony internetowej prezentującej działania i osiągnięcia uczestników projektu, - warsztaty filmowe polegające na dokumentowaniu poprzez oparte na własnych scenariuszach filmy zachowanych charakterystycznych elementów wsi mazowieckiej oraz jej tradycji kulturowych. Zwieńczeniem a zarazem podsumowaniem wszystkich działań projektowych była organizacja 5 imprez dla mieszkańców obszaru realizacji LSR – „Nocy Filmowych”, podczas których zaprezentowane zostały powstałe w ramach warsztatów filmy dokumentujące tradycje kulturowe regionu.

Ryc. 21 *Warsztaty filmowe*

Ryc. 22 *Warsztaty dziennikarskie*

Na przełomie kwietnia i maja 2015 roku w Publicznej Szkole Podstawowej w Warszawicach przeprowadzono cykl warsztatów rękodziela (filc i decoupage) organizowanych przez LGD Natura i Kultura.

2.7 Sport, rekreacja, turystyka

Działalność sportowa na terenie gminy Sobienie-Jeziory realizowana jest w oparciu o dwa kluby sportowe: LZS Wisła Dziecinów i Klub Sportowy Sobienie-Jeziory.

Ludowy Zespół Sportowy „Wisła Dziecinów” jest stowarzyszeniem kultury fizycznej. Celem działania klubu jest organizowanie i rozwijanie kultury fizycznej, sportu, turystyki i rekreacji, stałe podnoszenie poziomu sportowego i sprawności fizycznej, udział w lokalnym i ogólnopolskim życiu sportowym, organizowanie imprez w zakresie sportowym i turystycznym. Klub realizuje swoje cele poprzez organizowanie i prowadzenie sekcji sportowej, administrowanie i utrzymanie obiektów sportowych oraz inicjowanie i realizowanie ich rozbudowy lub modernizacji, organizowanie masowych festynów oraz imprez międzyszkolnych.

Rok założenia: 1995

Barwy: biało-niebieskie

Adres: Dziecinów 138, 08-446 Sobienie Jeziory, <http://wisladziecinow.futbolowo.pl/>

Stadion: Boisko na około 250 osób i oświetlony plac treningowy

Ryc. 23 Zawodnicy LZS Wisła-Dziecinów podczas Dnia Sportu i Rodziny LGD Natura i Kultura 30.08.2014r.

Klub Sportowy Sobienie-Jeziory został założony 27 marca 2010 roku przez 20 członków. Stowarzyszenie składa się z zawodników klubu FC Zabawka, która grała w Otwockiej Lidze Szóstek Piłkarskich i zajmowała tam czołowe lokaty. Drużyna liczy również 5 młodych zawodników, którzy zostali wybrani z selekcji. Cała drużyna trenuje od końca lipca 2010 roku.

Barwy: niebiesko-czarne

Stadion: boisko na ok. 1000 osób (100 miejsc siedzących), oświetlenie i plac treningowy

<http://kssobienie-jeziory.futbolowo.pl/>

Oprócz działalności szkoleniowej kluby organizują również imprezy o charakterze sportowym jak na przykład Piknik Rekreacyjno –Sportowy (lipiec 2015), w ramach którego rozegrano turniej piłki nożnej o puchar Wójta Gminy Sobienie-Jeziory.

Cykliczną imprezą sportową jest Turniej Tenisa Stołowego o Puchar Wójta i Ks. Proboszcza rozgrywany w okresie ferii zimowych na Sali gimnastycznej Publicznego Gimnazjum w Sobieniach-Jeziorach. Turniej skierowany jest nie tylko do dzieci i młodzieży szkolnej, biorą w nim udział również dorośli mieszkańcy gminy.

Ryc. 24 VIII Turniej Tenisa Stołowego o Puchar Wójta i Ks. Proboszcza 24.01.2015r.

Uwarunkowania historyczne i przyrodnicze gminy Sobienie-Jeziory sprawiają, że tereny te mają bardzo wiele do zaoferowania w sferze turystyki i rekreacji zarówno mieszkańcom gminy, jak i odwiedzającym je gościom. Wymienione i pokrótce scharakteryzowane w rozdziale 1.4

liczne zabytki architektury sprawiają, że dla turysty szukającego doznań estetycznych w tej sferze teren gminy Sobienie-Jeziory posiada znaczący potencjał i może stanowić obszar licznych wycieczek i eksploracji. Jednak o wyjątkowej atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej tego terenu stanowią walory przyrodnicze opisane w rozdziale 1.3. Bogate walory przyrodnicze gminy dotychczas wykorzystane były w bardzo małym stopniu. Brakuje przede wszystkim wytyczonych szlaków turystycznych oraz ścieżek pieszych i rowerowych. Bazę noclegową stanowi Hotel Sobienie Królewskie Golf & Country Club i jedno gospodarstwo agroturystyczne w miejscowości Zuzanów. W Warszawicach funkcjonuje ośrodek jeździecki.

Hotel Sobienie Królewskie mieści się w odrestaurowanym pałacu rodziny Jezierskich wybudowanym XIX wieku. Wnętrza hotelu zostały wykończone z niezwykłą dbałością o szczegóły oraz elegancją. Całość została zaadaptowana na profesjonalne Centrum Konferencyjne ze stylową i komfortową bazą noclegową. Kompleks pałacowy składa się z 6-ciu budynków, usytuowanych na jednej posiadłości. Sąsiedztwo 9 hektarowego parku stwarza znakomite warunki na wymarzony wypoczynek. Hotel Sobienie Królewskie oferuje 150 miejsc noclegowych, z czego 64 pokoje to komfortowe wnętrza mieszczące się w pałacu, wśród nich do dyspozycji gości pozostają 4 najwyższej klasy apartamenty. W ofercie hotelu znajduje się również 13 pokoi mieszczących się w budynku szkoły lotniczej zlokalizowanej na polu golfowym nieopodal hotelu. Dodatkowo hotel oddaje do dyspozycji swoich gości bezpłatny basen oraz ekskluzywne orientalne SPA, oferujące szeroki zakres masażu, rytuałów oraz zabiegów na twarz i ciało. Wszystkie usługi wykonywane są przez profesjonalny zespół masażystek z wyspy Bali. W ofercie hotelu znajdują się również korty tenisowe i stadnina koni.

W niewielkiej odległości od hotelu znajduje się jedno z największych w Polsce, 18-dółkowe pole golfowe, nawiązujące do pól typu angielskiego. Oferta pola golfowego to różnego rodzaju rozgrywki turniejowe oraz Akademia golfa, gdzie nawet niedoświadczeni golfiści mogą trenować pod okiem światowej sławy instruktorów.

Ryc. 25 Pole golfowe

Obok pola golfowego zlokalizowane jest lądowisko Szkoły Lotniczej Silvair. Szkoła dysponuje 900-metrową równą, trawiastą drogą startową, otoczoną przez płaskie tereny bez istotnych przeszkód lotniczych. Nad lądowiskiem wyznaczona jest odrębna strefa (TRA-18), która może być rezerwowana do dyspozycji lądowiska. Przylatującym gościom oferowane jest miejsce w hangarze i w hotelu.

Ryc. 26 Lądowisko w Sobieniach Szlacheckich

Z uwagi na walory przyrodnicze rozwój turystyki i rekreacji powinien stanowić jeden z ważnych kierunków rozwoju gminy. Istotne są dotychczasowe formy jak wypoczynek pobytowy indywidualny i turystyka krajoobrazowa. Zakłada się dalszy rozwój indywidualnego budownictwa letniskowego oraz wdrażanie nowych form usług turystycznych: kwater prywatnych i gospodarstw agroturystycznych. Rozwój indywidualnego budownictwa letniskowego wymaga udostępnienia nowych terenów, najczęściej wśród i w sąsiedztwie istniejącej zabudowy zagrodowej. Kwatery prywatne dałyby możliwość krótkiego pobytu, np. weekendowego, turystom przybywającym w celu obejrzenia malowniczych terenów i zabytków w gminie.

Dla realizacji funkcji turystycznej gminy należy podjąć szereg działań wspomagających:

- utworzenia ogólnodostępnej bazy noclegowej (której brak jest na terenie gminy) zwłaszcza w postaci pokoi gościnnych w ramach agroturystyki,
- utworzenie pola namiotowego,
- budowę deszczochronów i miejsc postoju w punktach widokowych z zadaszeniami, stołami, ławkami i miejscami do rozpalania ognisk dla obsługi szlaków pieszych i rowerowych po ich wyznaczeniu, oznakowaniu i zaopatrzeniu w tablice informacyjne,

- przygotowanie atrakcyjnej oferty kulturalnej poprzez powiększenie zasobów bibliotecznych, organizowanie imprez kulturalnych, przystosowanie odpowiednich sal do spotkań towarzyskich lub budowę sezonowych ogródków i zadaszeń,
- budowę boisk sportowych, urządzeń do gier i zabaw dla dorosłych oraz dzieci,
- zwiększania dostępności komunikacyjnej poprzez naprawę i modernizację dróg, budowę parkingów i tzw. małej infrastruktury drogowej.

Poza działaniami typowo gospodarczymi podejmowanymi w celu dalszego rozwoju funkcji turystycznej gminy należy podejmować również działania mające na celu wyeksponowanie i rozpropagowanie na szerszą skalę poprzez media i odpowiednie wydawnictwa walorów gminy, co przyciągnęłoby turystów i zachęciło do zwiedzania lub dłuższego pobytu na terenie gminy, a to przysporzyłoby dodatkowych dochodów miejscowej ludności.

W celu zachowania wysokich walorów środowiska przyrodniczego jako atutu turystycznego gminy, należy dążyć do poprawy stanu sanitarnego lasów i ich ochrony przed nadmierną penetracją poprzez:

- wykonywanie w odpowiednim czasie i w odpowiedniej ilości czynności hodowlanych i ochronnych,
- likwidację dzikich wysypisk śmieci,
- ustawienie tablic informacyjnych o sposobach zachowania się w lasach z systemem zakazów i nakazów,
- wyznaczenie dróg, po których można się poruszać w lasach ochronnych, gdyż nieskanalizowana i nadmierna penetracja tych lasów mogłaby naruszać spełnianie przez nie celów, dla których zostały wydzielone,
- utworzenie w strefie brzegowej pasa ochronnego o szerokości 20-30 m złożonego z gatunków drzew i krzewów liściastych ozdobnie kwitnących lub owocujących przyciągających turystów co uchroniłoby wnętrze lasu przed nadmierną penetracją,
- dla turystów zmotoryzowanych wyznaczenie parkingów i miejsc zadaszonych położonych na skraju lasów i sprawowanie nad nimi opieki,
- wyznaczenie miejsc przydatnych do rozpalania ognisk celem uniknięcia pożarów w lasach.

2.8. Bezpieczeństwo publiczne

Zachowania odbiegające od obowiązujących norm prawnych zdarzają się w każdym społeczeństwie i ich całkowita eliminacja nie jest możliwa. Skala tych zjawisk zależna jest w dużej mierze od skuteczności działań służb powołanych do zapobiegania przestępczości oraz wykrywania i karania sprawców. Na terenie Gminy Sobienie-Jeziory zadania te spoczywają w głównej mierze na Policji. Posterunek Policji w Sobieniach-Jeziorach zlokalizowany przy ul. Duży Rynek 35 pozostaje w strukturach Komendy Powiatowej Policji w Otwocku.

Główny Urząd Statystyczny nie publikuje danych statystycznych w zakresie przestępczości w odniesieniu do poszczególnych gmin, robi to jedynie w odniesieniu do całych powiatów. W 2014 roku na terenie powiatu otwockiego w zakończonych postępowaniach przygotowawczych stwierdzono popełnienie 2210 przestępstw. To znaczący spadek w porównaniu do roku 2013 roku, kiedy odnotowano 2547 takich przypadków i 2012 – 2814. Dominowały wśród nich przestępstwa o charakterze kryminalnym, których było 1622 (rok wcześniej 1790). Zdecydowanie rzadziej zdarzały się przestępstwa o charakterze gospodarczym - 266 (rok wcześniej 294). Znacząco zmniejszyła się też ilość przestępstw drogowych, których odnotowano 261 (rok wcześniej 400).

Wykres 7. *Przestępstwa stwierdzone w zakończonych postępowaniach przygotowawczych na terenie powiatu otwockiego w latach 2012-2014*

Spadkowi przestępczości towarzyszył wzrost poziomu wykrywalności sprawców. Wskaźnik wykrywalności sprawców ogółem wynosił w powiecie otwockim w roku 2014 60% (w 2013 roku – 56,1%), a dla przestępstw o charakterze kryminalnym był jeszcze niższy – na poziomie 49% (w 2013 roku – 45,1%). Najlepiej na tym polu wypada wykrywalność sprawców przestępstw drogowych – 98,5 %, jednak tutaj odnotowano spadek – w 2013 roku było to 99,3%.

Zadania z zakresu bezpieczeństwa publicznego realizowane są także przez jednostki straży pożarnej. Na terenie Gminy Sobienie-Jeziory funkcjonuje 6 jednostek ochotniczych straży pożarnych:

- Ochotnicza Straż Pożarna w Sobieniach-Jeziorach (Sobienie-Jeziory, ul. Duży Rynek 25),
- Ochotnicza Straż Pożarna w Wysocznynie (Wysoczyn 105A),
- Ochotnicza Straż Pożarna w Starym Zambrzykowie (Stary Zambrzyków 17),

- Ochotnicza Straż Pożarna w Śniadkowie Dolnym (Śniadków Dolny 14),
- Ochotnicza Straż Pożarna w Dziecinowie (Dziecinów 115),
- Ochotnicza Straż Pożarna w Piwoninie (Piwonin 43).

Jednostki straży pożarnej realizują działania związane z bezpieczeństwem publicznym, obejmujące ratownictwo i ochronę ludności, jak działania związane z przewyżaniem trudnych sytuacji życiowych, np. pomoc ofiarom katastrof czy klęsk żywiołowych. Mając na uwadze fakt, że bezpieczeństwo publiczne należy do dziedzin, w których mieszkańcy oczekują usług publicznych opartych o najwyższe standardy, obowiązkiem gminy jest stałe podnoszenie sprawności jednostek działających w tym obszarze. Sprawność tą może zapewnić jedynie regularne podnoszenie kwalifikacji osób pełniących służbę i zaplecze techniczne w postaci funkcjonalnej bazy lokalowej i nowoczesnego wyposażenia. Odpowiednia baza lokalowa oraz pełne i sprawnie działające wyposażenie pozwolą możliwie najpełniej wykorzystać zdobyte kwalifikacje. Potrzebne są więc inwestycje budowlane, stałe wzbogacanie wyposażenia o nowoczesny sprzęt i szkolenia dla strażaków.

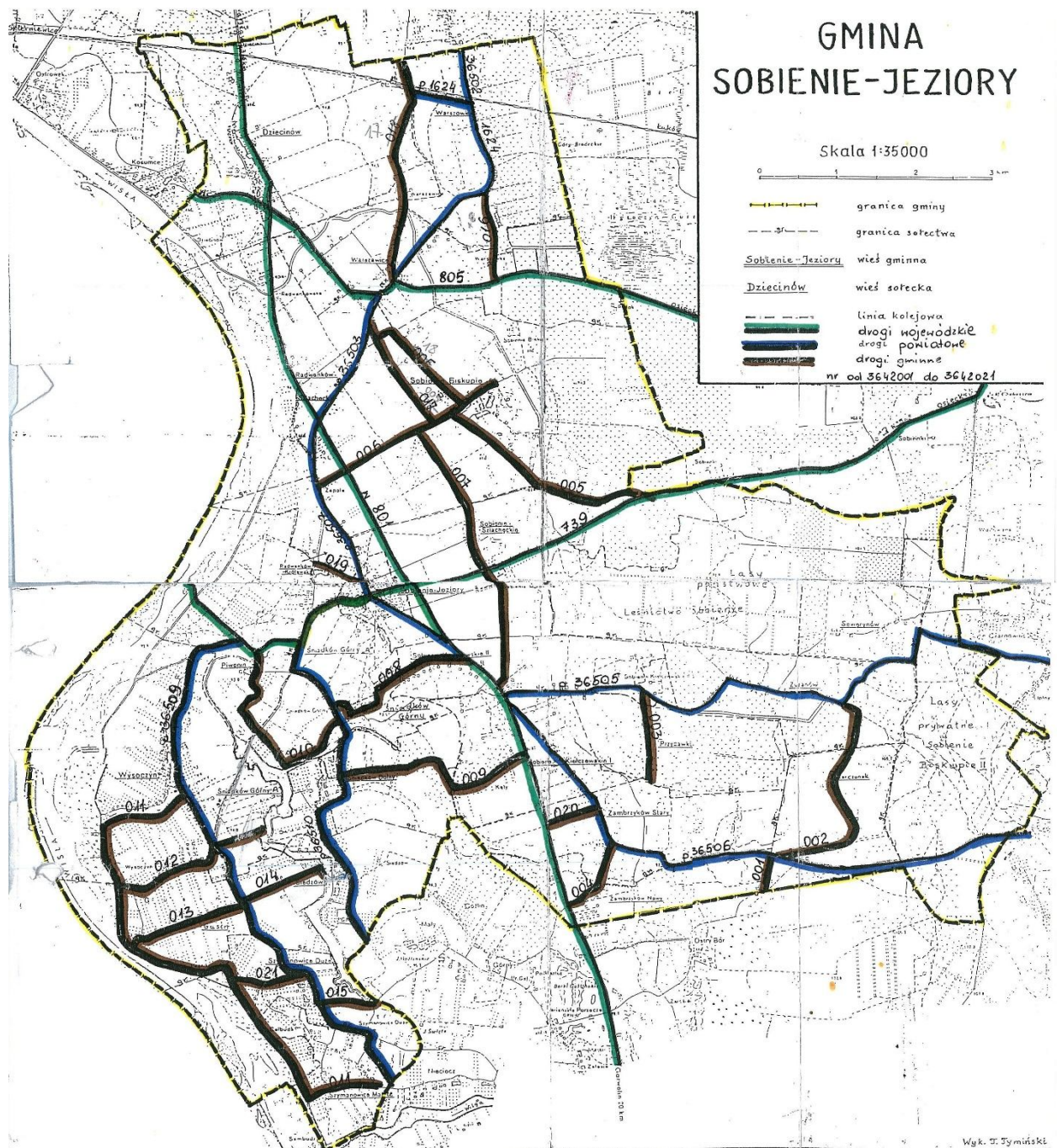
Ryc. 27 Samochód OSP Sobienie-Jeziory – zakup współfinansowany w 2013 roku ze środków budżetu gminy

Ryc. 28 Samochód policyjny wykorzystywany przez Posterunek Policji w Sobieniach-Jeziorach - zakup dofinansowany w 2014 roku ze środków budżetu gminy

3. Infrastruktura techniczna

3.1. Drogowa sieć komunikacyjna

Ryc. 29 Schemat drogowej sieci komunikacyjnej gminy Sobienie-Jeziory

Gmina Sobienie-Jeziory posiada dobre powiązania drogowe z Otwockiem i Warszawą. Przez teren gminy przebiegają ważne szlaki komunikacyjne:

- droga wojewódzka nr 801: Warszawa – Karczew – Wilga – Maciejowice - południowa granica województwa,

- droga wojewódzka nr 739: Brzumin – rz. Wisła – Piwonin – Sobienie-Jeziory – Osieck,
- droga wojewódzka nr 799: Dziecinów – Kosumce – Ostrówek,
- droga wojewódzka nr 805: Warszawice – Osieck – Pilawa – Parysów – Wilchta.

Gmina Sobienie-Jeziory obsługiwana jest przez trójstopniowy układ drogowy, który tworzą drogi wojewódzkie, powiatowe i gminne.

Wykaz dróg powiatowych		
Nr drogi	Lokalizacja drogi	Rodzaj nawierzchni
2735W	Warszówka - Warszawice	asfalt
2749W	Stacja kolejowa Warszówka – granica województwa (Całowanie)	asfalt
2750W	Warszawice – Radwanków Szlachecki	asfalt
2751W	Sobienie Kielczewskie – Zusanów - Czarnowiec	asfalt + tłuczeń + grunt
2752W	Władysławów – Stary Zambrzyków – Sobienie Kielczewskie	asfalt + żużel + grunt
2753W	Radwanków Królewski – Sobienie Kielczewskie	asfalt
1302W	Podborek – Wysoczyn – Mariańskie Porzecze	asfalt
1303W	Piwonin – Śniadków – Mariańskie Porzecze	asfalt

Tabela 13. Wykaz dróg powiatowych

Wykaz dróg gminnych				
Numer drogi	Lokalizacja drogi	Długość w km	Rodzaj nawierzchni	klasa
270701W	Karczunek – granica gm. Wilga (Ostry Bór)	0,594	gruntowa	D
270702W	Karczunek - Zusanów	2,927	żużel	D
270703W	Droga powiatowa nr 2751W - Przydawki	1,082	asfalt	D
270704W	Droga wojewódzka nr 801 (Borki) – Nowy Zambrzyków	1,606	asfalt	D
270705W	Droga powiatowa stary nr 36504 – Sobienie Biskupie – droga powiatowa nr 2750W	3,946	asfalt + grunt	D
270706W	Droga wojewódzka nr 801 – droga gminna nr 270705W (Sobienie Biskupie)	4,376	asfalt	D
270707W	Sobienie Kielczewskie Drugie – Sobienie Szlacheckie – Sobienie Biskupie	3,836	asfalt + żużel	D
270708W	Droga wojewódzka nr 801 (Sobienie Kielczewskie) – Śniadków	3,415	asfalt	D
270709W	Droga wojewódzka nr 801 (Kąty) – Śniadków	4,576	asfalt	D

270710W	Droga powiatowa nr 1302W (Piwonin) – droga powiatowa nr 1303W (Śniadków)	3,044	asfalt + żużel	D
270711W	Wysoczyn nad Wisłą – Szymanowice Małe	7,024	łuczeń	D
270712W	Od wału – droga powiatowa nr 1302W Wysoczyn – droga gminna nr 270711W – do wału	1,476	asfalt	D
270713W	Droga powiatowa nr 1302W – Gusin – droga gminna nr 270711W	2,658	asfalt	D
270714W	Droga powiatowa nr 1302W – Śniadków	1,603	asfalt	D
270715W	Szymanowice Duże – Goźlin	0,825	żużel	D
270716W	Warszawice – Brzezinki – Całowanie	1,922	asfalt	D
270717W	Warszawice - Brzezinka	2,461	asfalt + żużel	D
270718W	Warszawice - Sobienie Biskupie	2,721	asfalt	D
270719W	Radwanków Królewski – Sobienie-Jezioro	0,651	asfalt	D
270720W	Stary Zambrzyków – droga wojewódzka nr 801	1,173	asfalt	D
270721W	Szymanowice Duże – droga gminna nr 270711W	0,737	asfalt	D

Tabela 14. Wykaz dróg gminnych

Od 2004 r. realizowana jest inwestycja, polegająca na poszerzeniu i nadaniu odpowiednich standardów drodze wojewódzkiej nr 801, która ma swój początek od Trasy Siekierskiej w Warszawie a kończy się na granicy województwa mazowieckiego. Ze względu na liczne protesty mieszkańców inwestycja wciąż jest na etapie opracowywania projektowej dokumentacji technicznej. Realizacja tej inwestycji znacznie poprawi się komfort dojazdu z terenu całej gminy i Sobień-Jezioro do i z Warszawy.

W Sobieniach-Jeziorach nie ma ścieżek rowerowych. Komunikacja zbiorowa obsługiwana jest przez przedsiębiorstwa komunikacji samochodowej i prywatnych przewoźników. Wszystkie linie autobusowe prowadzą przez miejscowość gminną, co umożliwia połączenie obsługiwanych obszarów z siedzibą władz gminnych. Przewoźnicy zapewniają dojazd między innymi do Otwocka, Garwolina i Warszawy oraz zapewniają połączenia między wybranymi miejscowościami w obrębie gminy.

W 2005r. w porozumieniu z Zarządem Dróg Wojewódzkich w Warszawie zostały wybudowane chodniki w ciągu drogi wojewódzkiej nr 739, na ulicy Parysowskiej o długości 287, 5 mb i na ulicy Piwonińskiej o długości 655 mb. W 2008 r. zostały przebudowane ulice: Lipowa, Brzozowa i Sosnowa. Przebudowa polegała na położeniu nowej nawierzchni asfaltowej, wykonaniu zjazdów do posesji i chodników z kostki brukowej. W ulicach wbudowana jest kanalizacja burzowa. W 2010 roku nawierzchnię asfaltową położono na ul. Szmaragdowej i Kwiatowej, w 2011 na ul. Słonecznej, w 2012 na Kasztanowej. W 2013 roku przebudowano

ul. Cmentarną i część Garwolińskiej, w 2014 roku ul. Polną, 1 Maja i Długą. W ostatnich latach sukcesywnie przeprowadzano remonty lub budowano drogi z nawierzchnią asfaltową na terenie całej gminy. Łączenie wykonano nawierzchnię asfaltową na 36,23 km dróg gminnych i utwardzono ok. 10 km dróg przywałowych, wybudowano ponad 3 tys. mb chodników i ponad 10 tys. m² placów i parkingów. Budowy nawierzchni asfaltowej wymaga jeszcze około 14 km dróg gminnych.

Ryc. 30 Nowa nawierzchnia asfaltowa (2014r.) – ul. Polna w Sobieniach-Jeziorach

„Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Sobienie-Jeziory” sprawne działanie systemu transportowego uzależnia od:

- zapewnienia realizacji drogowych powiązań zewnętrznych z najbliższymi miastami, z układem dróg wyższej kategorii, z sąsiednimi gminami;
- zapewnienia obsługi komunikacyjnej zagospodarowania przestrzennego drogami o odpowiednim standardzie nawierzchni;
- rozwoju sieci powiązań autobusowych gminy;
- rozwoju sieci obiektów obsługi technicznej pojazdów.

3.2. Wodociągi i kanalizacja

SIEĆ WODOCIĄGOWA

Stopień zwodociągowania gminy Sobienie-Jeziory jest bardzo wysoki. Zbiorczym systemem zaopatrzenia w wodę objętych jest 100 % miejscowości na terenie gminy i ponad 90 % gospodarstw domowych. Jedyne ujęcie wody i stacja wodociągowa o wydajności około 160 m³/godzinę wystarczającej do zaspokojenia potrzeb całej gminy, zlokalizowane są w pobliżu Sobień-Jezior w miejscowości Piwonin.

Budowę sieci wodociągowej w miejscowości Sobienie-Jeziory zakończono w 1999 r. Na dzień 31.12.2008 r. długość czynnej sieci wodociągowej wynosiła 10,2 km, obejmowała 405 przyłączy o średnicy od 40 do 63 mm i łącznej długości ponad 11 km. Budowę wodociągu na terenie całej gminy zakończono w 2012 roku. Ostatnim jej etapem było objęcie siecią wodociągową o długości 2,1 km miejscowość Sewerynów (16 przyłączy).

Sieć wodociągowa gm. Sobienie-Jeziory

L.p.	Wieś	Długość sieci w km
1.	Dziecinów	10,5
2.	Gusin	5,1
3.	Karczunek	3,6
4.	Piwonin	2,9
5.	Przydawki	2,1
6.	Radwanków Królewski	2,0
7.	Radwanków Szlachecki	4,9
8.	Sewerynów	2,1
9.	Siedzów	3,4
10.	Sobienie Biskupie	5,0
11.	Sobienie-Jeziory	10,9
12.	Sobienie Kielczewskie Drugie	3,3
13.	Sobienie Kielczewskie Pierwsze	4,7
14.	Sobienie Szlacheckie	4,2
15.	Szymanowice Duże	5,3
16.	Szymanowice Małe	3,5
17.	Śniadków Dolny	2,4
18.	Śniadków Górny	1,0
19.	Śniadków Górny A	4,2
20.	Warszawice	7,6
21.	Warszówka	5,3
22.	Wysoczyn	7,0
23.	Nowy Zambrzyków	1,6
24.	Stary Zambrzyków	3,8
25.	Zuzanów	5,1
Łącznie długość sieci wodociągowej		111,50

Tabela 15. Sieć wodociągowa gminy Sobienie-Jeziory

Według danych GUS za 2013 rok długość czynnej sieci rozdzielczej będącej w zarządzie gminy wynosiła 111,5 km i obejmowała 1547 przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych lub zbiorowego zamieszkania. W 2014 roku liczba przyłączy wodociągowych wzrosła do 1559 sztuk. Liczba ludności korzystającej z sieci wodociągowej w 2013 roku wyniosła 5274 osoby, tj. 84% mieszkańców gminy. Zużycie wody w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca wyniosło 32,00 m³. Mieszkania wyposażone w instalację wodociągową stanowiły

85,7% ogółu mieszkań na terenie gminy. Wskaźnik ten jest zbliżony do średniej dla terenów wiejskich w skali województwa mazowieckiego (87,7%) i powiatu otwockiego (90,9%).

GOSPODARKA ŚCIEKOWA

Pierwszą inwestycją mającą na celu uregulowanie gospodarki ściekowej na terenie gminy Sobienie-Jeziory była budowa gminnej oczyszczalni ścieków oraz sieci kanalizacyjnej grawitacyjno-ciśnieniowej wraz z przyłączami w miejscowości Sobienie-Jeziory. Ze względu na wysokie koszty, proces kanalizowania Sobień-Jezior został podzielony na trzy etapy:

- I etap inwestycji zakończony w 2008 r., wykonano 215 przyłączy kanalizacyjnych o długości 5,17 km i 9,93 km sieci kanalizacji sanitarnej;
- II etap inwestycji został zakończony 31.07.2009r., wykonano 2,7 km sieci, 2,2 km przyłączy, 110 szt. przyłączy;
- III etap inwestycji został zakończony 22.01.2013r., wykonano 1,44 km sieci, 1,2 km przyłączy, 58 szt. przyłączy.

Według stanu na koniec 2013 roku długość czynnej sieci kanalizacyjnej na terenie gminy wynosiła 14,1 km i w całości pozostawała w zarządzie gminy. Obejmowała 393 przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania. Liczba ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w 2013 roku stanowiła 18% wszystkich mieszkańców gminy (1111 os.). Odprowadzono 39,0 dam³ ścieków.

W miejscowościach o rzadszej zabudowie sukcesywnie budowane są przydomowe oczyszczalnie ścieków. W 2013 roku na terenie gminy Sobienie-Jeziory funkcjonowało 198 przydomowych oczyszczalni ścieków i 1657 zbiorników bezodpływowych. W 2014 roku zrealizowano inwestycję polegającą na budowie 146 kpl przydomowych biologicznych oczyszczalni ścieków o wydajności do 7,5 m³/dobę pracujących na bazie osadu czynnego z zanurzonym złożem biologicznym, przyłączeniami kanalizacji sanitarnej z budynków mieszkalnych, odprowadzeniem wód oczyszczonych do studni chłonnej, montażem studni chłonnych i pompowni ścieków surowych oraz oczyszczonych, zasilaniem elektrycznym, rozruchem technicznym i technologicznym.

Na terenie gminy znajduje się jedna oczyszczalnia ścieków zlokalizowana w miejscowości Sobienie-Jeziory (obręb Piwonin).

L.p.	Oczyszczalnia ścieków	Liczba wsi	Przepompownie	MW _e	Długość sieci kanalizacyjnej w km
1.	1	1	7	0,049	14,1

Oczyszczalnia ścieków komunalnych została wybudowana na średni przepływ dobowy 150 m³/d. Wszystkie urządzenia oczyszczalni usytuowane są w budynku technicznym, gdzie temperatura minimalna wynosi 5 °C. Oczyszczanie ścieków oparte jest na technologii nisko

obciążonego tlenowo stabilizowanego osadu czynnego z możliwością usuwania związków biogennych metodą biologiczną (denitryfikacja) i chemiczną. Oczyszczalnia funkcjonuje w oparciu o ścieki dopływające siecią kanalizacji sanitarnej i dowożone do punktu zlewnego z miejscowości znajdujących się na terenie Gminy Sobienie-Jeziory. Oczyszczalnia przewidziana jest do obsługi ok. 1400 RLM.

W skład urządzeń technologicznych oczyszczalni wchodzi:

- Punkt zlewny ścieków dowożonych,
- Studzienka pomiarowa ścieków dowożonych szybkozłazce dla wozów asenizacyjnych,
- Zbiornik uśredniający ścieków dowożonych,
- Pompownia główna,
- Stacja pomp zatapialnych,
- Krata koszowa rzadka,
- Oczyszczanie mechaniczne ścieków,
- Automatyczne sito skratkowe,
- Piaskownik pionowy,
- Oczyszczanie biologiczne ścieków połączonych:
- Selektor – warunki beztlenowe stosowane dla procesu. Dzięki temu osad odwodniony posiada znacznie lepsze parametry dla celów rolniczego wykorzystania,
- Komora denitryfikacji/nitryfikacji,
- Osadnik wtórny pionowy – separacja osadu od ścieków
- Gospodarka osadowa:
 - Zbiornik magazynowy i zagęszczania osadu nadmiernego,
 - Stacja mechanicznego odwadniania osadu nadmiernego i piasku usytuowana w budynku technicznym oczyszczalni,
 - Pomiar przepływu ścieków oczyszczonych i wylot ścieków oczyszczonych do rzeki Borówki.

Ryc. 31 *Gminna oczyszczalnia ścieków w Sobieniach-Jeziarach*

Według danych GUS w 2014 roku z gminnej oczyszczalni ścieków korzystało 1640 osób, w ciągu roku oczyszczono 43,0 dam³ ścieków ogółem, średnia ilość ścieków odprowadzonych w czasie doby do kanalizacji wyniosła 0,1 dam³.

3.3 Sieć energetyczna, gazowa i telekomunikacyjna

▪ Sieć energetyczna

Przez teren gminy przebiega linia tranzytowa najwyższego napięcia 400 kV łącząca elektrownię w Kozienicach ze stacją 400/220/110 kV w Miłosnej k/Warszawy. Linia przebiega w bezpiecznej odległości od zwartych terenów zabudowanych. Miejscowość Sobienie-Jeziory zasilana jest w energię elektryczną SN 15 kV w podstawowym układzie ze stacji 110/15/ kV w Pilawie i Garwolinie.

W latach 2003-2004 wszystkie lampy na terenie gminy wymieniono na energooszczędne. W kolejnych latach sukcesywnie budowano nowe lub modernizowano oświetlenie uliczne w poszczególnych miejscowościach na terenie gminy. Parametry techniczne oświetlenia ulicznego na terenie gminy ilustruje poniższa tabela.

L.p.	Rozdzielnica	Obwód	Moc opraw	Liczba opraw
1.1.1	3900078	Dziecinów I	70W	37
1.1.2	3898523	Dziecinów II	70W	22
2.1.1	13038041	Gusin I	70W	17
2.1.2	10578528	Gusin II	70W	10
2.1.3	83150606	Gusin III	70W	36
3.1.1	26327531	Karczunek	70W	3
4.1.1		Piwonin	70W	10
5.1.1	23750100	Przydawki	70W	6
6.1.1	7187110	Radwanków Królewski	70W	22
7.1.1	14115301	Radwanków Szlachecki I	70W	30
7.1.2	47761	Radwanków Szlachecki II	70W	35
8.1.1	47490	Śniadków Górny A I	70W	12
8.1.2	14114785	Śniadków Górny A II	70W	29
8.1.3	234831	Śniadków cmentarna	70W	29
9.1.1	127252	Śniadków Dolny I	70W	9
9.1.2	21097399	Śniadków Dolny II	70W	9
9.1.3	46093	Śniadków Dolny III	70W	5
9.1.4	105688	Śniadków Dolny I	70W	9
10.1.1	8353198	Sewerynów	70W	11
11.1.1	25883512	Sobienie Biskupie I	70W	6
11.1.2	18046704	Sobienie Biskupie II	70W	13
11.1.3	12152524	Sobienie Biskupie III	70W	11
11.1.4	21019147	Sobienie Biskupie IV	70W	5
12.1.1	109008	Siedzów I	70W	11
12.1.2	32277	Siedzów II	70W	9
13.1.1	11670877	Sobienie Kielczewskie I Kąty	70W	7
13.1.2	26182417	Sobienie Kielczewskie II 2	70W	4
14.1.1	1001540	Sobienie Szlacheckie I	70W	21
14.1.2	18047397	Sobienie Szlacheckie II	70W	16
14.1.3	15188449	Sobienie Szlacheckie III	70W	22

15.1.1	24737706	Szymanowice Duże I	70W	14
15.1.2	20545208	Szymanowice Duże II	70W	5
15.1.3	13477041	Szymanowice Duże III	70W	7
16.1.1	26789347	Szymanowice Małe I	70W	11
16.1.1	23394336	Szymanowice Małe II Duże	70W	7
17.1.1	14138749	Warszawice I	70W	17
17.1.2	14137905	Warszawice II	70W	16
17.1.3	9683312	Warszawice IV	70W	13
18.1.1	22283247	Warszówka I	70W	11
18.1.2	22283207	Warszówka II	70W	12
18.1.3	19195738	Warszówka III	70W	7
19.1.1	47726	Wysoczyn I	70W	43
19.1.2	47698	Wysoczyn II	70W	39
19.1.3	101683	Wysoczyn III	70W	40
19.1.4	47757	Wysoczyn IV	70W	22
19.1.5	47561	Wysoczyn V	70W	17
20.1.1	355037	Stary Zambrzyków I	70W	13
20.1.2	9761	Stary Zambrzyków II	70W	9
21.1.1	113659	Zuzanów	70W	15
22.1.1	10716249	Sobienie-Jeziory – Młyn	150W	22
22.1.2	71870445	Sobienie-Jeziory – POM, Warszawska	150W	24
22.1.3	6150718	Sobienie-Jeziory – Rynek	150W	54
22.1.4	5263809	Sobienie-Jeziory – Garwolińska	150W	20

Tabela 16. Oświetlenie dróg zasilane z sieci energetycznej

▪ Sieć gazowa

W 1999 r. na terenie gminy zostało odkryte źródło gazu ziemnego. Od 2006 r. w miejscowości Sewerynów funkcjonował Ośrodek Produkcyjny Wilga, w którym uzdatniany był gaz ziemny wydobywany z odwiertu Wilga-255-2.

W 2007 r. rozpoczął się proces gazyfikowania gminy. Inwestycję rozpoczęto od budowy gazociągu wysokiego ciśnienia DN 110 mm o długości około 4 km, budowy obiektu mieszczącego instalację do rozprężania ciekłego metanu we wsi Warszawice oraz budowy sieci gazowej średniego ciśnienia i przyłączy indywidualnych w miejscowości Sobienie-Jeziory. Prace związane z budową sieci gazowej i przyłączy prowadziła firma Carbon Sp. z o.o. (obecnie Duon Marketing and Trading S.A).

Według stanu na 31.12.2013r. długość czynnej sieci gazowej na terenie gminy Sobienie-Jeziory wyniosła 36 248 m, długość czynnej sieci przesyłowej 3 744 m, natomiast długość czynnej sieci rozdzielczej 32 504 m. Sieć gazowa obejmowała 134 przyłącza, z których korzystało 110 gospodarstw domowych. Liczba ludności korzystającej z sieci gazowej stanowiła 5% ogółu mieszkańców gminy i wynosiła 319 osób. Wśród odbiorców sieci gazowej 73 gospodarstwa wykorzystywały gaz do ogrzewania mieszkań. Zużycie gazu wyniosło 87 tys. m³, w tym do ogrzewania mieszkań 71 tys. m³.

Wśród obiektów korzystających z sieci gazowej znajdują się nie tylko prywatne gospodarstwa domowe, ale także budynki użyteczności publicznej: szkoła, SP ZOZ, Urząd Gminy, budynek Świetlicy w Sobieniach-Jeziorach, zakłady produkcyjne, punkty handlowe i usługowe.

▪ System ciepłowniczy

Na terenie gminy nie ma czynnej sieci ciepłowniczej. Budynki na terenie gminy, zarówno mieszkalne, jak i usługowe, ogrzewane są indywidualnie, głównie ze źródeł ciepła na paliwa stałe. Tylko część modernizowanych lub budowanych w ostatnich latach kotłowni pracuje na bazie oleju opałowego i gazu. Dzięki systematycznej budowie sieci gazowej istnieje szansa na zmniejszenie lub całkowitą likwidację uciążliwych źródeł niskiej emisji.

▪ Telekomunikacja

Gmina Sobienie-Jeziory wyposażona jest w sieć telefoniczną oraz cyfrową centralę automatyczną. Połączenia wykonano w technologii światłowodowej. Stan telefonii przewodowej na terenie gminy jest zadowalający. Wszyscy mieszkańcy Sobień-Jezior mają możliwość podłączenia do internetu. Usługi telekomunikacyjne świadczy Telekomunikacja Polska S.A. Dodatkowo oferta jest uzupełniana siecią bezprzewodową. Podłączenie nowych abonentów do sieci telekomunikacyjnej nie stwarza problemów.

3.4. Gospodarka odpadami

Od 2013 roku obowiązują w Polsce przepisy wynikające z nowelizacji ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. t. j. z 2012 r., poz. 391), na mocy której gmina przejęła obowiązki właścicieli nieruchomości w zakresie odbierania odpadów komunalnych oraz ich zagospodarowania w zamian za uiszczoną opłatę na rzecz gminy. Ustawodawca rozszerzył zapisy precyzujące zadania gmin oraz wprowadził narzędzia prawne służące efektywnej realizacji tych zadań. Ustawa została wzbogacona o rozdziały określające zasady gospodarowania odpadami komunalnymi przez gminę oraz warunki działalności związanej z odbieraniem i zagospodarowaniem odpadów komunalnych i sprawozdawczości z tym związanej. Określa również zasady kontroli i sankcje (kary pieniężne) za niezgodne z prawem odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości oraz za niewypełnianie obowiązku składania sprawozdań przez podmioty zajmujące się odbiorem tychże odpadów.

Zmiany w obowiązującym systemie gospodarowania odpadami polegają głównie na:

- obowiązku gmin do zapewnienia, budowy, utrzymania i eksploatacji własnych lub wspólnych z innymi gminami regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych;
- przejęciu przez gminy obowiązków właścicieli nieruchomości w zakresie odbierania odpadów komunalnych oraz ich zagospodarowania w zamian za uiszczoną opłatę na rzecz gminy;

- osiągnięciu określonych w znowelizowanej ustawie odpowiednich poziomów recyklingu i przygotowania do ponownego użycia surowców wtórnych takich jak: papier, metale, tworzywa sztuczne i szkło;
- organizowaniu przez gminy przetargów na odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości;
- tworzeniu punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych w sposób zapewniający łatwy dostęp dla wszystkich mieszkańców gminy. Gminy wskazują także miejsca, w których mogą być prowadzone zbiórki zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego pochodzącego z gospodarstw domowych.

Nowy system opiera się na hierarchii postępowania z odpadami, zgodnie z którą zmieszane odpady komunalne powinny trafiać do przetworzenia do regionalnych instalacji przetwarzania odpadów komunalnych (RIPOK) - termicznego lub mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów.

W Wojewódzkim Planie Gospodarki Odpadami dla Województwa Mazowieckiego wyznaczono 6 regionów gospodarki odpadami. W każdym z nich metodą przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych jest mechaniczno-biologiczne przetwarzanie odpadów. Gmina Sobienie-Jeziory przynależy do regionu m. st. Warszawy.

Usługę odbioru odpadów komunalnych na terenie Gminy Sobienie-Jeziory od dnia 1 lipca 2013 do 31 grudnia 2015 r. świadczy REMONDIS Otwock Sp. z o.o. 05-400 Otwock, ul. Johna Lennona 4.

Tak zwane odpady problemowe (meble i inne odpady wielogabarytowe, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, baterie i akumulatory, świetlówki, przeterminowane leki, chemikalia, odpady remontowe i budowlane) oraz zużyte opony zbierane są jeden raz w miesiącu zgodnie z wcześniej ustalonym i podanym do publicznej wiadomości harmonogramem.

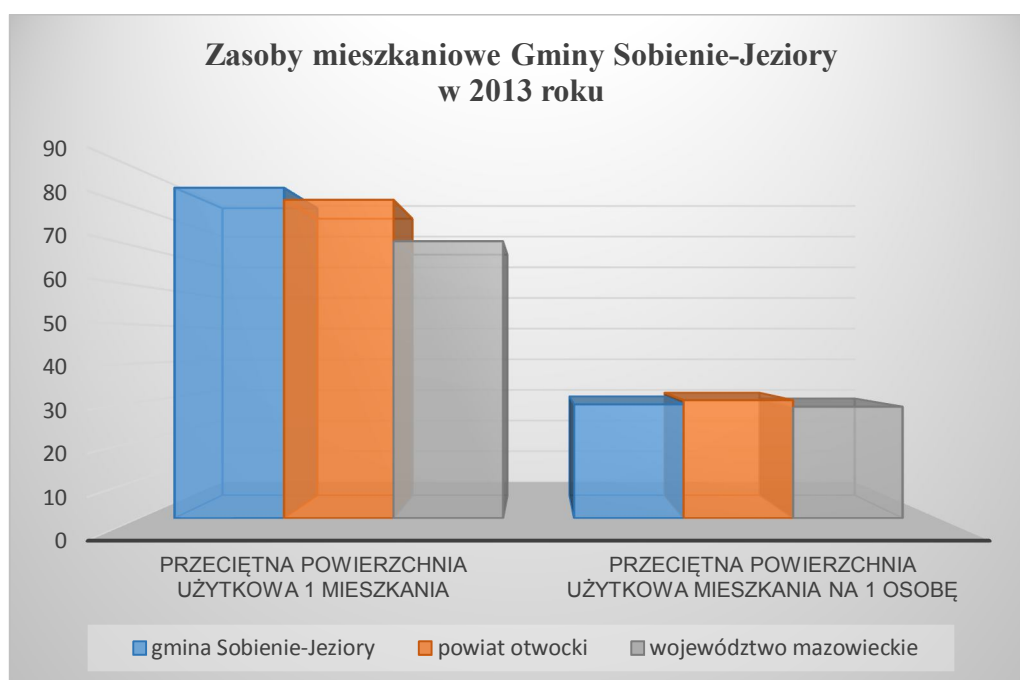
Odpady komunalne		
Kod odpadu	Nazwa odpadu	Zagospodarowanie
15 01 01	Opakowania z papieru i tektury	Zgodnie z Wojewódzkim Planem Gospodarki Odpadami
15 01 02	Opakowania z tworzyw sztucznych	
15 01 05	Opakowania wielomateriałowe	
15 01 06	Zmieszane odpady opakowaniowe	
15 01 07	Opakowania ze szkła	
15 01 10*	Opakowania zawierające pozostałości substancji niebezpiecznych lub nimi zanieczyszczone (np. środkami ochrony roślin I i II klasy toksyczności -bardzo toksyczne i toksyczne)	
16 01 03	Zużyte opony	
17 01 01	Odpady betonu oraz gruz betonowy z rozbiórek i remontów	
20 01 23*	Urządzenia zawierające freony	
20 01 32	Leki inne niż wymienione w 20 01 03*	

20 01 35*	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21 i 20 01 23 zawierające niebezpieczne składniki	
20 01 36	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21; 20 01 23 i 20 01 35	
20 01 99	Inne niewymienione frakcje zbierane w sposób selektywny	
20 02 01	Odpady ulegające biodegradacji	
20 03 01	Niesegregowane (zmieszane odpady komunalne	
20 03 07	Odpady wielkogabarytowe	
Odpady gospodarstw domowych		
Kod odpadu	Nazwa odpadu	Zagospodarowanie
15 01 10*	Opakowania zawierające pozostałości substancji niebezpiecznych lub nimi zanieczyszczone (np. środkami ochrony roślin I i II klasy toksyczności -bardzo toksyczne i toksyczne)	Zgodnie z Wojewódzkim Planem Gospodarki Odpadami

Tabela 17. Zagospodarowanie odpadów na terenie gm. Sobienie-Jeziory

3.5. Zasoby mieszkaniowe

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego ogół zasobów mieszkaniowych Gminy Sobienie-Jeziory na koniec 2013 roku stanowiło 2 174 budynków mieszkalnych, w których znajdowało się 2 191 mieszkań, liczących łącznie 8 332 izby o całkowitej powierzchni użytkowej 186 819 m². Przeciętne mieszkanie w Gminie Sobienie-Jeziory miało powierzchnię 85,3 m², przy czym dla województwa mazowieckiego średnia powierzchnia mieszkania to 71,5 m², dla powiatu otwockiego 82,2 m². Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę wynosiła 29,4 m², nieco powyżej wartości tego wskaźnika dla województwa mazowieckiego (28,8 m²) i poniżej w skali powiatu otwockiego (30,5 m²).

Wykres 8. Zasoby mieszkaniowe Gminy Sobienie-Jeziory w 2013 roku

W 2013 roku w Gminie Sobienie-Jeziory oddano do użytkowania ogółem 10 budynków mieszkalnych. W porównaniu z rokiem 2012 liczba izb mieszkalnych na terenie gminy zwiększyła się o 49 a powierzchnia użytkowa mieszkań wzrosła o 1 620 m². Przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania wzrosła o 0,4 m², natomiast średnia powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę o 0,2 m². Z roku na rok na terenie gminy systematycznie przybywa budynków mieszkalnych, poprawia się ich standard i zwiększa metraż przypadający na jednego mieszkańca.

Gminny zasób mieszkaniowy w 2014 roku obejmował 50 lokali mieszkalnych o łącznej powierzchni użytkowej 2 374,58 m², w tym 11 niezamieszkałych. Wszystkie budynki wchodzące w skład gminnego zasobu mieszkaniowego wyposażone są w instalację elektryczną (100%), 46 % z nich nie posiada instalacji wodociągowo-kanalizacyjnej, 22 % jest wyposażone w instalację centralnego ogrzewania.

4. Zarządzanie

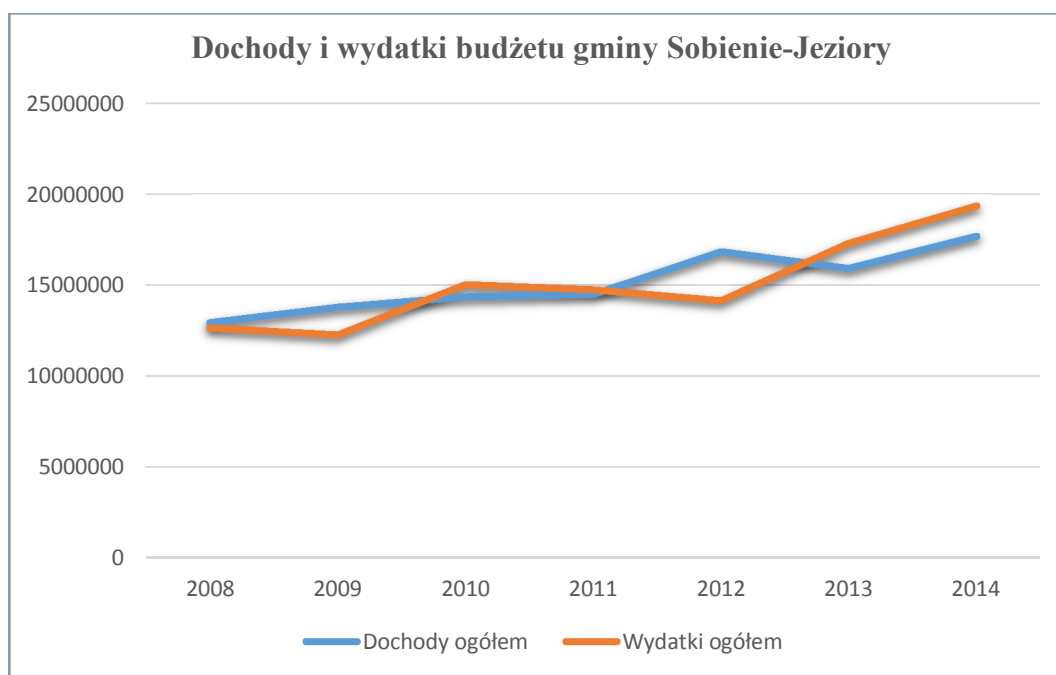
4.1. Możliwości budżetowe gminy (przychody, struktura wydatków)

Zamieszczona poniżej tabela przedstawia wybrane pozycje z budżetu Gminy Sobienie-Jeziory z lat 2008-2014 obrazujące skalę rocznych przychodów i wydatków jednostki.

		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Dochody ogółem	zł	12 952 887,21	13 789 722,23	14 348 200,66	14 515 047,01	16 836 440,25	15 908 994,30	17 670 014,45
Dochody własne	zł	4 509 552,79	4 964 306,03	5 054 103,25	4 974 904,39	5 370 435,07	5 990 017,71	6 720 077,81
Dochody ogółem na 1 mieszkańca	zł	2 054,38	2 186,76	2 286,20	2 311,31	2 676,70	2 532,47	2 811,01
Dochody własne na 1 mieszkańca	zł	715,23	787,24	805,31	792,18	853,81	953,52	1 069,05
Subwencje ogólne	zł	6 396 287,00	6 884 264,00	6 979 909,00	7 028 526,00	7 378 085,00	7 240 322,00	7 171 637,00
Dochody z budżetu środków UE	zł	52 327,97	70 428,53	90 482,79	360 262,40	2 069 009,01	686 786,54	1 538 468,12
Wydatki ogółem	zł	12 655 275,59	12 274 810,01	15+ 034 233,53	14 738 791,95	14 130 651,09	17 294 309,65	19 323 862,21
Wydatki inwestycyjne	zł	3 312 164,15	2 417 782,34	3 670 408,03	2 877 023,86	1 850 121,18	3 823 274,04	5 094 326,44
Wydatki bieżące ogółem	zł	9 343 111,44	9 857 027,67	11 363 825,50	11 861 768,09	12 280 529,91	13 471 035,61	14 229 535,77
Wydatki bieżące na wynagrodzenia	zł	4 043 245,35	4 402 647,29	4 814 946,41	5 068 484,89	5 359 619,02	5 690 691,93	5 997 316,01
Wydatki ogółem na 1 mieszkańca	zł	2 007,18	1 946,53	2 395,51	2 346,94	2 246,53	2 752,99	3 074,11
Nadwyżka /deficyt	zł	297 611,62	1 514 912,22	-686 032,87	-223 744,94	2 705 789,16	-1 385 315,35	-1 653 847,76

Tabela 18. Wybrane pozycje z budżetu Gminy Sobienie-Jeziory

Jak wynika z powyższego zestawienia dochody gminy systematycznie rosną. Wzrost ten dotyczy nie tylko corocznie lub okresowo waloryzowanych subwencji, ale także dochodów własnych gminy. Pozytywny trend wzrostowy jest szczególnie widoczny od roku 2013. W 2012 roku dochody własne stanowiły 31,90 % dochodów ogółem, natomiast w 2013 roku już 37,65 %. Tendencję wzrostową, szczególnie intensywną w latach 2013/2014, obserwujemy również w sferze wydatków. W przypadku wydatków bieżących jest to wzrost systematyczny. W porównaniu do roku 2013 w 2014 roku wydatki te wzrosły o 5,33 %, natomiast w przypadku wydatków inwestycyjnych w tych samych latach jest to wzrost aż o 25 %. Zjawisko to jest w dużej mierze spowodowane realizacją wielu projektów infrastrukturalnych współfinansowanych ze środków Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013. Analizę nadwyżki/deficytu budżetowego na przestrzeni ostatnich lat prezentuje wykres zamieszczony poniżej.

Wykres 9. Dochody i wydatki budżetu gminy Sobienie-Jeziory w latach 2008-2014

Poniżej struktura kwotowa wydatków budżetowych Gminy Sobienie-Jeziory.

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Rolnictwo i łowiectwo	1 995 163,17	1 102 128,45	1 563 996,06	830 068,76	459 038,88	2 177 857,07
- wydatki bieżące	93 514,00	141 486,31	109 062,23	120 889,29	177 487,88	175 920,95
- wydatki majątkowe (inwestycyjne)	1 901 649,17	960 642,14	1 454 933,83	709 179,47	281 551,58	2 001 936,12
Transport i łączność	764 306,60	3 020 155,47	1 571 157,47	1 100 779,28	1 417 353,16	2 624 562,41
- wydatki bieżące	351 030,38	492 721,20	344 706,50	357 126,39	462 327,46	518 126,75
- wydatki majątkowe (inwestycyjne)	413 276,22	2 527 434,27	1 226 450,97	743 652,89	955 025,70	2 106 435,66
Gospodarka mieszkaniowa	8 746,17	11 444,88	44 275,39	36 491,52	4 340,75	1 534,70

Administracja publiczna	1 372 852,91	1 595 438,90	1 681 544,31	1 650 158,56	1 800 777,31	2 013 134,84
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	215 425,41	399 280,51	432 664,93	298 813,53	596 446,73	363 506,94
Oświata i wychowanie, w tym:	4 957 302,95	5 481 286,31	5 883 065,92	6 389 415,43	6 756 963,10	7 069 971,10
- szkoły podstawowe	2 725 744,24	2 999 660,11	3 210 655,49	3 430 057,68	3 466 909,43	3 758 046,35
- przedszkola	238 384,86	278 171,08	275 936,86	510 958,79	644 577,02	455 851,45
- gimnazjum	1 411 707,15	1 544 811,39	1 649 927,24	1 680 248,83	1 652 039,13	1 721 010,46
- dowożenie uczniów do szkół	223 899,00	248 473,49	272 531,45	314 464,21	337 433,39	325 320,60
Ochrona zdrowia	64 938,90	56 515,32	65 095,40	83 494,72	173 399,00	200 722,89
- wydatki bieżące	64 938,90	54 015,32	65 095,40	83 494,72	138 713,00	67 330,89
- wydatki majątkowe (inwestycyjne)	0,00	2 500,00	0,00	0,00	34 686,00	133 392,00
Pomoc społeczna i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	1 983 109,74	2 313 535,61	2 282 434,10	2 185 840,03	2 272 274,09	2 263 578,47
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	428 239,00	519 078,48	599 046,02	779 576,28	1 475 754,54	1 640 066,65
- wydatki bieżące	396 299,00	504 438,48	571 887,62	545 007,42	1 021 019,14	1 469 052,96
- wydatki majątkowe (inwestycyjne)	31 940,00	14 640,00	27 158,40	234 568,86	454 735,40	171 013,69
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	192 660,00	196 465,97	274 501,96	306 654,52	290 830,16	229 396,49
Kultura fizyczna i sport	76 308,09	128 409,75	145 241,28	160 696,15	194 782,21	529 847,45
- wydatki bieżące	29 999,98	79 792,51	138 741,28	160 696,15	146 111,11	142 194,36
- wydatki majątkowe (inwestycyjne)	46 308,11	48 617,24	6 500,00	0,00	48 671,10	387 653,09
Obsługa długu publicznego	91 366,05	64 378,13	53 445,00	42 573,61	33 799,30	31 925,83

Tabela 19. Struktura kwotowa wydatków budżetowych Gminy Sobienie-Jeziory w złotych (Źródło: dane GUS)

Znaczną część wydatków budżetowych w 2014 roku tworzyły pozycje: Oświata i wychowanie, transport i łączność oraz pomoc społeczna. Wydatki związane z oświatą co roku zwiększają się, obserwujemy natomiast niewielki spadek wydatków na pomoc społeczną. Systematycznie rosną wydatki na ochronę zdrowia i sport, ogromny wzrost (o ok. 700 tys. zł) odnotowano w 2013 roku w dziale gospodarka komunalna i ochrona środowiska, co jest związane z nałożeniem nowych obowiązków na samorząd przez zapisy znowelizowanej ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Procentowy udział poszczególnych rodzajów wydatków w wydatkach budżetu gminy ogółem ilustruje poniższa tabela.

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Rolnictwo i łowiectwo	16,25	7,33	10,61	5,87	2,65	11,27
Transport i łączność	6,23	20,09	10,66	7,79	8,20	13,58
Gospodarka mieszkaniowa	0,07	0,08	0,30	0,26	0,03	0,01

Administracja publiczna	11,18	10,61	11,41	11,68	10,41	10,42
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	1,76	2,66	2,94	2,11	3,45	1,88
Oświata i wychowanie	40,39	36,46	39,92	45,22	39,07	36,59
Ochrona zdrowia	0,53	0,38	0,44	0,59	1,00	1,04
Pomoc społeczna i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	16,16	15,39	15,49	15,47	13,14	11,71
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	3,49	3,45	4,06	5,52	8,53	8,49
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	1,57	1,31	1,86	2,17	1,68	1,19
Kultura fizyczna i sport	0,62	0,85	0,99	1,14	1,13	2,74
Obsługa długu publicznego	0,75	0,43	0,36	0,30	0,20	0,17

Tabela 20. *Struktura procentowa wydatków budżetowych Gminy Sobienie-Jeziory*

W 2014 roku budżet gminy Sobienie-Jeziory zdominowany był przez *Oświatę i wychowanie*, *Transport i łączność* oraz *Pomoc społeczną*. W sumie generowały one 61,88 % wszystkich wydatków gminy, w 2013 roku – 60,41% a w 2012 roku aż 68,48 %. Kolejne trzy pozycje: *Rolnictwo i łowiectwo*, *Administracja publiczna* i *Gospodarka komunalna i ochrona środowiska* stanowiły odpowiednio 11,27 %, 10,42 % i 8,49 % wszystkich wydatków.

W latach 2010-2014 gmina Sobienie-Jeziory bardzo aktywnie korzystała ze środków unijnych. W okresie tym realizowane były projekty infrastrukturalne (budowa przydomowych oczyszczalni ścieków, zagospodarowanie centrów miejscowości, budowa obiektów rekreacyjnych i sportowych, remonty świetlic wiejskich, budowa targowiska gminnego) oraz edukacyjno-kulturalne (organizacja imprez, warsztatów, zajęć pozalekcyjnych, utworzenie dwóch punktów przedszkolnych, doposażenie szkół i placówek oświatowych), których beneficjentami ostatecznymi byli mieszkańcy gminy w różnych grupach wiekowych. Dobra sytuacja finansowa gminy umożliwiła realizację projektów unijnych przy zapewnieniu wkładu własnego ze środków budżetowych bez konieczności posiłkowania się kredytami i pożyczkami.

Według danych GUS za 2013 rok Gmina Sobienie-Jeziory znalazła się na ostatniej pozycji wśród gmin powiatu otwockiego pod względem wysokości dochodów własnych budżetu, na drugiej (po gminie Józefów) pod względem wysokości środków w dochodach budżetu gminy na współfinansowanie programów i projektów unijnych. Na uwagę zasługuje utrzymująca się od kilku lat najmniejsza wysokość wydatków w dziale „Obsługa długu publicznego” w % wydatków ogółem budżetu gminy w porównaniu z innymi gminami powiatu.

Tabela 21. *Finanse Gminy Sobienie-Jeziory na tle gmin powiatu otwockiego i województwa mazowieckiego w 2013 roku*

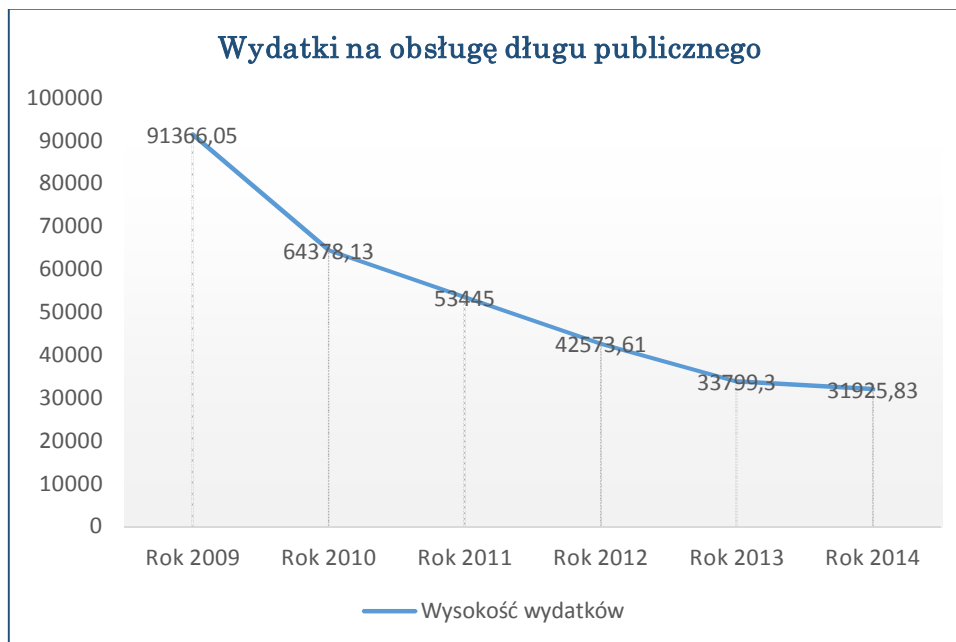
Lokata gminy w powiecie ■

Lokata gminy w województwie ■

Wyszczególnienie Gminy	Dochody własne budżetu gminy		Środki w dochodach budżetu gminy na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych na 1 mieszkańca		Wydatki w dziale „Obsługa długu publicznego” w % wydatków ogółem budżetu gminy*	
Celestynów	5	84	5	202	6	194
Józefów	1	21	1	46	5	163
Karczew	4	64	4	201	8	282
Kołbiel	6	97	8	294	2	77
Osieck	7	191	3	184	4	154
Otwock	3	56	7	292	3	115
Sobienie-Jeziory	8	193	2	158	1	33
Wiązowna	2	29	6	203	7	273

* Najmniejsza wartość została oznaczona jako lokata 1, natomiast największa – jako ostatnia spośród zestawionych jednostek

Wydatki na obsługę długu publicznego w 2014 roku wyniosły 31 925,83 zł, co stanowi 0,17 % wydatków ogółem budżetu gminy. Na przestrzeni ostatnich kilku lat obserwuje się stałą tendencję spadkową w tym dziale.

Wykres 10. *Wydatki na obsługę długu publicznego w latach 2009-2014*

Rok	Wydatki ogółem	Wydatki inwestycyjne	Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem
	zł	zł	%
2008	12 655 275,59	3 312 164,15	26,17
2009	12 274 810,01	2 417 782,34	19,70
2010	15 034 233,53	3 670 408,03	24,41
2011	14 738 791,95	2 877 023,86	19,52
2012	14 130 651,09	1 850 121,18	13,09
2013	17 294 309,65	3 823 274,04	22,11
2014	19 323 862,21	5 094 326,44	26,36

Tabela 22. *Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem*

Średni wskaźnik inwestycji dla lat 2008-2014 to 21,62 %, najwyższą wartość osiągnął w 2008 i 2014 roku (26,17 i 26,36 %), najniższą w 2012 roku (13,09 %). Wysokość środków wydatkowanych na inwestycje w przeważającym stopniu była uzależniona od terminów pozyskania zewnętrznych środków finansowych. W 2012 roku podpisano znaczną część umów o dofinansowanie projektów infrastrukturalnych, których zakończenie i realizacja płatności miały miejsce w kolejnych latach, co znalazło odzwierciedlenie w powyższej tabeli. Należy uznać, że udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem znajduje się na zadawalającym poziomie, gwarantującym gminie atrakcyjność inwestycyjną i jednocześnie zapewniającym płynność finansową.

Wskaźnik udziału dochodów własnych w dochodach ogółem utrzymuje się na średnim poziomie 35,41 %. W latach 2013-2014 można zauważyć kilkuprocentowy wzrost, co jest spowodowane ogólnym rozwojem gospodarczym gminy i co z tym związane wzrostem wysokości wpływów z tytułu podatków i opłat lokalnych. Udział dochodów własnych w dochodach gminy ogółem na przestrzeni lat 2008-2014 ilustruje poniższa tabela.

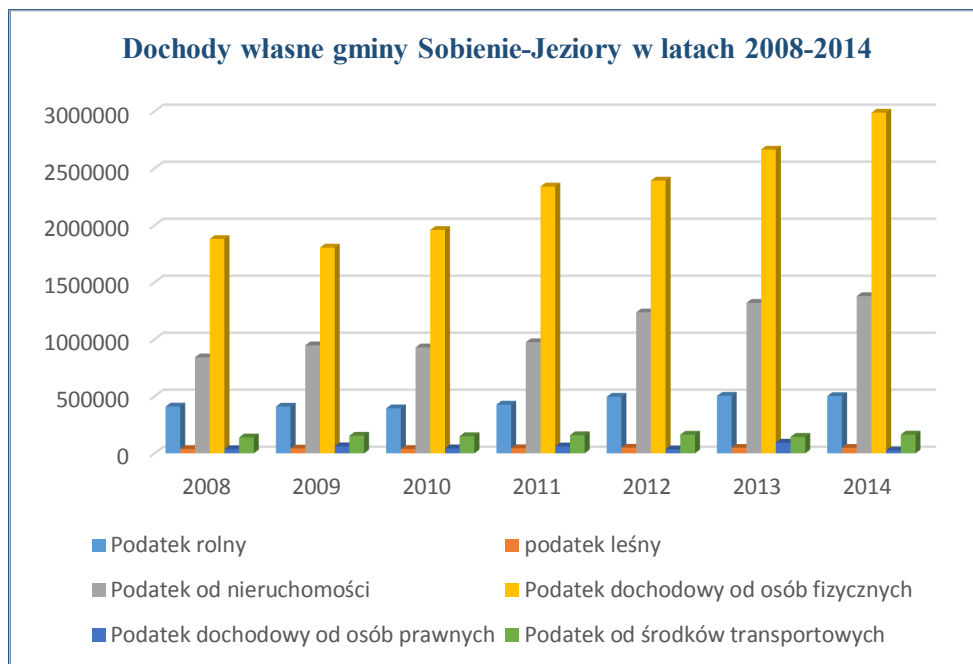
Rok	Dochody ogółem	Dochody własne	Udział dochodów własnych w dochodach ogółem
	zł	zł	%
2008	12 952 887,21	4 509 552,79	34,82
2009	13 789 722,23	4 964 306,03	36,00
2010	14 348 200,66	5 054 103,25	35,22
2011	14 515 047,01	4 974 904,39	34,27
2012	16 836 440,25	5 370 435,07	31,90
2013	15 908 994,30	5 990 017,71	37,65
2014	17 670 014,45	6 720 077,81	38,03

Tabela 23. *Udział dochodów własnych w dochodach ogółem*

Rok	Podatek rolny	Podatek leśny	Podatek od nieruchomości	Podatek dochodowy od osób fizycznych	Podatek dochodowy od osób prawnych	Podatek od środków transportowych
2008	zł 410 475,96	zł 38 510,40	zł 842 434,52	1 880 406,00	36 737,28	139 649,00
2009	410 129,58	43 122,65	947 762,80	1 805 232,00	61 735,03	154 981,91
2010	395 100,78	38 614,06	929 487,71	1 960 216,00	43 825,56	150 930,70
2011	428 099,24	44 858,20	975 055,32	2 340 810,00	60 476,16	159 441,80
2012	496 430,69	50 210,60	1 236 453,73	2 392 479,00	36 022,62	164 089,20
2013	504 604,65	48 859,89	1 319 925,95	2 664 425,00	95 039,87	144 852,00
2014	502 908,40	48 296,26	1 379 305,76	2 988 169,00	26 347,57	164 937,90

Tabela 24. *Dochody własne w podziale na wybrane kategorie*

Z powyższej tabeli wynika, że największy udział w dochodach własnych gminy Sobienie-Jeziory stanowią wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych i z podatku od nieruchomości. W latach 2008-2014 odnotowano tutaj wzrost o odpowiednio 38 % i 39 %. Na zbliżonym poziomie utrzymują się wpływy z podatku rolnego i leśnego. Tendencję wzrostową obserwujemy także we wpływach z podatku od środków transportowych. Niepokojącym zjawiskiem jest odnotowana w 2014 roku, najniższa od siedmiu lat, wysokość wpływów z podatku CIT. W porównaniu do poprzedniego roku nastąpił spadek o ponad 70 %.

Wykres 11. *Dochody własne gminy Sobienie-Jeziory w latach 2008-2014*

Wskaźnik dochodu przypadającego na jednego mieszkańca mimo systematycznego wzrostu w ostatnich latach wciąż jest niższy od średniej dla całego kraju i województwa mazowieckiego a najniższy w skali powiatu otwockiego.

4.2 Planowanie strategiczne

Władze Gminy Sobienie-Jeziory doceniają wagę dokumentów planowania strategicznego. Są one przygotowywane w wielu istotnych dla gminy obszarach, zgodnie z obowiązującymi wytycznymi i przepisami, a co nie mniej istotne, systematycznie i terminowo. Tak więc przedmiotowa strategia nie jest jedynym obowiązującym dokumentem o tym charakterze. Należą do nich także:

- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sobienie-Jeziory,
- Plan Gospodarki Odpadami dla Gminy Sobienie-Jeziory,
- Program Ochrony Środowiska Gminy Sobienie-Jeziory,
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Sobienie-Jeziory,
- Miejscowy Plan Zagospodarowanie Przestrzennego obejmujący teren wsi Sobienie Biskupie, Sobienie Szlacheckie, Sobienie Kielczewskie Drugie,
- Plan Odnowy Miejscowości Sobienie-Jeziory,
- Plan Odnowy Miejscowości Wysoczyn,
- Plan Odnowy Miejscowości Sobienie Biskupie,
- Plan Odnowy Miejscowości Stary Zambrzyków,
- Plan Odnowy Miejscowości Dziecinów,
- Plan Odnowy Miejscowości Warszówka,
- Plan Odnowy Miejscowości Szymanowice Małe,
- Plan Odnowy Miejscowości Sobienie Szlacheckie,
- Plan Odnowy Miejscowości Siedzów,
- Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Sobienie-Jeziory,
- Program współpracy Gminy Sobienie-Jeziory z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego,
- Program Opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie gminy Sobienie-Jeziory,
- Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Sobienie-Jeziory.

Strategia rozwoju gminy Sobienie-Jeziory na lata 2015-2022 będzie dokumentem komplementarnym w stosunku do ww. i przy ich aktualizacji lub tworzeniu nowych dokumentów o podobnym charakterze należy zachować spójność pomiędzy ich zapisami.

4.3 Kapitał społeczny (organizacje pozarządowe, aktywność mieszkańców społeczna/gospodarcza/wyborcza)

Organizacje pozarządowe stają się w naszym kraju coraz istotniejszym elementem zrównoważonego rozwoju społeczeństwa. W lokalnych środowiskach służą rozwiązywaniu problemów społecznych i niwelowaniu różnic między mieszkańcami. Podejmują także działania przyczyniające się do rozwoju kultury, edukacji, sportu czy biznesu. Podmioty tak zwanego „trzeciego sektora” coraz częściej i w coraz większej liczbie obszarów przejmują zadania państwa czy samorządów i prowadzą działania na rzecz zaspokojenia potrzeb społecznych mieszkańców gminy.

Na terenie gminy Sobienie-Jeziory działalność prowadzą następujące organizacje pozarządowe:

- Stowarzyszenie Koła Gospodyń Wiejskich w Wysocznynie,
- Stowarzyszenie Rozwoju Dziecinowa,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Sobieniach-Jeziorach,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Wysocznynie,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Dziecinowie,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Starym Zambrzykowie,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Śniadkowie Dolnym,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Piwoninie,
- Stowarzyszenie Wędkarskie „Czajka” Dziecinów,
- Koło PZW Sobienie,
- Lokalna Grupa Działania Natura i Kultura,
- Ludowy Zespół Sportowy „Wisła Dziecinów”,
- Klub Sportowy Sobienie-Jeziory,
- grupa nieformalna: Klub Kobiet Kreatywnych Sobienie-Jeziory,
- grupa nieformalna: Młodzieżowe Koło Teatralne w Sobieniach-Jeziorach.

Współpracę samorządu gminy Sobienie-Jeziory z organizacjami pozarządowymi reguluje i określa rokrocznie opracowywany *Program współpracy Gminy Sobienie-Jeziory z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego*. Program ten powstaje w celu określenia zasad i form współpracy gminy z organizacjami pozarządowymi, które wzmocnią rolę organizacji w realizacji zadań publicznych, podniosą ich skuteczność i efektywność oraz jakość prowadzonych przez nie działań. Współpraca ta odbywa się w oparciu o zasady partnerstwa, pomocniczości, suwerenności, efektywności, uczciwej konkurencji i jawności. Na realizację Programu gmina w roku 2014 przeznaczyła 125 000,00 zł.

Według danych GUS w 2014 roku do rejestru Regon wpisanych było 16 stowarzyszeń i organizacji społecznych z terenu gminy Sobienie-Jeziory. W latach 2010-2014 odnotowano wzrost ilości zarejestrowanych stowarzyszeń o 12,5 %. Jest to w dużym stopniu związane z możliwościami pozyskania zewnętrznych środków finansowych na realizację różnego rodzaju inicjatyw oddolnych przez organizacje o statusie prawnym stowarzyszenia w perspektywie 2007-2013. W związku z obserwowanym wzrostem skupiania się lokalnej społeczności wiejskiej w kołach zainteresowań i innych grupach nieformalnych, można się spodziewać w kolejnych latach również wzrostu liczby podmiotów zarejestrowanych w nowej perspektywie finansowej 2014-2020. Mimo nieznacznej tendencji wzrostowej, potencjał mieszkańców w tym obszarze wydaje się być nie w pełni wykorzystany.

W kontekście przytoczonych powyżej danych nie dziwi też aktywność wyborcza mieszkańców Gminy Sobienie-Jeziory poniżej średniej dla kraju, województwa mazowieckiego i powiatu otwockiego. W wyborach samorządowych przeprowadzonych w listopadzie 2014 roku wzięło udział 36,47 % uprawnionych do tego mieszkańców gminy (liczba uprawnionych 5 174 osoby). Średnia krajowa wyniosła 39,28 %, dla województwa 41,66 %, dla powiatu 42,69 %. Frekwencja w ostatnich wyborach Prezydenta RP przeprowadzonych w maju 2015 roku w ponownym głosowaniu wyniosła 59,09 % i ukształtowała się powyżej średniej krajowej 55,34 %, jednak była mniejsza niż średnia dla województwa 61,58 % i dla powiatu 65,25 %.

Ryc. 32 Stowarzyszenie Koła Gospodyń Wiejskich w Wysocznynie
na V Warszawskim Pikniku Archiwalnym

Ryc. 33 100-lecie Ochotniczej Straży Pożarnej w Sobieniach-Jeziorach

Część II Analiza SWOT

Nazwa SWOT jest akronimem angielskich słów Strengths (mocne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (szanse w otoczeniu), Threats (zagrożenia w otoczeniu). Jest ona efektywną metodą identyfikacji słabych i silnych stron organizacji oraz badania szans i zagrożeń jakie stoją przed gminą. SWOT zawiera określenie czterech grup czynników:

- „mocnych stron” – uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią silne strony gminy i które należyce wykorzystane sprzyjać będą jej rozwojowi (utrzymać je jako mocne, i na których należy oprzeć jej przyszły rozwój);
- „słabych stron” – uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią słabe strony gminy i które nie wyeliminowane utrudniać będą jej rozwój (ich oddziaływanie należy minimalizować);
- „szans” - uwarunkowań zewnętrznych, które nie są bezpośrednio zależne od zachowania gminnej społeczności, ale które mogą być traktowane jako szanse, i przy odpowiednio podjętych przez nią działaniach, wykorzystane jako czynniki sprzyjające rozwojowi wsi;
- „zagrożeń” - uwarunkowań zewnętrznych, które także nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności lokalnej, ale które mogą stanowić zagrożenie dla jej rozwoju (należy unikać ich negatywnego oddziaływania na rozwój gminy).

Przedstawiona poniżej analiza mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń jest syntezą poszczególnych obszarów życia społeczno-gospodarczego gminy. Wiele kwestii podnoszonych było w sposób nieomal identyczny przez kilka lub nawet kilkanaście osób, można je zatem nazwać uniwersalnymi. Analiza SWOT jest kontynuacją i podsumowaniem diagnozy stanu gminy i w niej znajduje uzasadnienie większość rozstrzygnięć. Przyjęta metoda pozwala na zebranie i uszeregowanie informacji o potencjale rozwojowym gminy Sobienie-Jeziory oraz o dostrzeganych barierach.

SILNE STRONY

- dobre położenie blisko aglomeracji warszawskiej,
- dobry układ komunikacyjny i sieć dróg,
- brak dużych zakładów produkcyjnych zanieczyszczających środowisko,
- dobry stan środowiska naturalnego,
- malownicze usytuowanie w bezpośrednim sąsiedztwie rzeki Wisły i jezior,
- wysoki stopień zwodociągowania,
- sukcesywna budowa przydomowych oczyszczalni ścieków i kanalizacji,
- występowanie na terenie gminy urządzeń telekomunikacyjnych (linia światłowodowa),
- wyposażenie sołectw na terenie gminy w oświetlenie uliczne,
- atrakcyjne pod względem turystycznym i nieskażone środowisko naturalne,
- możliwość rozwoju agroturystyki,
- wysoki poziom infrastruktury technicznej i wyposażenia większości gospodarstw,
- zmniejszające się bezrobocie,
- dobrze funkcjonujące placówki oświatowe pełniące funkcje kulturalno – integracyjne dla lokalnej społeczności,
- wzrost zainteresowania mieszkańców czynnym wypoczynkiem i zdrowym trybem życia,
- dobrze rozwinięta sieć energetyczna, telefoniczna i wodociągowa,
- dążenie mieszkańców do podnoszenia kwalifikacji zawodowych i wykształcenia,
- aktywnie uczestniczące w życiu kulturalno -społecznym gminy jednostki Ochotniczych

SŁABE STRONY

- zły stan techniczny drogi wojewódzkiej nr 801,
- zły stan techniczny drogi wojewódzkiej nr 739 i chodników znajdujących się w jej ciągu,
- zły stan techniczny dróg powiatowych,
- nienajlepszy stan techniczny części dróg i ulic gminnych,
- brak ścieżek rowerowych,
- brak wytyczonych szlaków pieszych, konnych i rowerowych,
- niska jakość życia w aspekcie kulturalnym i wypoczynkowo-rekreacyjnym,
- brak Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego obejmującego swym zasięgiem teren całej gminy,
- niezadawalająca komunikacja autobusowa,
- zbyt małe zaangażowanie w organizację i aktywność w uczestnictwie w wydarzeniach kulturalnych, patriotycznych i sportowych mieszkańców gminy,
- niewystarczająca ilość ogólnodostępnych placówek pełniących funkcje kulturalno – oświatowe,
- słabo rozwinięty sektor gospodarczy i turystyczny,
- niska świadomość ekologiczna mieszkańców wsi,
- niewystarczający zasób środków finansowych na działania w zakresie kultury, oświaty i sportu oraz rozwój infrastruktury
- zbyt mała ilość miejsc wypoczynku i integracji mieszkańców,
- niska inicjatywa społeczna,

Straży Pożarnych i inne organizacje pozarządowe, • bliskość dużego rynku zbytu i pracy (Warszawa), • dodatni przyrost naturalny, • wysoki poziom edukacji	• słaby dostęp do opieki medycznej, • niskie dochody budżetu gminy.
SZANSE	ZAGROŻENIA
• możliwość pozyskania zewnętrznych środków finansowych (PROW 2014-2020, RPO WM 2014-2020), • sprzyjająca polityka regionalna, w tym skierowana do obszarów wiejskich ze strony rządu i władz wojewódzkich, • rozwój przedsiębiorczości, • rozwój oświaty i społeczeństwa informacyjnego, • uchwalenie Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego obejmującego swym zasięgiem wszystkie sołectwa na terenie gminy, • przyciągnięcie korzystną ofertą inwestycyjną przedsiębiorców tworzących nowe miejsca pracy, • wzrost atrakcyjności związany z rozbudową lokalnej infrastruktury, • rozwój tzw. ekoturystyki, agroturystyki i turystyki wiejskiej, • zwiększenie świadomości ekologicznej w społeczeństwie, • lokalizacja w pobliżu Warszawy – jako rynku dla usług turystyki weekendowej, • atrakcyjność obszaru wiejskiego zlokalizowanego w niewielkiej odległości od aglomeracji miejskiej i dobrze z nią skomunikowanego dla nowych mieszkańców,	• niestabilny system prawny, szczególnie podatkowy w Polsce, • niestabilność polityczna i gospodarcza państwa, • postępujące rozwarstwienie ekonomiczne społeczeństwa, • bariery dla przedsiębiorczości, • emigracja młodych i wykształconych osób do większych miast, • zaśmiecanie obszarów leśnych i degradacja środowiska naturalnego, • brak obszarów przeznaczonych bezpośrednio pod działalność inwestycyjną, • brak wykorzystania odnawialnych źródeł energii, • nowe zadania dla gminy przy braku środków finansowych, • zanikanie kultywowania tradycji lokalnych środowisk wiejskich

- rozwój demograficzny gminy – przyrost ludności, szczególnie wykształconej i w wieku produkcyjnym,
- różnicowanie źródeł dochodu na obszarze wiejskim,
- wykorzystanie potencjału osób wykształconych do rozwoju przedsiębiorczości,
- możliwość pozyskania dofinansowania ze środków unijnych do rozbudowy infrastruktury bytowej,
- możliwość wykorzystania innowacyjnych technologii,
- wzrost zainteresowania mieszkańców miast kulturą wiejską,
- zainteresowanie inwestorów obszarem w pobliżu stolicy,
- budowa dróg ekspresowych i wojewódzkich jako czynnika stymulującego rozwój infrastruktury i poprawy do rynków zbytu,
- współpraca z innymi obszarami wiejskimi i miejskimi w regionie,
- rosnąca konsumpcja, w tym popyt na produkty i usługi z obszarów wiejskich (ekologiczne, naturalne, regionalne),
- możliwość wypromowania marki lokalnej na obszarze wiejskim

Część III Założenia Strategii Rozwoju Gminy Sobienie-Jeziory

1. Analiza potrzeb i uwarunkowań rozwojowych

Stworzenie Strategii Rozwoju Gminy Sobienie-Jeziory na lata 2015 – 2022 wymagało ustalenia na jakim etapie znajduje się ona obecnie oraz jakie były źródła/kierunki przemian, które doprowadziły do aktualnej sytuacji. W tym celu został sporządzony raport na temat stanu istniejącego, pogłębiony o wybrane analizy historyczne (zwykle krótko lub średnioterminowe), który następnie podsumowano analizą SWOT. W ten sposób zidentyfikowano silne strony gminy, które należy nieustająco wzmacniać i wykorzystywać oraz słabe strony, odzwierciedlające najważniejsze problemy, z którymi należy się jak najszybciej uporać dążąc do ich rozwiązania. Działania wzmacniające silne strony i poprawiające sytuację w obszarach, w których występują główne problemy powinny być prowadzone w kontekście pojawiających się szans i zagrożeń dla rozwoju gminy. Pozwoli to efektywnie wykorzystać sprzyjające uwarunkowania zewnętrzne. Z drugiej strony stworzy warunki do tego by możliwie jak najlepiej przygotować się do ewentualnych konsekwencji rozpoznanych zagrożeń, na które gmina niejednokrotnie nie ma znaczącego wpływu.

Analiza obecnego stanu dokonana w oparciu o dane statystyczne i materiały źródłowe została uzupełniona wynikami konsultacji społecznych, w tym badań ankietowych. Wyciągnięte z nich wnioski pozwoliły na rozpoznanie potrzeb i oczekiwań mieszkańców oraz uszczegółowienie diagnozy. Pokazały też jak mieszkańcy gminy widzą obecny stan jej rozwoju oraz jakie kierunki i narzędzia rozwiązywania problemów są postrzegane przez nich jako najbardziej pożądane.

Połączenie obiektywnej diagnozy z wynikami konsultacji społecznych dało spójny i wyczerpujący obraz aktualnego poziomu życia i pozwoliło na wytyczenie najistotniejszych obszarów, na których władze lokalne powinny się skoncentrować, tak by skutecznie zapewnić dalszy rozwój Gminy Sobienie-Jeziory.

Rozwój ten powinien być oparty o możliwie jak najpełniejsze wykorzystanie potencjału gminy i sprzyjających uwarunkowań zewnętrznych a jednocześnie powinien uwzględniać oczekiwania i aspiracje mieszkańców.

W lipcu 2015 roku wśród mieszkańców gminy Sobienie-Jeziory przeprowadzono badanie ankietowe, którego celem było poznanie oceny stanu obecnego oraz oczekiwań społeczności lokalnej związanych z kierunkami rozwoju gminy w przyszłości.

Respondentów poproszono o wyrażenie opinii na temat wskazanych elementów związanych z funkcjonowaniem gminy w sześciu sferach tematycznych: Edukacja i kultura, Sfera przestrzenna, Infrastruktura techniczna, Gospodarka i rynek pracy, Turystyka i rekreacja oraz Sfera społeczna. Ankietowani mieli możliwość udzielenie na zadane pytania poprzez postawienie znaki „X” w odpowiedniej rubryce. Zbiorcze wyniki badania ankietowego przedstawiamy poniżej.

1) Ocena funkcjonowania gminy

A. Edukacja i kultura

- a) Jak oceniasz liczbę obiektów oświatowych w gminie (przedszkola, szkoły)? Czy ich liczba jest wystarczająca?

bardzo dobrze – 20,73 %, dobrze – 52,44 %, przeciętnie – 24,40 %, źle – 2,43 %, bardzo źle – 0 %

- b) Jak oceniasz poziom edukacji na terenie gminy (jakość kształcenia)?

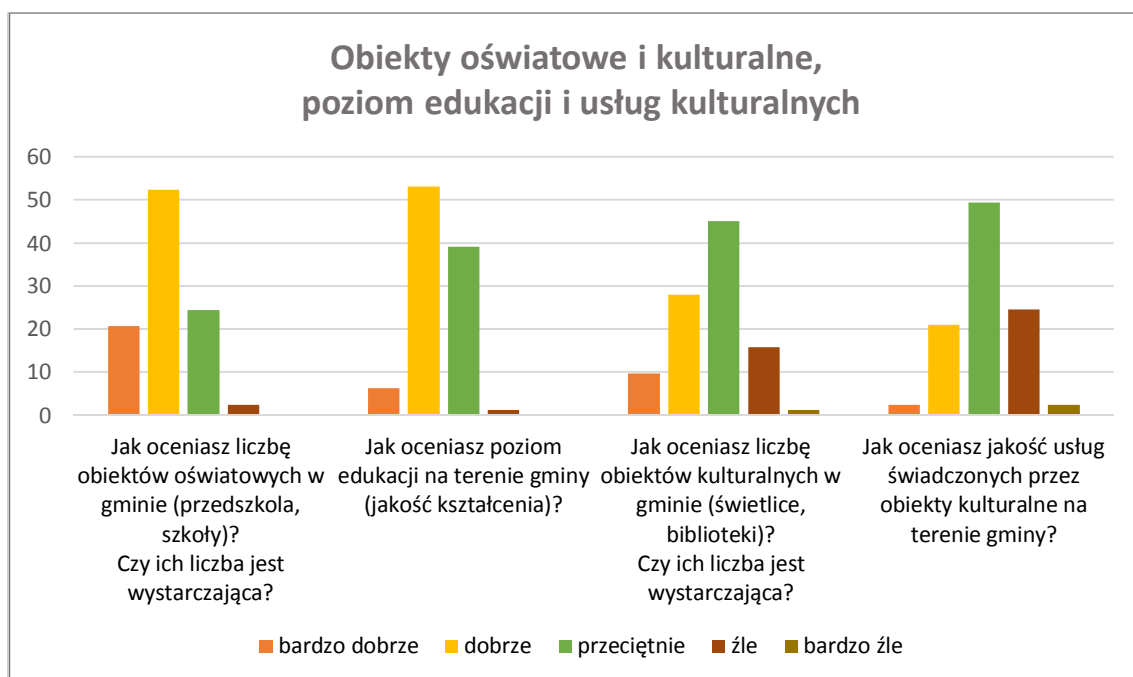
bardzo dobrze – 6,33 %, dobrze – 53,16 %, przeciętnie – 39,24 %, źle – 1,27 %, bardzo źle – 0 %

- c) Jak oceniasz liczbę obiektów kulturalnych w gminie (światlice, biblioteki)? Czy ich liczba jest wystarczająca?

bardzo dobrze – 9,76 %, dobrze – 28,05 %, przeciętnie – 45,12 %, źle – 15,85 %, bardzo źle – 1,22 %

- d) Jak oceniasz jakość usług świadczonych przez obiekty kulturalne na terenie gminy?

bardzo dobrze – 2,47 %, dobrze – 20,99 %, przeciętnie – 49,38 %, źle – 24,69 %, bardzo źle – 2,47 %

Wykres 12 Wyniki badania ankietowego: Obiekty oświatowe i kulturalne, poziom edukacji i usług kulturalnych

- e) Jak oceniasz jakość i różnorodność wydarzeń kulturalno-rozrywkowych odbywających się na terenie gminy?

bardzo dobrze – 4,94 %, dobrze – 18,52 %, przeciętnie – 56,79 %, źle – 16,05 %, bardzo źle – 3,70 %

- f) Jak oceniasz dostępność zajęć dodatkowych dla uczniów?

bardzo dobrze – 8,54 %, dobrze – 31,71 %, przeciętnie – 43,90 %, źle – 12,20 %, bardzo źle – 3,65 %

g) Jak oceniasz ofertę spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży?

bardzo dobrze – 3,66 %, dobrze – 20,73 %, przeciętnie – 45,12 %, źle – 20,73 %, bardzo źle – 9,77 %

h) Jak oceniasz ofertę spędzania wolnego czasu dla seniorów?

bardzo dobrze – 2,50 %, dobrze – 11,25 %, przeciętnie – 47,50 %, źle – 32,50 %, bardzo źle – 6,25 %

Ankietowani dobrze ocenili poziom edukacji w placówkach oświatowych na terenie gminy, również ich ilość uznali za wystarczającą. Większość respondentów miała zastrzeżenia do oferty i usług świadczonych przez obiekty kulturalne. Wskazywano także na niski poziom wydarzeń kulturalno-rozrywkowych odbywających się na terenie gminy oraz brak oferty spędzania wolnego czasu dla dzieci, młodzieży, dorosłych i seniorów.

B. Sfera przestrzenna

a) Jak oceniasz estetykę swojej miejscowości?

bardzo dobrze – 7,41 %, dobrze – 43,21 %, przeciętnie – 43,21 %, źle – 4,94 %, bardzo źle – 1,23 %

b) Jak oceniasz stan i jakość terenów rekreacyjnych?

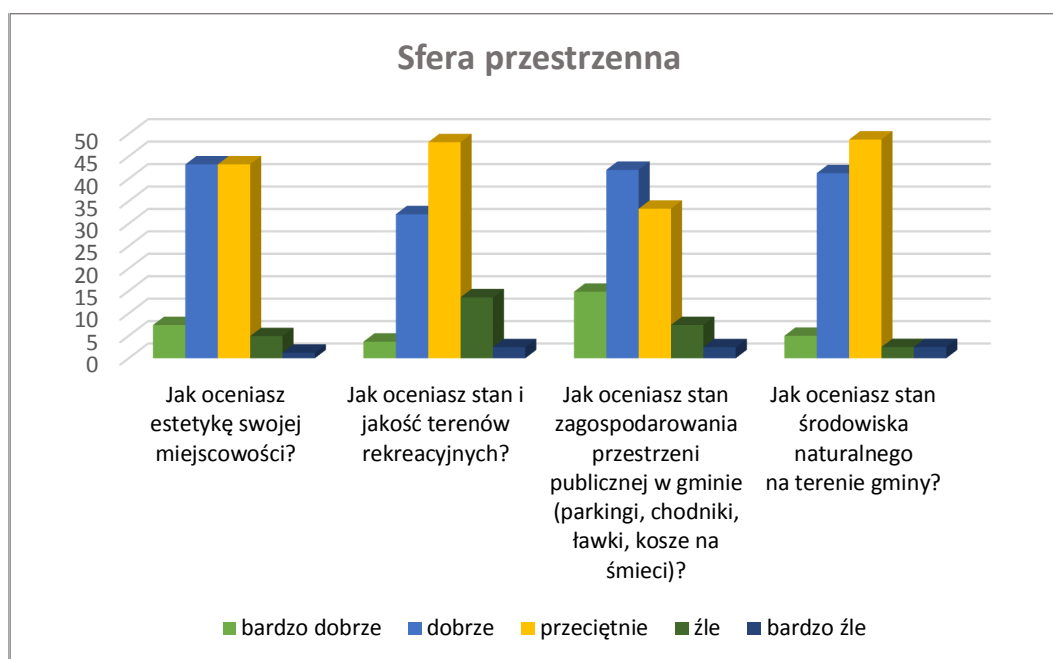
bardzo dobrze – 3,70 %, dobrze – 32,10 %, przeciętnie – 48,15 %, źle – 13,58 %, bardzo źle – 2,47 %

c) Jak oceniasz stan zagospodarowania przestrzeni publicznej w gminie (parkingi, chodniki, ławki, kosze na śmieci)?

bardzo dobrze – 14,81 %, dobrze – 41,98 %, przeciętnie – 33,33 %, źle – 7,41 %, bardzo źle – 2,47 %

d) Jak oceniasz stan środowiska naturalnego na terenie gminy?

bardzo dobrze – 5,00 %, dobrze – 41,25 %, przeciętnie – 48,75 %, źle – 2,50 %, bardzo źle – 2,50 %

Wykres 13 Wyniki badania ankietowego: Sfera przestrzenna

C. Infrastruktura techniczna

a) Jak oceniasz stan dróg na terenie gminy?

bardzo dobrze – 11,11 %, dobrze – 44,44 %, przeciętnie – 35,80 %, źle – 7,41 %, bardzo źle – 1,23 %

b) Jak oceniasz małą infrastrukturę drogową na terenie gminy (ciągi pieszo-rowerowe, oświetlenie, przystanki itp.)?

bardzo dobrze – 3,66 %, dobrze – 30,49 %, przeciętnie – 47,56 %, źle – 17,07 %, bardzo źle – 1,22 %

c) Jak oceniasz system segregacji odpadów na terenie gminy?

bardzo dobrze – 16,67 %, dobrze – 54,17 %, przeciętnie – 29,16 %, źle – 0,0 %, bardzo źle – 0,0 %

d) Jak oceniasz dostęp do Internetu w Twojej miejscowości?

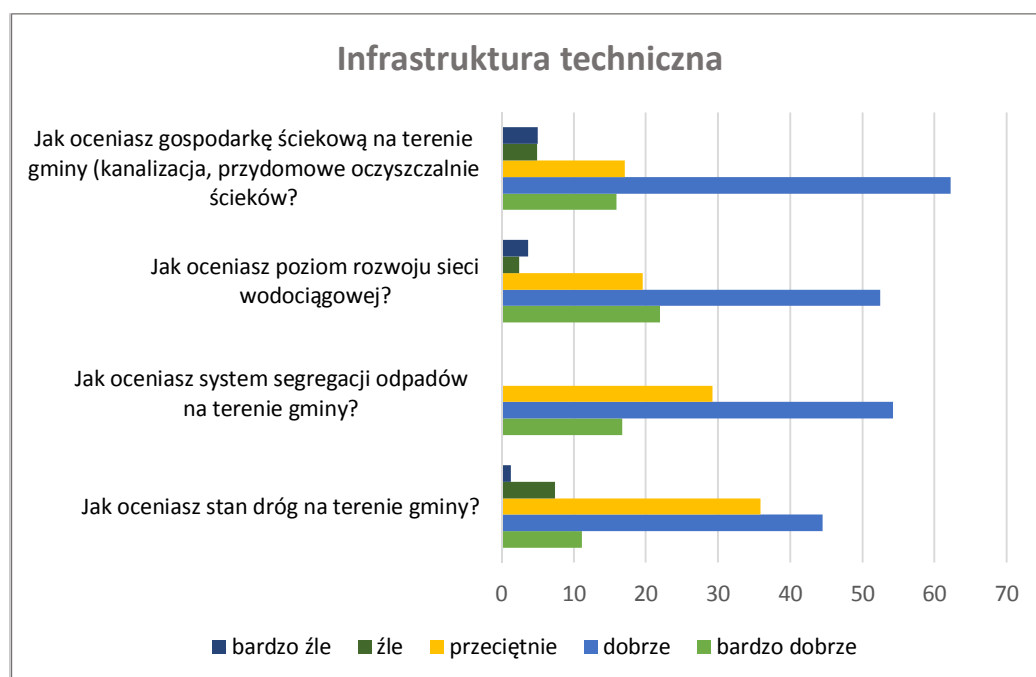
bardzo dobrze – 15,66 %, dobrze – 50,60 %, przeciętnie – 28,92 %, źle – 3,61 %, bardzo źle – 1,2 %

e) Jak oceniasz poziom rozwoju sieci wodociągowej?

bardzo dobrze – 21,95 %, dobrze – 52,44 %, przeciętnie – 19,51 %, źle – 2,44 %, bardzo źle – 3,66 %

f) Jak oceniasz gospodarkę ściekową na terenie gminy (kanalizacja, przydomowe oczyszczalnie ścieków)?

bardzo dobrze – 15,85 %, dobrze – 62,20 %, przeciętnie – 17,07 %, źle – 4,88 %, bardzo źle – 0,0 %

Wykres 14 Wyniki badania ankietowego: Infrastruktura techniczna

Większość ankietowanych dobrze oceniło poziom gminnej infrastruktury technicznej, jednak często wskazywano na wyjątki. Ponad 70 % badanych poziom rozwoju sieci wodociągowej oceniło dobrze i bardzo dobrze, jednak w kolumnie „Uzasadnienie/uwagi” często zwracano uwagę na

niewystarczającą wydajność stacji uzdatniania wody w okresie letnim. Podobnie w pytaniu dotyczącym stanu dróg na terenie gminy 55 % ankietowanych oceniło dobrze i bardzo dobrze, jednak zwracano uwagę na bardzo zły stan techniczny dróg wojewódzkich i powiatowych, a także niektórych gminnych nieposiadających nawierzchni asfaltowej.

D. Gospodarka i rynek pracy

a) Jak oceniasz możliwość uzyskania zatrudnienia na terenie gminy?

bardzo dobrze – 1,25 %, dobrze – 16,25 %, przeciętnie – 57,50 %, źle – 23,75 %, bardzo źle – 1,25 %

b) Jak oceniasz atrakcyjność inwestycyjną obszaru gminy (cechy, dzięki którym jest atrakcyjna dla inwestorów z zewnątrz)?

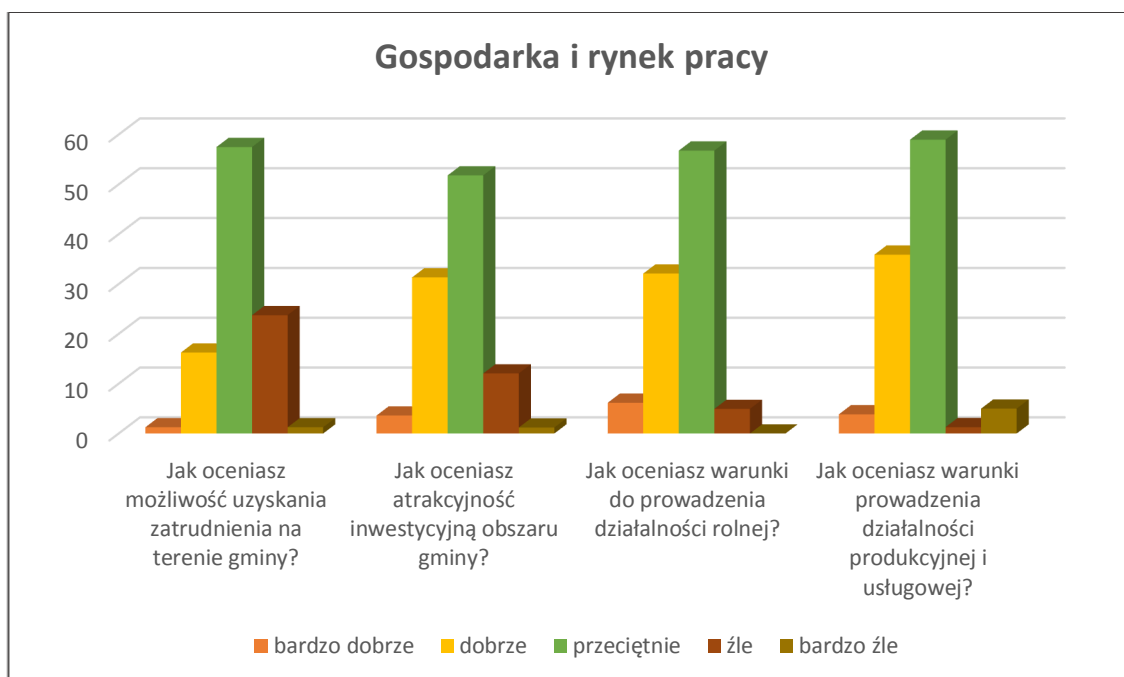
bardzo dobrze – 3,61 %, dobrze – 31,33 %, przeciętnie – 51,81 %, źle – 12,05 %, bardzo źle – 1,20 %

c) Jak oceniasz warunki do prowadzenia działalności rolnej (szkolenia, dostęp do informacji na temat specjalizacji czy zmiany profilu upraw)?

bardzo dobrze – 6,17 %, dobrze – 32,10 %, przeciętnie – 56,79 %, źle – 4,94 %, bardzo źle – 0,0 %

d) Jak oceniasz warunki prowadzenia działalności produkcyjnej i usługowej (udogodnienia dla przedsiębiorców, dostęp do informacji na temat zakładania własnej działalności gospodarczej)?

bardzo dobrze – 3,85 %, dobrze – 35,90 %, przeciętnie – 58,97 %, źle – 1,28 %, bardzo źle – 0,0 %

Wykres 15 Wyniki badania ankietowego: Gospodarka i rynek pracy

E. Turystyka i rekreacja

- a) Jak oceniasz atrakcyjność turystyczną gminy (ilość i jakość zabytków, walory przyrodnicze, stan środowiska naturalnego, obszary chronione i rezerваты)?

bardzo dobrze – 7,32 %, dobrze – 39,02 %, przeciętnie – 36,59 %, źle – 15,85 %, bardzo źle – 1,22 %

- b) Jak oceniasz poziom bazy turystyczno-wypoczynkowej (baza noclegowa, gastronomiczna, usługowa)?

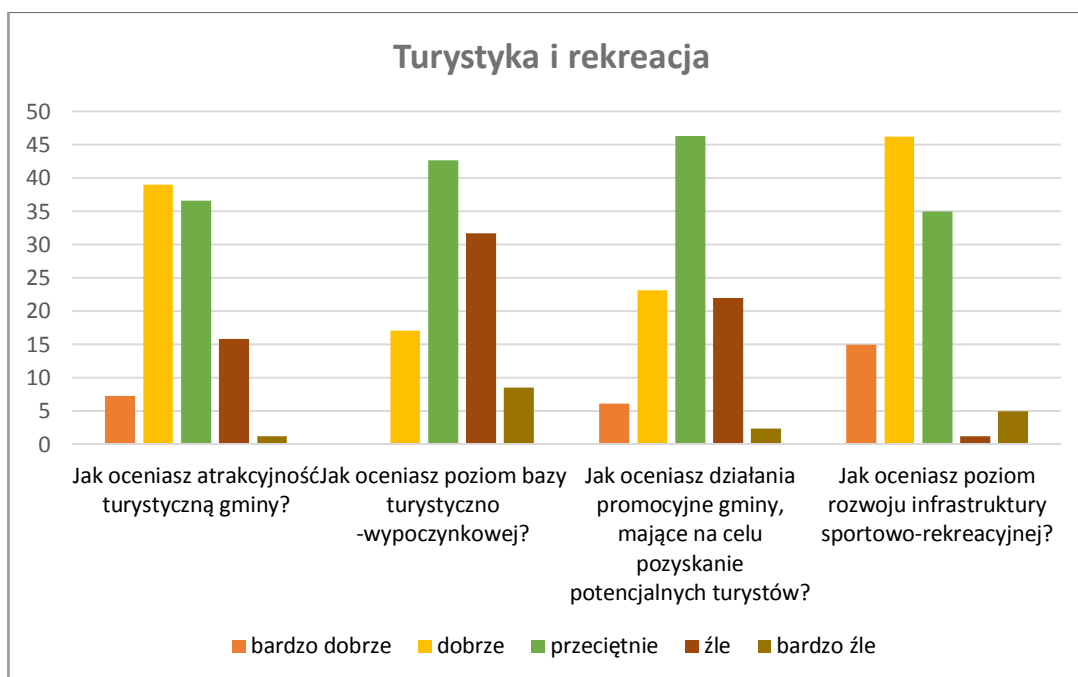
bardzo dobrze – 0,0 %, dobrze – 17,07 %, przeciętnie – 42,68 %, źle – 31,71 %, bardzo źle – 8,54 %

- c) Jak oceniasz działania promocyjne gminy, mające na celu pozyskanie potencjalnych turystów?

bardzo dobrze – 6,10 %, dobrze – 23,17 %, przeciętnie – 46,34 %, źle – 21,95 %, bardzo źle – 2,44 %

- d) Jak oceniasz poziom rozwoju infrastruktury sportowo-rekreacyjnej (boiska, place zabaw itp.)?

bardzo dobrze – 15,00%, dobrze – 46,25 %, przeciętnie – 35,00 %, źle – 1,25 %, bardzo źle – 2,50 %

Wykres 16 Wyniki badania ankietowego: Turystyka i rekreacja

F. Sfera społeczna

- a) Jak oceniasz dostępność do usług ochrony zdrowia na terenie gminy (podstawowa opieka medyczna, apteki, stomatologia)?

bardzo dobrze – 7,32%, dobrze – 31,71 %, przeciętnie – 48,78 %, źle – 10,98 %, bardzo źle – 1,21 %

- b) Jak oceniasz dostępność usług na terenie gminy (handel, punkty usługowe)?

bardzo dobrze – 9,76%, dobrze – 68,29 %, przeciętnie – 20,73 %, źle – 1,22 %, bardzo źle – 0,0 %

c) Jak oceniasz komunikację zbiorową na terenie gminy (linie autobusowe)?

bardzo dobrze – 1,25%, dobrze – 16,25 %, przeciętnie – 55,00 %, źle – 18,75 %, bardzo źle – 8,75 %

d) Jak oceniasz dostępność oferty spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla dzieci?

bardzo dobrze – 4,94%, dobrze – 18,52 %, przeciętnie – 56,79 %, źle – 16,05 %, bardzo źle – 3,70 %

e) Jak oceniasz dostępność oferty spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla młodzieży?

bardzo dobrze – 3,75%, dobrze – 12,50 %, przeciętnie – 53,75 %, źle – 25,00 %, bardzo źle – 5,00 %

f) Jak oceniasz dostępność oferty spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla dorosłych?

bardzo dobrze – 2,47%, dobrze – 11,11 %, przeciętnie – 54,32 %, źle – 28,40 %, bardzo źle – 3,70 %

g) Jak oceniasz dostępność oferty spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla seniorów?

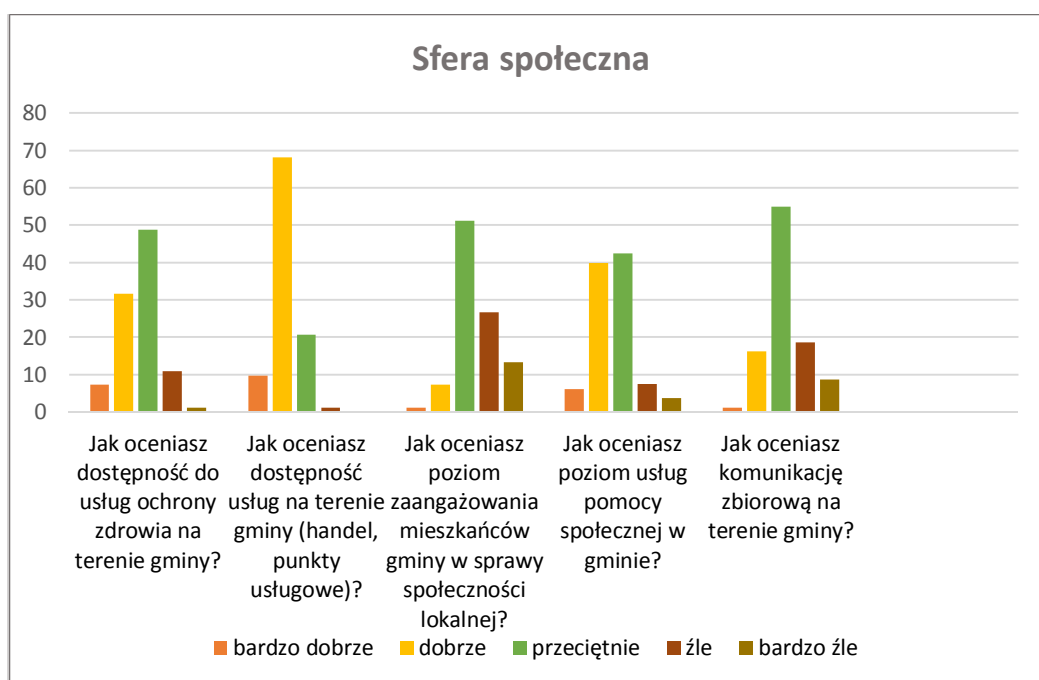
bardzo dobrze – 1,27 %, dobrze – 12,66 %, przeciętnie – 54,43 %, źle – 27,85 %, bardzo źle – 3,79 %

h) Jak oceniasz poziom zaangażowania mieszkańców gminy w sprawy społeczności lokalnej?

bardzo dobrze – 1,22%, dobrze – 7,32 %, przeciętnie – 51,22 %, źle – 26,83 %, bardzo źle – 13,41 %

i) Jak oceniasz poziom usług pomocy społecznej w gminie?

bardzo dobrze – 6,25%, dobrze – 40,00 %, przeciętnie – 42,50 %, źle – 7,5 %, bardzo źle – 3,75 %

Wykres 17 Wyniki badania ankietowego: Sfera społeczna

2) Inwestycje/zadania/projekty konieczne do realizacji w najbliższym czasie

Poprawa infrastruktury drogowej (dróg i chodników)	16,35 %
Zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży	11,95 %
Rozwój przedsiębiorczości	11,64 %
Rozwój turystyki	8,81 %
Promocja gminy	8,18 %
Budowa kanalizacji sanitarnej i przydomowych oczyszczalni ścieków	7,86 %
Poprawa dostępności do opieki zdrowotnej	7,86 %
Rozwój oferty kulturalnej	6,60 %
Poprawa bezpieczeństwa publicznego	5,97 %
Infrastruktura sportowo-rekreacyjna	5,66 %
Remonty świetlic wiejskich	3,77 %
Ochrona środowiska	2,83 %
Modernizacja szkół i innych placówek oświatowych	1,26 %
Modernizacja stacji uzdatniania wody	0,31 %
Energia odnawialna	0,31 %
Opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego	0,31 %

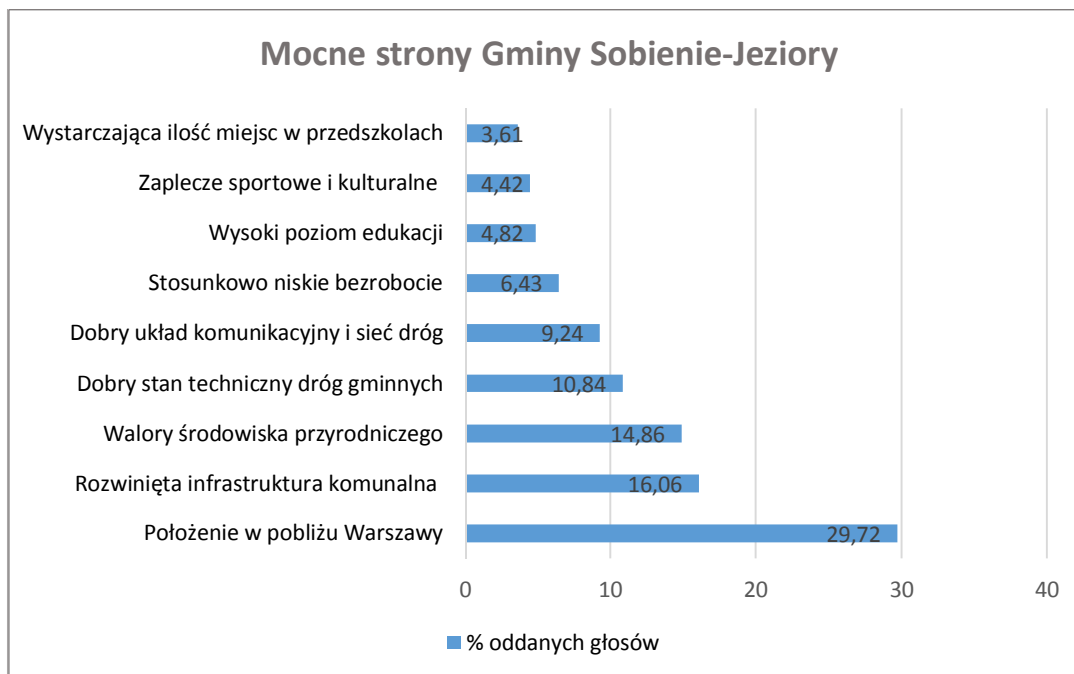
Tabela 25 Wyniki badania ankietowego: Inwestycje/zadania/projekty konieczne do realizacji w najbliższym czasie

3) Najpoważniejsze problemy związane obecnie z jakością życia w gminie Sobienie-Jeziory (pytanie otwarte)

Mieszkańcy mieli tutaj możliwość zwrócenia uwagi władz samorządowych na najważniejsze ich zdaniem problemy związane z jakością życia na terenie gminy Sobienie-Jeziory. Ankietowani najczęściej zwracali uwagę na zły stan dróg powiatowych i wojewódzkich (szczególnie droga nr 801 i 739 – ul. Piwonińska). Wskazywano także na brak chodników i ścieżek rowerowych oraz zanieczyszczenie środowiska naturalnego, a także na konieczność poprawy oznakowania ulic w miejscowości gminnej. Problemy wymieniane w dalszej kolejności to: brak kanalizacji w każdej miejscowości, brak oświetlenia w ciągu drogi wojewódzkiej 739 (do Sobień Szlacheckich), bezpańskie psy, brak GOK i oferty kulturalnej dla dzieci, młodzieży, dorosłych i seniorów, recykling i odbiór odpadów komunalnych, brak bezpłatnego dostępu do lekarzy specjalistów, słaby dostęp do sieci gazowej, brak ogólnodostępnej siłowni wewnętrznej i skateparku, niskie dochody mieszkańców gminy i niski przyrost naturalny, zbyt dużo punktów sprzedających alkohol w Sobieniach-Jeziorach, brak kontroli prędkości i trzeźwości kierowców, surowe wymagania obszaru chronionego krajobrazu ograniczające możliwości inwestycyjne, niewystarczający poziom infrastruktury sportowej, konieczność rozbudowy stacji uzdatniania wody (częsty

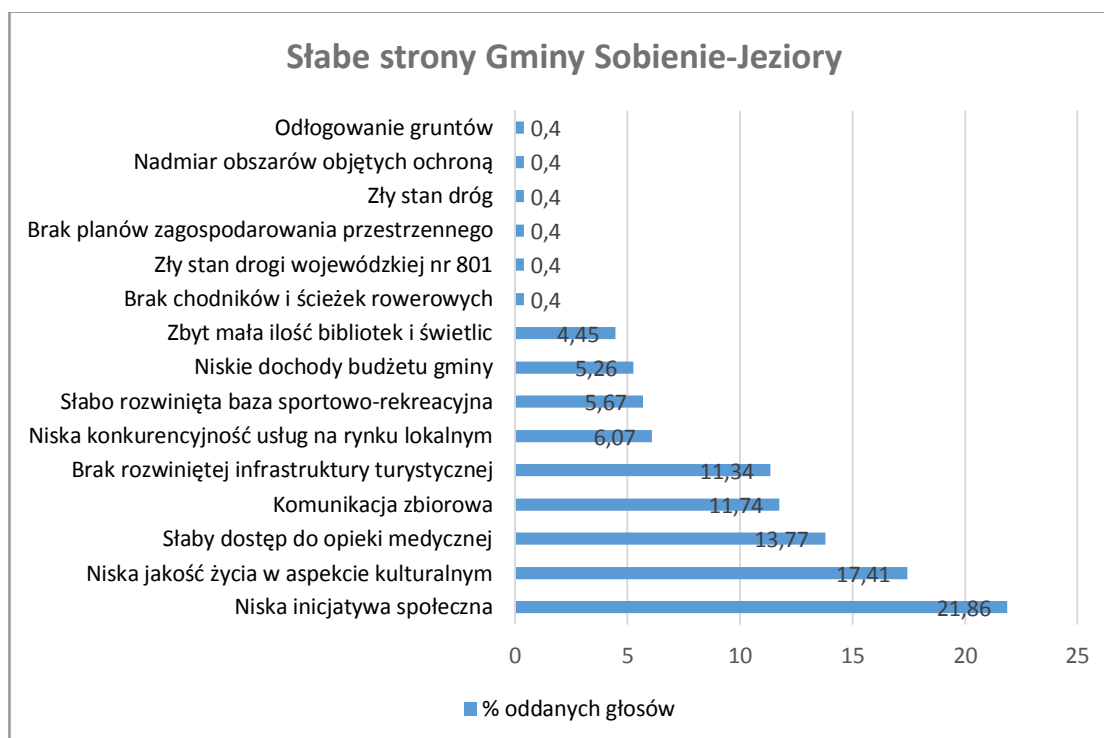
brak wody w okresie suszy) oraz niewystarczająca ilość połączeń komunikacyjnych w ramach transportu zbiorowego.

4) Mocne strony Gminy Sobienie-Jeziory

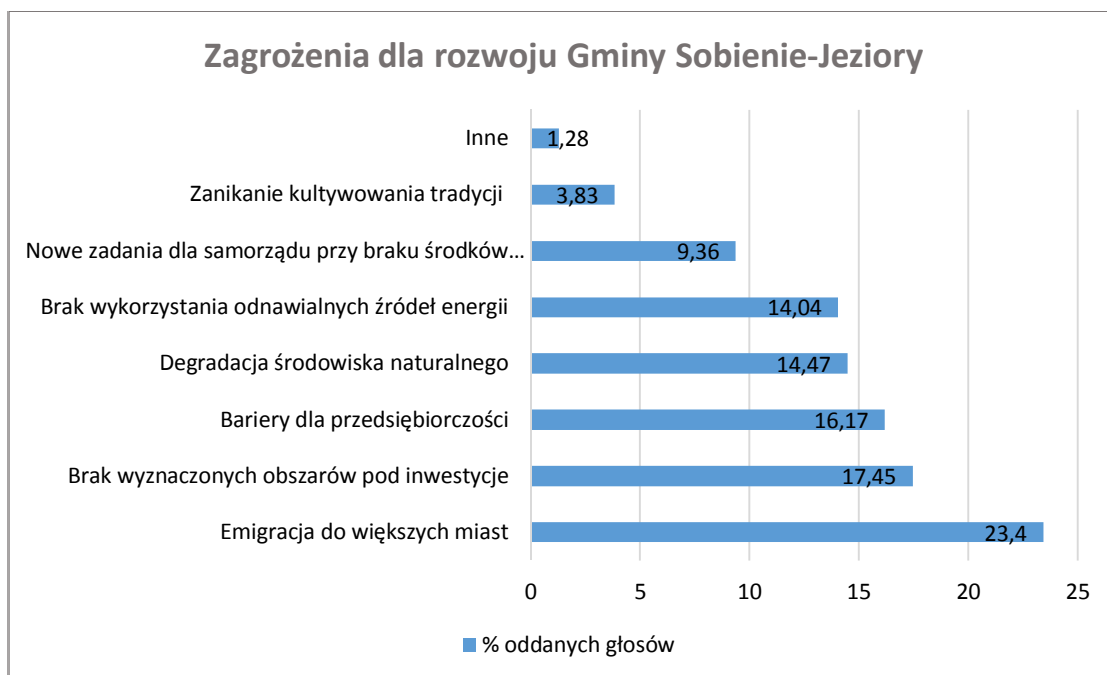
Wykres 18 Wyniki badania ankietowego: Mocne strony Gminy Sobienie-Jeziory

5) Słabe strony Gminy Sobienie-Jeziory

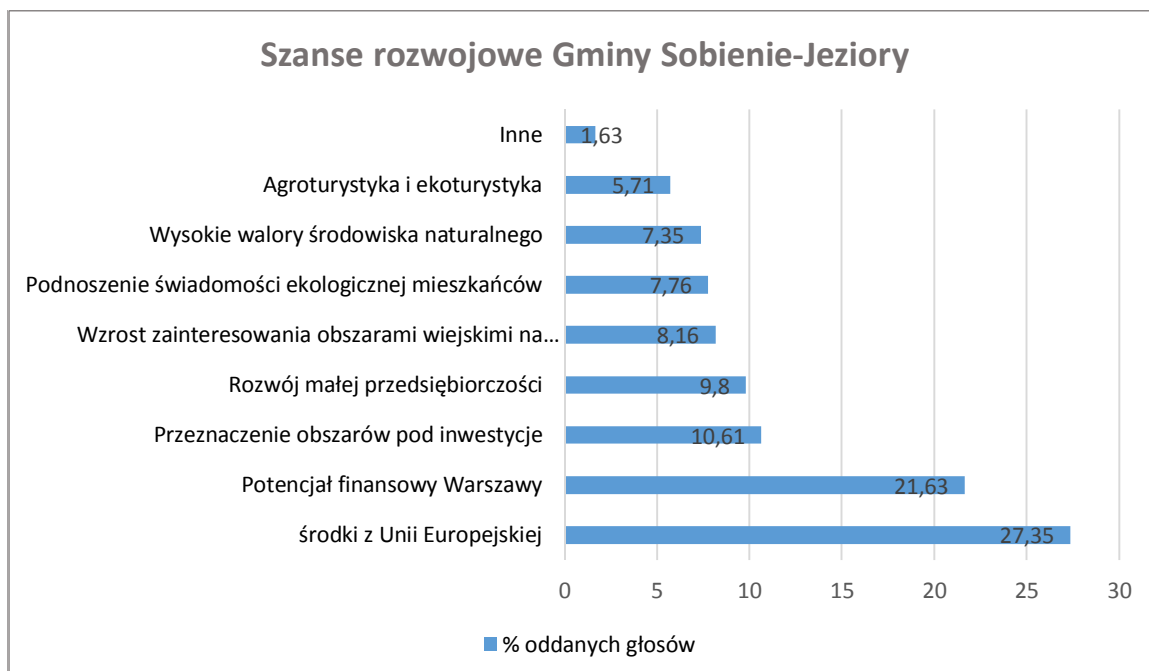
Wykres 19 Wyniki badania ankietowego: Słabe strony Gminy Sobienie-Jeziory

6) Zagrożenia dla rozwoju Gminy Sobienie-Jeziory

Wykres 20 Wyniki badania ankietowego: Zagrożenia dla rozwoju Gminy Sobienie-Jeziory

7) Szanse rozwojowe Gminy Sobienie-Jeziory

Wykres 20 Wyniki badania ankietowego: Szanse rozwojowe Gminy Sobienie-Jeziory

2. Misja i wizja gminy

Misja:

„Zapewnienie zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego gminy, wzrostu jej atrakcyjności inwestycyjnej i rekreacyjno-turystycznej oraz dążenie do zapewnienia mieszkańcom wysokiej jakości życia przy uwzględnieniu tożsamości lokalnej i dziedzictwa kulturowego”

Wizja:

„W 2022 roku w wyniku realizacji zadań wynikających ze strategii rozwoju Gmina Sobienie-Jeziory przeobrazi się w obszar atrakcyjny pod względem inwestycyjnym, kulturowym oraz rekreacyjno–turystycznym”

3. Cel główny i cele szczegółowe

3.1 Cel główny

Cel główny Strategii Rozwoju Gminy Sobienie-Jeziory określa w sposób skrótowy misja i wizja Gminy Sobienie-Jeziory:

Misja:

„Zapewnienie zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego gminy, wzrostu jej atrakcyjności inwestycyjnej i rekreacyjno-turystycznej oraz dążenie do zapewnienia mieszkańcom wysokiej jakości życia przy uwzględnieniu tożsamości lokalnej i dziedzictwa kulturowego”

Wizja:

„W 2022 roku w wyniku realizacji zadań wynikających ze strategii rozwoju Gmina Sobienie-Jeziory przeobrazi się w obszar atrakcyjny pod względem inwestycyjnym, kulturowym oraz rekreacyjno-turystycznym”.

W toku prac warsztatowych określono cele strategiczne, które wynikają z analizy SWOT:

A. Cele strategiczne:

1. Dbłość o zachowanie środowiska naturalnego przy jednoczesnym wykorzystaniu jego unikalnych walorów jako motoru dynamicznego rozwoju gminy.
2. Dążenie do zapewnienia wysokiego poziomu życia mieszkańców.
3. Aktywizacja kreatywnego społeczeństwa lokalnego, dumnego ze swojego miejsca zamieszkania.

B. Cele kierunkowe/obszary działania:

- I. Zrównoważony rozwój gospodarczy.
- II. Zrównoważony rozwój środowiska.
- III. Zrównoważony rozwój społeczny.
- IV. Zrównoważony rozwój przestrzenny i instytucjonalny.

Cele szczegółowe

Na podstawie przeprowadzonych konsultacji społecznych ustalono cele szczegółowe odpowiadające poszczególnym celom kierunkowym.

I. Dla celu „Zrównoważony rozwój gospodarczy”:

- I.1. Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości.
- I.2. Poprawa stanu technicznego dróg i rozbudowa sieci dróg.
- I.3. Lobbing na rzecz poprawy obsługi mieszkańców w zakresie komunikacji zbiorowej.
- I.4. Promocja atrakcyjności gminy.
- I.5. Poprawa zagospodarowania obiektów zabytkowych i historycznych.
- I.6. Rozwój turystyki.

II. Dla celu „Zrównoważony rozwój środowiska”:

- II.1. Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej.
- II.2. Uporządkowanie gospodarki odpadami.
- II.3. Podnoszenie poziomu świadomości ekologicznej mieszkańców.
- II.4. Ochrona zasobów przyrodniczych i walorów krajobrazowych.

III. Dla celu „Zrównoważony rozwój społeczny”:

- III.1. Podnoszenie poziomu oświaty oraz edukacji mieszkańców.
- III.2. Poprawa stanu bazy sportowo-rekreacyjnej.
- III.3. Rozwój społeczeństwa informacyjnego.
- III.4. Upowszechnienie kultury.
- III.5. Poprawa bezpieczeństwa publicznego i osobistego mieszkańców.
- III.6. Przeciwdziałanie patologiom i wykluczeniom społecznym.
- III.7. Poprawa jakości świadczonych usług i funkcjonowania placówek opieki zdrowotnej i pomocy społecznej.

IV. Dla celu „zrównoważony rozwój przestrzenny i instytucjonalny”:

- IV.1. Uporządkowanie zagospodarowania przestrzennego.
- IV.2. Rozwijanie poziomu zarządzania gminą.
- IV.3. Poprawa gospodarowania nieruchomościami publicznymi.
- IV.4. Uzyskanie wsparcia społecznego dla działań mających na celu rozwój gminy.

IV.5. Scalanie gruntów poprawiających warunki zagospodarowania.

Cele szczegółowe są elementem strategii, który po realizacji będzie determinował rozwój gminy. Na cele szczegółowe w pierwszej kolejności będą przeznaczane fundusze z budżetu gminy, funduszu sołeckiego oraz środki z funduszy zewnętrznych. Dlatego są one istotne z punktu widzenia rozwoju, a jednocześnie mierzalne i dające efekt w czasie.

4. Strategie sektorowe

W oparciu o sporządzoną analizę SWOT zostały wyznaczone cele operacyjne dla celów szczegółowych w czterech obszarach rozwoju (cele kierunkowe):

4.1. Zrównoważony rozwój gospodarczy (I)

Cel szczegółowy: I.1 *Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości*.

Cele operacyjne:

- I.1.1 wspieranie powstawania i rozwoju lokalnych instytucji około biznesowych działających na rzecz upowszechnienia mikro i małej przedsiębiorczości, wzmacnianie istniejących,
- I.1.2 wspieranie powstawania gospodarstw agroturystycznych poprzez organizowanie szkoleń dla osób zainteresowanych prowadzeniem takiej działalności,
- I.1.3 uzbrajanie w infrastrukturę techniczną terenów pod inwestycje,
- I.1.4 modernizacja istniejącej infrastruktury w celu dostosowania do potrzeb istniejących zakładów przemysłowych,
- I.1.5 wspomaganie przedsiębiorczości poprzez współdziałanie władz gminy z krajowymi agencjami i fundacjami rozwoju oraz lokalnymi przedsiębiorcami,
- I.1.6 przygotowanie rolnictwa do skutecznej konkurencji z rolnictwem unijnym,
- I.1.7 wspieranie przestawienia się gospodarstw rolnych na produkcję metodami ekologicznymi.

Cel szczegółowy: I.2 *Poprawa stanu technicznego dróg i rozbudowa sieci dróg*

Cele operacyjne:

- I.2.1 systematyczna budowa i modernizacja dróg gminnych,
- I.2.2 lobbing i współpraca na rzecz poprawy stanu technicznego dróg powiatowych i wojewódzkich wraz z budową urządzeń zapewniających wzrost bezpieczeństwa ruchu pieszych, rowerzystów i samochodów,
- I.2.3 budowa i modernizacja urządzeń infrastrukturalnych zapewniających poprawę bezpieczeństwa ruchu samochodów i pieszych (chodniki, oświetlenie uliczne, ścieżki rowerowe, przejścia dla pieszych, znaki drogowe i informacyjne),
- I.2.4 budowa ścieżek rowerowych.

Cel szczegółowy: I.3 Lobbing na rzecz poprawy obsługi mieszkańców w zakresie komunikacji zbiorowej

Cele operacyjne:

- I.3.1 lobbing na rzecz poprawy komfortu oraz bezpieczeństwa podróżowania autobusami,
- I.3.2 modernizacja przystanków autobusowych znajdujących się na terenie gminy,
- I.3.3 wsparcie działań mających na celu powiązanie komunikacji autobusowej z systemem szybkiej kolei miejskiej (aglomeracja warszawska),
- I.3.4 lobbing na rzecz utworzenia nowych połączeń komunikacyjnych dla peryferyjnych miejscowości Gminy Sobienie-Jeziory.

Cel szczegółowy: I.4 Promocja atrakcyjności gminy

Cele operacyjne:

- I.4.1 pracowanie kompleksowego programu promocji gminy wskazującego na jej atrakcyjność rekreacyjno-wypoczynkową, osadniczą i inwestycyjną,
- I.4.2 promocja walorów turystycznych i agroturystycznych,
- I.4.3 promocja walorów dydaktycznych gminy,
- I.4.4 przygotowanie oferty promującej tereny inwestycyjne gminy,
- I.4.5 nawiązanie stałej partnerskiej współpracy z innymi gminami,
- I.4.6 ujednolicenie i klarowne oznakowanie gminy – urzędów, ulic, zabytków, instytucji i innych miejsc użyteczności publicznej,
- I.4.7 wypromowanie imprez kulturalnych i sportowych identyfikowanych z gminą i jej walorami,
- I.4.8 wydanie publikacji na temat atrakcyjności rekreacyjno-turystycznej i inwestycyjnej gminy.

Cel szczegółowy: I.5 Poprawa zagospodarowania obiektów zabytkowych i historycznych

Cele operacyjne:

- I.5.1 lobbing na rzecz zagospodarowania obiektów zabytkowych i historycznych w celu ich wykorzystania do rozwoju turystycznego i promocji gminy,
- I.5.2 wspieranie turystyki, również konferencyjnej, jednodniowej z wykorzystaniem walorów historycznych i dydaktycznych gminy.

Cel szczegółowy: I.6 Rozwój turystyki

Cele operacyjne:

- I.6.1 wykorzystanie walorów przyrodniczych i historycznych gminy dla aktywizacji funkcji turystyczno - rekreacyjnej,
- I.6.2 wspieranie powstawania lokali gastronomicznych,

- I.6.3 wspieranie rozwoju bazy noclegowej,
- I.6.4 stworzenie punktów gastronomicznych na terenie gminy, w których sprzedawane będą wyroby własne,
- I.6.5 rozwój turystyki rekreacyjnej (wykorzystanie terenów zielonych do wypoczynku rodzinnego, np. poprzez sprzęt do grillowania, miejsca do biwakowania),
- I.6.6 utworzenie szlaków turystycznych,
- I.6.7 właściwe oznakowanie miejsc atrakcyjnych turystycznie,
- I.6.8 zagospodarowanie centrów wsi.

4.2 Zrównoważony rozwój środowiska (II)

Cel szczegółowy: II.1 *Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej*

Cele operacyjne:

- II.1.1 rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej,
- II.1.2 budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach nisko zurbanizowanych,
- II.1.3 budowa, modernizacja i utrzymanie urządzeń melioracji podstawowych,
- II.1.4 poprawa warunków użytkowania gruntów,
- II.1.5 rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej,
- II.1.6 modernizacja stacji uzdatniania wody,
- II.1.7 inwestycje racjonalizujące zużycie wody i zabezpieczające jej nowe źródła.

Cel szczegółowy: II.2 *Uporządkowanie gospodarki odpadami*

Cele operacyjne:

- II.2.1 likwidacja nielegalnych wysypisk,
- II.2.2 kontynuacja działań w kierunku wymiany pokryć dachowych zawierających azbest,
- II.2.3 oczyszczenie lasów i utrzymanie ich czystości,
- II.2.4 prowadzenie akcji edukacyjnych na temat selektywnej zbiórki odpadów.

Cel szczegółowy: II.3 *Podnoszenie poziomu świadomości ekologicznej mieszkańców*

Cele operacyjne:

- II.3.1 stymulowanie inicjatyw i organizacja akcji, festynów czy konkursów rozwijających świadomość ekologiczną,
- II.3.2 wprowadzenie polityki promującej i preferującej (np. podatkowo) firmy działające „ekologicznie”,
- II.3.3 edukacja ekologiczna osób dorosłych (szkolenia, akcje promocyjne).

Cel szczegółowy: II.4 Ochrona zasobów przyrodniczych i walorów krajobrazowych.

Cele operacyjne:

- II.4.1 prowadzenie racjonalnej gospodarki zasobami naturalnymi, zwłaszcza takimi jak: lasy, otwarta przestrzeń,
- II.4.2 ochrona prawna istniejących walorów krajobrazowych gminy,
- II.4.3 zwiększenie nasadzeń drzew na nieużytkach,
- II.4.4 preferowanie wykorzystania energii przyjaznej środowisku, w tym odnawialnej,
- II.4.5 utrzymanie i tworzenie nowych miejsc zieleni publicznej.

4.3 Zrównoważony rozwój społeczny (III)

Cel szczegółowy: III.1 Podnoszenie poziomu oświaty oraz edukacji mieszkańców

Cele operacyjne:

- III.1.1 osiągnięcie średnich wyników z egzaminów końcowych w szkołach podstawowych i gimnazjum powyżej średniej krajowej, wojewódzkiej i powiatowej,
- III.1.2 zabezpieczenie lokalowej bazy oświatowej (szkolnej i przedszkolnej),
- III.1.3 poprawa stanu technicznego, doposażenie szkół i placówek oświatowych w nowoczesne środki dydaktyczne,
- III.1.4 stymulowanie i propagowanie wysokiej jakości form nauczania oraz wiedzy w szczególności w zakresie nauk matematyczno-przyrodniczych i języków obcych,
- III.1.5 wspieranie realizacji programów nauczania ukierunkowanych na ekonomiczną edukację młodzieży z elementami przedsiębiorczości i aktywności społecznej,
- III.1.6 opracowanie i wdrożenie systemu promującego i nagradzającego osiągnięcia uczniów (np. wyniki w nauce i sporcie), nauczycieli (realizujących wysokiej jakości programy autorskie, osiągających sukcesy w nauczaniu) oraz szkół,
- III.1.7 wspieranie wychowania przez sport, m.in. poprzez rozwój i działalność Klubów Sportowych,
- III.1.8 stymulowanie pozalekcyjnych form rozwoju dzieci i młodzieży.

Cel szczegółowy: III.2 Poprawa stanu bazy sportowo-rekreacyjnej

Cele operacyjne:

- III.2.1 rozbudowa i modernizacja zespołu sportowo-rekreacyjnego w Sobieniach-Jeziorach,
- III.2.2 budowa, rozbudowa i modernizacja boisk sportowych w pozostałych miejscowościach,
- III.2.3 budowa i modernizacja wiejskich placów zabaw dla dzieci i tworzenie terenów zielonych,
- III.2.4 zapewnienie zaplecza sportowego w szkołach (budowa i modernizacja sal gimnastycznych i boisk wielofunkcyjnych),

III.2.5 wyposażanie zaplecza sportowego (zakup sprzętu sportowego, strojów sportowych),

III.2.6 zagospodarowanie centrów wsi na terenie gminy.

Cel szczegółowy: III.3 *Rozwój społeczeństwa informacyjnego*

Cele operacyjne:

III.3.1 upowszechnienie dostępu do Internetu,

III.3.2 użycie technologii informacyjnych i komunikacyjnych do poprawienia efektywności pracy administracji (e-urząd),

III.3.3 rozwój e-usług publicznych spełniających specyficzne potrzeby obywateli,

III.3.4 edukacja informatyczna poprzez placówki oświatowe,

III.3.5 utworzenie publicznych punktów dostępu do Internetu,

III.3.6 rozpowszechnienie idei konsultacji społecznych,

III.3.7 rozbudowa systemu tablic informacyjno-ogłoszeniowych.

Cel szczegółowy: III.4 *Upowszechnianie kultury*

Cele operacyjne:

III.4.1 tworzenie lokalnych ośrodków kultury w poszczególnych wsiach,

III.4.2 remonty i modernizacja budynków pełniących funkcję świetlic wiejskich,

III.4.3 animacje wydarzeń i inicjatyw kulturalnych,

III.4.4 ponadgminna i międzynarodowa wymiana kulturalna,

III.4.5 organizacja miejsc spotkań dla młodzieży,

III.4.6 wspieranie wszelkich form działalności kulturalnej mieszkańców i stowarzyszeń.

Cel szczegółowy: III.5 *Poprawa bezpieczeństwa publicznego i osobistego mieszkańców*

Cele operacyjne:

III.5.1 objęcie monitoringiem newralgicznych punktów gminy,

III.5.2 skuteczne egzekwowanie przepisów prawa lokalnego,

III.5.3 poprawa bezpieczeństwa ruchu na głównych ciągach komunikacyjnych,

III.5.4 wspieranie działań stowarzyszeń na rzecz bezpieczeństwa,

III.5.5 wspieranie działań policji i straży pożarnej,

III.5.6 zakup sprzętu i wyposażenia dla jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych i Posterunku Policji.

Cel szczegółowy: III.6 *Przeciwdziałanie patologiom i wykluczeniom społecznym*

Cele operacyjne:

III.6.1 rozwój form aktywizacji bezrobotnych,

III.6.2 wyrównanie szans rozwojowych i edukacyjnych dzieci oraz młodzieży na wszystkich szczeblach edukacji,

III.6.3 dostosowanie budynku Urzędu Gminy i budynków jednostek organizacyjnych gminy do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Cel szczegółowy: III.7 *Poprawa jakości świadczonych usług i funkcjonowania placówek opieki zdrowotnej oraz pomocy społecznej.*

Cele operacyjne:

- III.7.1 zabezpieczenie bazy lokalowej dla usług zdrowotnych, poprawa stanu technicznego, doposażenie w nowoczesną aparaturę i sprzęt,
- III.7.2 promowanie zdrowego trybu życia i aktywnego wypoczynku,
- III.7.3 organizacja poradnictwa specjalistycznego,
- III.7.4 zatrudnienie większej ilości lekarzy internistów,
- III.7.5 propagowanie pomocy rzeczowej i aktywizacji świadczeniobiorców w działaniach pomocy społecznej.

4.4 Zrównoważony rozwój przestrzenny i instytucjonalny (IV)

Cel szczegółowy: IV.1 *Uporządkowanie zagospodarowania przestrzennego.*

Cele operacyjne:

- IV.1.1 opracowanie i aktualizacja miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- IV.1.2 aktualizacja studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy,
- IV.1.3 wyodrębnienie zwartych i dużych terenów pod jednorodne strefy zagospodarowania,
- IV.1.4 dbanie o istniejącą substancję mieszkaniową i jej rozwój,
- IV.1.5 opracowanie standardów architektonicznych i urbanistycznych z określeniem gminnego wzorca architektury zabudowy mieszkaniowej,
- IV.1.6 zagospodarowanie terenów publicznych,
- IV.1.7 przestrzeganie zasad ładu przestrzennego i dobrego sąsiedztwa,
- IV.1.8 zainicjowanie systemu konkursów poprawiających porządek i ład przestrzenny.

Cel szczegółowy: IV.2 *Rozwijanie poziomego zarządzania gminą*

Cele operacyjne:

- IV.2.1 dostosowanie struktur organizacyjnych Urzędu Gminy do zasad zarządzania strategicznego,
- IV.2.2 doskonalenie metod zarządzania administracją samorządową w oparciu o normy systemu jakości,
- IV.2.3 wdrożenie elektronicznego obiegu dokumentów, informacji i systemu obsługi z wykorzystaniem nowoczesnych technologii,

- IV.2.4 wdrożenie Informatycznego Zintegrowanego Systemu Zarządzania Gminą,
- IV.2.5 wybranie i wdrożenie zintegrowanego systemu informatycznego (sieć komputerowa, programy, obieg dokumentów, gromadzenie informacji o gminie),
- IV.2.6 nawiązanie współpracy z sąsiednimi gminami i powiatami w celu lobbowania na rzecz regionu oraz podejmowania wspólnych przedsięwzięć w różnych dziedzinach,
- IV.2.7 doskonalenie umiejętności pozyskiwania środków pomocowych,
- IV.2.8 aktywizacja zawodowa i podnoszenia kwalifikacji zawodowych mieszkańców (ze szczególnym uwzględnieniem nowoczesnych technik informatycznych, komunikowania się i zarządzania),
- IV.2.9 współpraca władz gminy z przedsiębiorcami i organizacjami społecznymi oraz wolontariuszami,
- IV.2.10 promocja gminy,
- IV.2.11 gromadzenie bazy danych o gminie,
- IV.2.12 gromadzenie informacji o funduszach zewnętrznych,
- IV.2.13 pomoc organizacyjno-prawna dla mieszkańców podejmujących działalność gospodarczą,
- IV.2.14 informacja turystyczna.

Cel szczegółowy: IV.3 *Poprawa gospodarowania nieruchomościami publicznymi*

Cele operacyjne:

- IV.3.1 budowa i modernizacja obiektów komunalnych,
- IV.3.2 utrzymanie i konserwacja terenów publicznych (m. in. przy placówkach szkolnych),
- IV.3.3 powiększanie zasobów gruntów komunalnych pod inwestycje zgodnie z planem zagospodarowania przestrzennego oraz stopniowe uzbrajanie tych terenów,
- IV.3.4 regulacja stanu prawnego gruntów Skarbu Państwa,
- IV.3.5 stworzenie gminnego zasobu gruntów na cele inwestycyjne oraz sukcesywne ich przygotowywanie do zorganizowanej działalności inwestycyjnej (scalanie i podział na działki, budowa podstawowej sieci infrastruktury i dróg).

Cel szczegółowy: IV.4 *Uzyskanie wsparcia społecznego dla działań mających na celu rozwój gminy.*

Cele operacyjne:

- IV.4.1 kształtowanie tożsamości lokalnej poprzez edukację i kulturę, włączając w to odrębność narodową,
- IV.4.2 wspieranie tworzenia organizacji pozarządowych i wspieranie inicjatyw obywatelskich,

IV.4.3 promowanie i nagradzanie aktywności społecznej oraz obywatelskiej spójnej z celami strategii gminy.

Cel szczegółowy: IV.5 *Scalanie gruntów poprawiających warunki zagospodarowania*

Cele operacyjne:

IV.5.1 opracowanie koncepcji scalania i wymiany gruntów,

IV.5.2 propagowanie scaleń i wymiany gruntów,

IV.5.3 prowadzenie scaleń gruntów rolnych w gminie poprawiających warunki gospodarowania nieruchomościami.

Z określonych celów strategicznych będą wypływać konkretne zadania, które mają być realizowane w ciągu najbliższych lat. Realizatorami powyższych celów szczegółowych, w zależności od rodzaju, charakteru czy stopnia złożoności będą:

- Urząd Gminy,
- Placówki oświatowe,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Samodzielny Publiczny Zakład Obsługi Zdrowotnej,
- Mieszkańcy Gminy Sobienie-Jeziory,
- Przedsiębiorcy,
- Organizacje społeczne.

5. System wdrażania i aktualizacji oraz sposoby monitorowania, oceny i komunikacji społecznej

Monitorowanie realizacji Strategii Rozwoju Gminy Sobienie-Jeziory stanowi integralną część procesu zarządzania i planowania strategicznego. Pojęcie monitorowania obejmuje wszystkie działania zapewniające osiągnięcie pożądanych efektów rozwojowych we wszystkich czasowych okresach planistycznych. Wdrożenie strategii odbywa się w normalnym procesie kierowania. Kierowanie jest to proces planowania, organizowania, przeprowadzenia i kontrolowania działalności członków organizacji oraz wykorzystania wszystkich, dostępnych jej zasobów dla osiągnięcia ustalonych celów.

Sformułowanej raz Strategii Rozwoju Gminy Sobienie-Jeziory nie należy traktować jako zamkniętego dokumentu, który ma obowiązywać cały czas w niezmienionym kształcie. Obecna postać Strategii Rozwoju została ukształtowana w określonych warunkach społecznych, ekonomicznych oraz politycznych, które są stanami dynamicznymi. Dlatego osiągnięcie założonych celów w sposób ekonomiczny wymaga systematycznego monitorowania zmian wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań rozwoju gminy, ciągłej

obserwacji oraz ocenie pozytywnych i negatywnych doświadczeń przy wdrażaniu strategii, a także opracowywaniu i wdrażaniu programów korygujących odstępstwa od planów. Zmiany w strategii obejmować mogą nie tylko sposoby i środki działania (poziom operacyjny), ale także w krańcowych przypadkach wiązać się mogą z koniecznością rezygnacji z jednych celów i wprowadzenia nowych (poziom strategiczny i taktyczny).

Zadania związane z prowadzeniem monitorowania i oceny dotyczyć będą:

- gromadzenia informacji na temat stopnia osiągnięcia celów strategicznych i operacyjnych,
- ocenę osiągniętych rezultatów oraz określenia stopnia wykonania przyjętych celów,
- analizy przyczyn występowania rozbieżności pomiędzy przyjętymi celami a osiągniętymi rezultatami,
- przygotowywania cyklicznych raportów z monitorowania i oceny.

Dla wdrożenia w życie Strategii Rozwoju Gminy Sobienie-Jeziory niezbędne jest działanie nie tylko jej wykonawców. Konieczny jest także udział społeczności gminnej, zarówno w wymiarze indywidualnej aktywności i przedsiębiorczości mieszkańców, jak również udziału zorganizowanych środowisk i instytucji społecznych oraz zawodowych. Tylko takie, wspólne działanie, jest gwarantem skutecznej realizacji Strategii Rozwoju Gminy Sobienie-Jeziory.

Prawidłowy przebieg procesu zarządzania strategicznego wymaga nie tylko sformułowania odpowiedniej koncepcji działania w formie dokumentu, ale także opracowania systemu wdrażania i kontroli realizacji strategii. System taki powinien traktować strategię nie tyle jako listę zadań do wykonania, ale raczej jako bazę dla podejmowania kolejnych decyzji kształtujących przyszłość Gminy z uwzględnianiem zmian w warunkach wdrażania. Dlatego też po przyjęciu strategii konieczne staje się zapewnienie warunków pozwalających na:

- pokonaniu barier pomiędzy fazą koncepcyjną a wdrożeniową, zainicjowanie przedsięwzięć przygotowujących do konsekwentnego realizowania projektów zawartych w strategii, harmonijne przekładanie kolejnych zapisów strategii na konkretne działania,
- zachowaniu elastyczności strategii rozumianej jako możliwość dostosowywania podejmowanych działań wdrożeniowych do zmieniającej się sytuacji w Gminie oraz otoczeniu.

Założenia, które zostały poczynione przy podejmowaniu prac nad strategią, głównie te dotyczące udziału wielu podmiotów w formułowaniu i realizacji strategii, powinny być dzięki odpowiedniemu systemowi wdrażania zachowywane i rozwijane.

Wdrażanie strategii wymaga koordynowania aktywności władz lokalnych z aktywnością społeczności lokalnej. Pierwszym etapem tej koordynacji stały się przeprowadzone na etapie

formułowania strategii konsultacje społeczne. Ich kontynuacją będą działania promujące strategię i partnerski sposób jej wdrażania.

Strategia pełni ważną funkcję informacyjną, ponieważ określone w niej cele i kierunki rozwoju komunikują mieszkańcom preferowane (wspierane przez władze lokalne) aktywności społeczne i gospodarcze. Powodzenie strategii może być mierzone w różny sposób. W kontekście zawiązywania partnerstwa lokalnego sukces wdrażania strategii można wyrazić poprzez:

- ograniczanie postaw roszczeniowych reprezentowanych przez mieszkańców Gminy oraz zaakceptowanie faktu, że władze samorządowe są tylko jednym z wielu podmiotów wpływających na charakter i tempo rozwoju lokalnego,
- liczbę i wartość inicjatyw partnerskich realizowanych na bazie strategii.

Partnerski sposób wdrażania strategii oraz włączanie kolejnych podmiotów do tego procesu wymaga stałego badania sytuacji i oczekiwań podmiotów lokalnych. Częścią systemu wdrażania musi być obserwacja nakierowana na rozpoznawanie:

- realnej atrakcyjności strategii dla mieszkańców Gminy wyrażającej się w zainteresowaniu podmiotów lokalnych podejmowaniem działań na rzecz realizacji kierunków strategicznych,
- przyczyn, dla których pewne kierunki zapisane w strategii mogą nie cieszyć się zainteresowaniem podmiotów lokalnych,
- barier utrudniających podejmowanie przez mieszkańców działań na rzecz realizacji kierunków strategicznych.

Strategia rozwoju jest dokumentem otwartym, do którego można włączać sukcesywnie nowe projekty bądź modyfikować istniejące, dlatego też wyniki powyższych analiz powinny stanowić podstawę do jej modyfikowania w sposób odpowiadający oczekiwaniom i aspiracjom podmiotów lokalnych, a równocześnie nienaruszający spójności strategii.

Wzmacnianie roli społeczności lokalnej w kształtowaniu rozwoju Gminy jest zgodne z zasadami samorządności, a w szczególności z zasadą subsydiarności. Nie oznacza to jednak, że w takim układzie pozycja władz lokalnych powinna być marginalizowana. W przewidywanym horyzoncie wdrażania strategii rolę władz lokalnych będzie:

- zajmowanie pozycji lidera w wypracowywaniu i wdrażaniu projektów o wysokiej innowacyjności, podwyższonym ryzyku, w tym projektów trudnych do wdrożenia z przyczyn rynkowych, a przez to mniej interesujących dla podmiotów prywatnych,
- identyfikowanie części strategii nierealizowanych przez aktywność społeczności lokalnej i zajmowania w tych przypadkach przez władzę lokalną pozycji inspiratora, inicjatora bądź samodzielnego realizatora pewnych działań,

- stałe doskonalenie systemu wspierającego podmioty lokalne w ich działaniach na rzecz rozwoju Gminy,
- podejmowanie działań nakierowanych na wzmacnianie pozycji gminy Sobienie-Jeziory w otoczeniu.

Monitoring strategii to niezbędna kontrola procesu wdrażania strategii pozwalająca uniknąć błędów i niedopatrzeń w realizacji projektów. Jest on prowadzony przez jednostkę wskazaną przez Wójta Gminy Sobienie-Jeziory. W procesie monitoringu nadzorowi podlega zgodność realizacji strategii z ramowym harmonogramem realizacji celów strategicznych. Nadzorowany jest przebieg wdrożenia poszczególnych projektów:

- terminowy dobór właściwego źródła finansowania,
- skompletowanie załącznikowej dokumentacji projektu,
- terminowość i kompletność złożenia dokumentacji projektowej do Instytucji Zarządczej lub Pośredniczącej,
- terminowość dostarczanych produktów cząstkowych projektu,
- poprawność rozliczeń finansowych,
- jakość dostarczanych produktów cząstkowych projektu,
- zgodność dostarczanych produktów ze specyfikacją projektową.

Ocena strategii to proces permanentny i niezbędny jako warunek prawidłowej jej realizacji. Wyróżniamy ewaluację ex-ante (przed zaakceptowaniem strategii), mid-term (w środku lub w trakcie trwania realizacji strategii) oraz ex-post (po zrealizowaniu projektów cząstkowych strategii).

Ewaluacja ex-ante opisuje zakładane cele, przewidywane rezultaty, spójność z celami rozwojowymi danego obszaru, komplementarność z innymi projektami. Ewaluacja ex-ante została wykonana w przebiegu realizacji zadania sformułowania strategii Gminy.

W przebiegu ewaluacji mid-term analizuje się proces wdrożenia i ocenia dotychczasowe efekty. Pozwala to odpowiedzieć na pojawiające się pytania, rozwiązać ujawnione problemy. Można tu ocenić przede wszystkim skuteczność i efektywność projektu na danym etapie. Ewaluacja mid-term będzie wykonywana w trakcie realizacji projektów. Za jej wykonywanie odpowiada zespół powołany przez Wójta Gminy.

W ewaluacji ex-post ocenione będą efekty i sformułowane wnioski na przyszłość (odnośnie następnych projektów). Należy zwrócić szczególną uwagę na użyteczność i trwałość przedsięwzięć. Za jej wykonanie odpowiada Zespół powołany przez Wójta Gminy Sobienie-Jeziory.

Posługując się wskaźnikami (tab. 26) należy określić stopień realizacji celów szczegółowych strategii.

Przy ocenie efektów realizacji ustaleń strategii należy uwzględnić następujące kryteria:

- skuteczności – w jakim stopniu cele zapisane w strategii zostały osiągnięte,
- efektywności – jaku był stosunek poniesionych nakładów do uzyskanych efektów (porównanie zasobów zaangażowanych przy realizacji danego projektu z rzeczywistymi osiągnięciami, rezultatami).

Ważnym elementem strategii jest komunikacja społeczna. Ma ona na celu włączenie społeczności lokalnej we współtworzenie i aktualizację dokumentu strategii, a także przekazanie jej informacji o celach rozwojowych i zadaniach, które Gmina zamierza zrealizować w okresie najbliższych kilku lat.

Aby komunikacja społeczna była skuteczna i efektywna, należy:

- opublikować „Strategię Rozwoju Gminy Sobienie-Jeziory na lata 2015-2022” na stronie internetowej i w Biuletynie Informacji Publicznej,
- rozdyskrebuować wśród mieszkańców Gminy broszury informacyjne definiujące główne założenia strategii, jej cele strategiczne i obszary rekomendowanych działań,
- organizować cykliczne konsultacje społeczne (co 2-3 lata).

Urząd Gminy powinien organizować cykliczne otwarte spotkania dla mieszkańców służące wymianie poglądów na temat dostosowania strategii do zmieniającego się otoczenia społeczno-gospodarczego.

Głównymi celami działań informacyjno-promocyjnych związanych ze Strategią Rozwoju Gminy Sobienie-Jeziory będzie:

- upowszechnienie informacji na temat inwestycji planowych w gminie do roku 2022 wraz ze wskazaniem szacunkowych kosztów realizacji projektów;
- wskazanie możliwości uzyskania zewnętrznego dofinansowania na niektóre planowane przedsięwzięcia;
- bieżące informowanie opinii publicznej o zakresie i wymiarze otrzymanej pomocy unijnej dla poszczególnych projektów.

Grupami docelowymi promocji Strategii będzie przede wszystkim społeczność lokalna gminy Sobienie-Jeziory, czyli mieszkańcy, gminne władze samorządowe, lokalne organizacje i instytucje funkcjonujące na terenie gminy (grupy docelowe wewnętrzne). Informacja o dokumencie będzie także ukierunkowana „na zewnątrz”, czyli do władz wojewódzkich oraz różnego typu organizacji społecznych i pozarządowych, samorządów gospodarczych, działających nie tylko na szczeblu lokalnym, ale także regionalnym.

Do adresatów działań promocyjnych założeń Strategii Rozwoju Gminy Sobienie-Jeziory należeć będą:

- mieszkańcy gminy Sobienie-Jeziory, w tym także grupy mieszkańców zagrożone wykluczeniem społecznym;

- lokalne władze samorządowe (samorząd gminy Sobienie-Jeziory, samorząd powiatu otwockiego);
- pracownicy Urzędu Gminy Sobienie-Jeziory;
- biblioteka gminna, szkoły i inne placówki oświatowe, instytucje świadczące pomoc społeczną itd.;
- lokalne organizacje pozarządowe;
- media o zasięgu lokalnym i regionalnym;
- Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego;
- Mazowiecki Urząd Wojewódzki.

Szczegółowym celem działań promocyjnych skierowanych do „wewnętrznych” grup docelowych będzie:

- informowanie o postępie realizacji zadań zawartych w Strategii;
- zachęcenie poszczególnych instytucji i organizacji do włączenia się w realizację działań zapisanych w dokumencie.

Szczegółowym celem działań promocyjnych skierowanych do „zewnętrznych” grup docelowych będzie tworzenie pozytywnego wizerunku gminy Sobienie-Jeziory jako gminy posiadającej opracowaną wizję rozwoju.

Osiągnięcie wskazanych powyżej celów działań promocyjno-informacyjnych stanie się możliwe po zastosowaniu różnorodnych form promocji, do których zaliczyć należy:

- prezentację założeń Strategii na poszczególnych komisjach i sesji Rady Gminy Sobienie-Jeziory;
- publikację całego tekstu dokumentu w BIP gminy;
- publikację głównych założeń Strategii na oficjalnej stronie internetowej gminy;
- publikacje, broszury informacyjne, materiały audiowizualne, ulotki pozwalające w łatwy, przystępny i atrakcyjny sposób przekazywać założenia Strategii, a także wiedzę o Unii Europejskiej i dostępnej pomocy, jak również roli instytucji samorządowych w zarządzaniu tą pomocą;
- współpracę z mediami lokalnymi i regionalnymi w zakresie przekazywania informacji na temat realizacji założeń Strategii.

Tabela 26. Wskaźniki służące ocenie poziomu wdrażania Strategii Rozwoju Gminy Sobienie-Jeziory na lata 2015-2022

Cel szczegółowy	Wskaźnik	Jednostka miary	Częstotliwość (raz/...)	Źródło informacji
I Zrównoważony rozwój gospodarczy				
I.1. Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości	Liczba podmiotów gospodarczych	szt.	rok	CEIDG
	Liczba gospodarstw agroturystycznych	szt.	rok	UG
	Liczba zorganizowanych szkoleń w zakresie prowadzenia działalności agroturystycznej	szt.	rok	UG
	Powierzchnia terenów przeznaczonych pod inwestycje uzbrojonych w infrastrukturę techniczną	ha	rok	UG
	Ilość zrealizowanych projektów infrastrukturalnych	szt.	rok	UG
	Liczba przeprowadzonych spotkań z przedstawicielami biznesu	szt.	rok	UG
	Liczba inicjatyw przeprowadzonych wspólnie z instytucjami otoczenia biznesu	szt.	rok	UG
	Liczba zorganizowanych szkoleń z zakresu pozyskiwania dotacji unijnych w ramach PROW 2014-2020	szt.	rok	UG
	Liczba zorganizowanych szkoleń w zakresie rolnictwa ekologicznego	szt.	rok	UG
I.2. Poprawa stanu technicznego dróg i rozbudowa sieci dróg	Długość utwardzonych dróg	mb	rok	UG
	Długość wybudowanych, wyremontowanych i zmodernizowanych dróg	mb	rok	UG
	Powierzchnia wybudowanych lub wyremontowanych chodników i placów postojowych	m ²	rok	UG
	Nakłady poniesione na budowę i modernizację infrastruktury drogowej poprawiającej bezpieczeństwo ruchu pojazdów i pieszych	zł	rok	UG
I.3. Lobbing na rzecz poprawy obsługi mieszkańców w zakresie komunikacji społecznej	Liczba nowych lub zmodernizowanych przystanków autobusowych	szt.	rok	UG
	Liczba nowych połączeń w ramach komunikacji zbiorowej	szt.	rok	SP
I.4. Promocja atrakcyjności gminy	Ilość wydanych publikacji promocyjnych	szt.	rok	UG
	Ilość oznakowanych obiektów	szt.	rok	UG
	Ilość wypromowanych imprez	szt.	rok	UG

	Liczba zamieszczonych informacji promocyjnych w mediach elektronicznych	szt.	pół roku	UG
I.5. Poprawa zagospodarowania obiektów zabytkowych i historycznych	Ilość zmodernizowanych obiektów zabytkowych i historycznych	szt.	rok	UG
I.6. Rozwój turystyki	Ilość nowych/przywróconych do dawnej świetności/zmodernizowanych obiektów atrakcji turystycznych	szt.	rok	UG
	Długość utworzonych szlaków turystycznych	km	rok	UG
	Ilość oznakowanych obiektów turystycznych	szt.	rok	UG
	Ilość obiektów noclegowych	szt.	rok	CEIG, KRS, GUS
	Ilość obiektów gastronomicznych	szt.	rok	CEIG, KRS, GUS
II Zrównoważony rozwój środowiska				
II.1. Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej	Długość sieci kanalizacyjnej	km	rok	UG
	Odsetek mieszkańców gminy korzystających z sieci kanalizacyjnej	%	rok	GUS
	Liczba wybudowanych przydomowych oczyszczalni ścieków	szt.	rok	UG
	Odsetek mieszkańców gminy korzystających z przydomowych oczyszczalni ścieków	%	rok	GUS
II.2. Uporządkowanie gospodarki odpadami	Liczba zlikwidowanych nielegalnych wysypisk śmieci	szt.	rok	UG
	Ilość usuniętego i zutylizowanego azbestu	t/m ²	rok	UG
	Ilość przeprowadzonych akcji „sprzątanie lasu”	szt.	rok	UG, szkoły
	Ilość przeprowadzonych konsultacji i szkoleń na temat selektywnej zbiórki odpadów	szt.	rok	UG
	Ilość rozpowszechnionych ulotek dotyczących selektywnej zbiórki odpadów	szt.	rok	UG
II.3. Podnoszenie poziomu świadomości ekologicznej mieszkańców	Ilość zorganizowanych wydarzeń (akcji, festynów, konkursów) rozwijających świadomość ekologiczną	szt.	rok	UG
	Liczba firm działających „ekologicznie”	szt.	rok	CEIG, KRS
	Liczba zorganizowanych szkoleń z zakresu ekologii	szt.	rok	UG
	Liczba przeprowadzonych ekologicznych akcji promocyjnych	szt.	rok	UG

II.4. Ochrona zasobów przyrodniczych i walorów krajobrazowych	Ilość inwestycji i projektów nieinwestycyjnych z zakresu ochrony środowiska realizowanych na terenie gminy poza sektorem prywatnym	szt.	rok	UG
III Zrównoważony rozwój społeczny				
III.1. Podnoszenie poziomu oświaty oraz edukacji mieszkańców	Średni wynik z egzaminów końcowych w szkołach podstawowych	%	rok	GUS
	Średni wynik z egzaminów końcowych w gimnazjum	%	rok	GUS
	Liczba wybudowanych i zmodernizowanych obiektów oświatowych	szt.	rok	UG
	Liczba zakupionego wyposażenia placówek oświatowych	szt.	rok	UG
	Liczba nauczycieli uczestniczących w kursach i szkoleniach podnoszących kompetencje	szt.	rok	PSP i PG
	Liczba przeprowadzonych godzin zajęć pozalekcyjnych	h	rok	PSP i PG
	Liczba klubów sportowych działających na terenie gminy	szt.	rok	UG, PSP i PG
III.2. Poprawa stanu bazy sportowo-rekreacyjnej	Liczba inwestycji w zakresie rozbudowy i modernizacji zespołu sportowo-rekreacyjnego w Sobieniach-Jeziorach	szt.	rok	UG
	Liczba wybudowanych lub zmodernizowanych boisk sportowych	szt.	rok	UG
	Liczba wybudowanych lub zmodernizowanych placów zabaw	szt.	rok	UG
	Liczba utworzonych lub zagospodarowanych terenów zielonych	szt.	rok	UG
	Liczba wybudowanych lub zmodernizowanych sal gimnastycznych	szt.	rok	UG
	Liczba zakupionego wyposażenia sportowego	szt.	rok	UG
	Liczba zagospodarowanych centrów wsi	szt.	rok	UG
III.3. Rozwój społeczeństwa informacyjnego	Liczba spraw załatwionych elektronicznie	szt.	rok	UG
	Liczba godzin zajęć z zakresu edukacji informatycznej przeprowadzonych w placówkach oświatowych	h	rok	PSP i PG
	Liczba utworzonych publicznych punktów dostępu do internetu	szt.	rok	UG
	Liczba przeprowadzonych konsultacji społecznych	szt.	rok	UG
	Liczba zakupionych tablic informacyjno-ogłoszeniowych	szt.	rok	UG

III.4. Upowszechnienie kultury	Liczba przeprowadzonych remontów budynków pełniących funkcję świetlic wiejskich	szt.	rok	UG
	Liczba stworzonych nieformalnych ośrodków kultury i miejsc spotkań młodzieży	szt.	rok	UG
	Liczba zorganizowanych wydarzeń kulturalnych	szt.	rok	UG
	Liczba wydarzeń kulturalnych zorganizowanych w ramach tzw. inicjatywy oddolnej	szt.	rok	UG
	Udział przedstawicieli gminy w wydarzeniach kulturalnych o zasięgu ponadgminnym i międzynarodowym	szt.	rok	UG
III.5. Poprawa bezpieczeństwa publicznego i osobistego mieszkańców	Nakłady poniesione na rozbudowę monitoringu	zł	rok	UG
	Nakłady poniesione na doposażenie i szkolenia jednostek działających na rzecz bezpieczeństwa	zł	rok	UG
III.6. Przeciwdziałanie patologiom i wykluczeniom społecznym	Liczba przeprowadzonych szkoleń dla bezrobotnych	szt.	rok	UG
	Liczba przeprowadzonych godzin zajęć dodatkowych dla dzieci i młodzieży na wszystkich szczeblach edukacji	h	rok	UG
	Liczba budynków użyteczności publicznej dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych	szt.	rok	UG
III.7. Poprawa jakości świadczonych usług i funkcjonowania placówek opieki zdrowotnej i pomocy społecznej	Nakłady poniesione na modernizację budynku SP ZOZ	zł	rok	UG
	Nakłady poniesione na doposażenie SP ZOZ	zł	rok	UG
	Liczba zatrudnionych lekarzy internistów	szt.	rok	UG
	Liczba poradni specjalistycznych w ramach SP ZOZ	szt.	rok	UG
	Liczba przeprowadzonych akcji promujących zdrowy tryb życia i aktywny wypoczynek	szt.	rok	UG
IV Zrównoważony rozwój przestrzenny i instytucjonalny				
IV.1. Uporządkowanie zagospodarowania przestrzennego ze szczególnym uwzględnieniem architektury krajobrazu	Liczba opracowanych i zaktualizowanych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i innych dokumentów planistycznych	szt.	rok	UG
	Powierzchnia wyodrębnionych terenów przeznaczonych pod działalność inwestycyjną	ha	rok	UG
	Nakłady poniesione na zagospodarowanie terenów publicznych	zł	rok	UG
	Liczba przeprowadzonych konkursów poprawiających porządek i ład przestrzenny	szt.	rok	UG

IV.2. Rozwijanie poziomu zarządzania gminą	Liczba wdrożonych systemów informatycznych wykorzystywanych do zarządzania gminą i obsługi mieszkańców	szt.	rok	UG
	Nakłady poniesione na rozbudowę o modernizację systemu informatycznego	zł	rok	UG
	Liczba szkoleń dla pracowników UG podnoszących kompetencje	szt.	rok	UG
	Liczba przeprowadzonych szkoleń dla mieszkańców	szt.	rok	UG
	Liczba inicjatyw przeprowadzonych wspólnie z przedsiębiorcami, organizacjami społecznymi i innymi podmiotami sektora społeczno-gospodarczego	szt.	rok	UG
	Liczba wyświetleń strony internetowej	szt.	miesiąc	UG
	Liczba przeprowadzonych kampanii promocyjnych	szt.	rok	UG
IV.3. Poprawa gospodarowania nieruchomościami publicznymi	Nakłady poniesione na budowę lub modernizację obiektów komunalnych	zł	rok	UG
	Nakłady poniesione na utrzymanie i konserwację terenów publicznych	zł	rok	UG
	Liczba spraw zakończonych w zakresie regulacji stanu prawnego gruntów Skarbu Państwa	szt.	rok	UG
	Powierzchnia gminnego zasobu gruntów przeznaczonego na cele inwestycyjne	ha	rok	UG
IV.4. Uzyskanie wsparcia społecznego dla działań mających na celu rozwój gminy	Liczba zorganizowanych wydarzeń patriotycznych	szt.	rok	UG
	Liczba organizacji pozarządowych działających na terenie gminy	szt.	rok	UG
	Liczba zrealizowanych inicjatyw obywatelskich	szt.	rok	UG
	Liczba przeprowadzonych konkursów i innych działań aktywizujących skierowanych do lokalnej społeczności	szt.	rok	UG
IV.5. Scalanie gruntów poprawiających warunki zagospodarowania	Liczba opracowanej dokumentacji dot. koncepcji scalania gruntów	szt.	rok	UG
	Liczba przeprowadzonych kampanii promujących koncepcję scalania i wymiany gruntów	szt.	rok	UG
	Liczba przeprowadzonych scaleń gruntów	szt.	rok	UG

6. Źródła finansowania

Realizacja zadań wymaga nakładów finansowych przekraczających możliwości budżetu Gminy Sobienie-Jeziory, dlatego niezbędne jest poszukiwanie zewnętrznych źródeł finansowania. Szanse na to stwarzają różnego rodzaju krajowe i międzynarodowe programy związane między innymi z rozpoczynającą się właśnie nową perspektywą finansową funduszy europejskich. Dlatego konieczne jest ich staranne monitorowanie w zakresie pojawiających się możliwości, a następnie bardzo skuteczne aplikowanie o wsparcie. Środki te powinny być wykorzystywane w jeszcze większym niż do tej pory stopniu, bowiem ich dostępność w przyszłości będzie prawdopodobnie znacznie mniejsza.

Strategia Rozwoju Gminy Sobienie-Jeziory realizowana będzie w kontekście założeń nakreślonych dla całego województwa mazowieckiego i kraju. Dlatego jej spójność z dokumentami strategicznymi dla tych obszarów jest nie tylko naturalna, ale wręcz konieczna. Zapewni ona bowiem możliwość korzystania ze wsparcia finansowego w ramach programów krajowych oraz programów finansowych z funduszy Unii Europejskiej. Perspektywa czasowa aktualnego dokumentu nie przypadkowo jest zbieżna z nową perspektywą finansową funduszy europejskich. Stanowią one powinny bardzo istotny element finansowania znacznej części działań podejmowanych przy jej realizacji. Zbudowanie przy ich wykorzystaniu trwałych podstaw rozwoju gospodarczego i społecznego będzie miało kluczowe znaczenie dla dalszego rozwoju gminy.

Umowa Partnerstwa jest dokumentem określającym kierunki interwencji w latach 2014-2020 trzech polityk unijnych w Polsce – Polityki Spójności, Wspólnej Polityki Rolnej i Wspólnej Polityki Rybołówstwa. W Umowie wzięto pod uwagę zapisy unijnych i krajowych dokumentów strategicznych oraz dotychczasowe doświadczenia związane z wdrażaniem perspektywy 2004-2006 i 2007-2013. Umowa Partnerstwa przedstawia m.in.: cele i priorytety interwencji w ujęciu tematycznym i terytorialnym, układ programów operacyjnych i zarys systemu finansowania oraz wdrażania. Ujęte w niej dokumenty zaprogramowane na perspektywę finansową UE na lata 2014-2020 obejmują:

- Program Inteligentny Rozwój 2014-2020
- Regionalne Programy Operacyjne 2014-2020
- Program Polska Cyfrowa 2014-2020
- Program Infrastruktura i Środowisko 2014-2020
- Program Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020
- Program Polska Wschodnia 2014-2020
- Program Pomoc Techniczna 2014-2020

W odniesieniu do zadań inwestycyjnych i tzw. „projektów miękkich” realizowanych bezpośrednio przez Gminę Sobienie-Jeziory najistotniejszymi źródłami współfinansowania będą:

- **Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego 2014-2020,**
- **Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020**
- **Program Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020.**

Szczególną uwagę należy zwracać także na możliwość wsparcia finansowego wynikającą z realizacji licznych programów sektorowych wdrażanych przez poszczególne ministerstwa, np. w obszarze kultury, edukacji, infrastruktury, ochrony środowiska.

7. Zgodność wizji i kierunków rozwoju gminy Sobienie-Jeziory z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu

Cele strategiczne i operacyjne określone w Strategii Rozwoju Gminy Sobienie-Jeziory na lata 2015-2022 pokrywają się z celami przedstawionymi w dokumentach strategicznych wyższego rzędu. Zgodność tę przeanalizowano na podstawie następujących dokumentów:

- Strategia Rozwoju Kraju 2010-2020,
- Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2020,
- Strategia Rozwoju Powiatu Otwockiego na lata 2014-2020.

A. Zgodność Strategii Rozwoju Gm. Sobienie-Jeziory z priorytetami strategicznymi Strategii Rozwoju Kraju 2010-2020

Priorytet strategiczny Strategii Rozwoju Kraju 2010-2020	Zgodność Strategii Rozwoju Gminy
Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów	I.1, I.2, I.3, I.4, I.5, I.6, II.1, II.2, II.3, II.4,
Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie procesom marginalizacji na obszarach problemowych	III.1, III.2, III.3, III.4, III.6, III.7
Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie	III.3, IV.2, IV.3, IV.4, IV.5,

Tabela 27. Zgodność Strategii Rozwoju Gm. Sobienie-Jeziory z priorytetami strategicznymi Strategii Rozwoju Kraju 2010-2020

B. Zgodność Strategii Rozwoju Gm. Sobienie-Jeziory z priorytetami strategicznymi Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2020

Cel Strategii Rozwoju Woj. Mazowieckiego	Zgodność Strategii Rozwoju Gminy
Rozwój kapitału społecznego	III.1, III.3, III.5, III.6, III.7
Wzrost innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu	I.1, II.4, IV.1, IV.2, IV.3, IV.4, IV.5
Stymulowanie rozwoju funkcji metropolitalnych Warszawy	I.2, I.3, II.1, II.2,
Aktywizacja i modernizacja obszarów pozametropolitalnych.	I.2, I.3, I.4, I.5, I.6, II.1, II.2, II.3, II.4, III.1, III.2, III.7
Rozwój społeczeństwa obywatelskiego oraz kształtowanie wizerunku regionu	I.1, I.4, I.5, I.6, III.4, IV.2, IV.4,

Tabela 28. Zgodność Strategii Rozwoju Gm. Sobienie-Jeziory z priorytetami strategicznymi Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2020

C. Zgodność Strategii Rozwoju Gm. Sobienie-Jeziory z priorytetami strategicznymi Strategii Rozwoju Powiatu Otwockiego na lata 2014-2020

Cel Strategii Rozwoju Woj. Mazowieckiego	Zgodność Strategii Rozwoju Gminy
Budowanie tożsamości i świadomości lokalnej	I.5, I.6, II.1, II.2, II.3, II.4, III.4,
Wspieranie integracji społecznej	I.1, III.1, III.2, III.5, III.6, III.7, IV.4
Zdelimitowanie obszaru powiatu	I.1, I.4, IV.1, IV.2, IV.3, IV.5
Zwiększenie dostępności komunikacyjnej powiatu	I.2, I.3, III.3

Tabela 29. Zgodność Strategii Rozwoju Gm. Sobienie-Jeziory z priorytetami strategicznymi Strategii Rozwoju Powiatu Otwockiego na lata 2014-2020

Spis ilustracji

1. Mapa Gminy Sobienie-Jeziory.....	5
2. Gmina Sobienie-Jeziory na tle powiatu otwockiego	5
3. Podział administracyjny Gminy Sobienie-Jeziory	6
4. Bagno Całowanie.....	8
5. Rzeka Wisła	8
6. Rezerwat przyrody „Wymięklizna”	9
7. Jezioro Piwonińskie	11
8. Środowisko kulturowe gminy Sobienie-Jeziory	12
9. Kościół p.w. Św. Jana Chrzciciela w Warszawicach	13
10. Pałac Jezierskich w Sobieniach Szlacheckich	14
11. Wiatrak w Sobieniach Kielczewskich	15
12. Boisko wielofunkcyjne w Sobieniach-Jeziorach.....	23
13. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Sobieniach-Jeziorach	24
14. Uczestnicy projektu „Szansa na pracę”	30
15. Świetlica w Sobieniach-Jeziorach.....	32
16. Świetlica w Warszówce	32
17. Owocobranie, sierpień 2011r.	33
18. Wielkanocny Kiermasz Rękodziela, 18.03.2012r.	33
19. Gminny Dzień Seniora w Wysocznynie 09.11.2014r.....	34
20. Warsztaty teatralne	35
21. Warsztaty filmowe	37
22. Warsztaty dziennikarskie.....	37
23. Zawodnicy LZS Wisła Dziecinów podczas Dnia Sportu i Rodziny LGD Natura i Kultura 30.08.2014r.....	38
24. VIII Turniej Tenisa Stołowego o Puchar Wójta i Ks. Proboszcza 24.01.2015r.....	38
25. Pole golfowe	39
26. Łądownisko w Sobieniach Szlacheckich.....	40
27. Samochód OSP Sobienie-Jeziory – zakup współfinansowany w 2013 r. ze środków budżetu gminy.....	43
28. Samochód policyjny wykorzystywany przez Posterunek Policji w Sobieniach-Jeziorach – zakup dofinansowany w 2014 roku ze środków budżetu gminy.....	43
29. Schemat drogowej sieci komunikacyjnej gminy Sobienie-Jeziory	44
30. Nowa nawierzchnia asfaltowa (2014r.) – ul. Polna w Sobieniach-Jeziorach	47
31. Gminna oczyszczalnia ścieków w Sobieniach-Jeziorach.....	50
32. Stowarzyszenie Koła Gospodyń Wiejskich w Wysocznynie na V Warszawskim Pikniku Archiwalnym.....	65
33. 100-lecie Ochotniczej Straży Pożarnej w Sobieniach-Jeziorach	65

Spis tabel

1. Struktura bonitacyjna gruntów	11
2. Statystyka mieszkańców zameldowanych na pobyt stały według płci i wieku	16
3. Liczba mieszkańców Gminy Sobienie-Jeziory na przestrzeni lat 2006-2015	17
4. Przyrost naturalny i saldo migracji dla gm. Sobienie-Jeziory na przestrzeni lat 2005-2014.....	17
5. Liczba ludności w wieku produkcyjnym	17
6. Osoby bezrobotne w gm. Sobienie-Jeziory. Dane na ostatni dzień roku.....	18
7. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	18
8. Liczba bezrobotnych w poszczególnych gminach powiatu otwockiego.....	19
9. Jednostki wpisane do rejestru REGON według sekcji PKD 2007 w 2014 roku.....	20
10. Liczba uczniów w szkołach podstawowych na terenie gminy Sobienie-Jeziory.....	22
11. Liczba uczniów w Publicznym Gimnazjum w Sobieniach-Jeziorach	22
12. Realizacja zadań z zakresu świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego.....	30
13. Wykaz dróg powiatowych	45
14. Wykaz dróg gminnych	45
15. Sieć wodociągowa gminy Sobienie-Jeziory	48
16. Oświetlenie dróg zasilane z sieci energetycznej	51
17. Zagospodarowanie odpadów na terenie gm. Sobienie-Jeziory.....	54
18. Wybrane pozycje z budżetu Gminy Sobienie-Jeziory	56
19. Struktura kwotowa wydatków budżetowych Gminy Sobienie-Jeziory w złotych.....	57
20. Struktura procentowa wydatków budżetowych Gminy Sobienie-Jeziory	58
21. Finanse Gminy Sobienie-Jeziory na tle gmin powiatu otwockiego i woj. mazowieckiego	60
22. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem.....	61
23. Udział dochodów własnych w dochodach ogółem.....	61
24. Dochody własne w podziale na wybrane kategorie	62
25. Wyniki badania ankietowego: Inwestycje/zadania/projekty konieczne do realizacji w najbliższym czasie.....	77
26. Wskaźniki służące ocenie poziomu wdrażania Strategii Rozwoju Gminy Sobienie-Jeziory na lata 2015-2022	95
27. Zgodność Strategii Rozwoju Gminy Sobienie-Jeziory z priorytetami strategicznymi Strategii Rozwoju Kraju 2010-2020.....	101
28. Zgodność Strategii Rozwoju Gminy Sobienie-Jeziory z priorytetami strategicznymi Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2020	102
29. Zgodność Strategii Rozwoju Gminy Sobienie-Jeziory z priorytetami strategicznymi Strategii Rozwoju Powiatu Otwockiego na lata 2014-2020	102

Spis wykresów

1. Struktura użytków rolnych.....	10
2. Współczynnik skolaryzacji.....	21
3. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w latach 2009-2013	26
4. Liczba rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne na dzieci w latach 2010-2013.....	26
5. Kwoty świadczeń rodzinnych w latach 2009-2013	27
6. Powody przyznania pomocy społecznej w 2014 roku	27
7. Przestępstwa stwierdzone w zakończonych postępowaniach przygotowawczych na terenie powiatu otwockiego w latach 2012-2014.....	42
8. Zasoby mieszkaniowe Gminy Sobienie-Jeziory w 2013 roku	55
9. Dochody i wydatki budżetu gminy Sobienie-Jeziory w latach 2008-2014.....	57
10. Wydatki na obsługę długu publicznego w latach 2009-2014.....	60
11. Dochody własne gminy Sobienie-Jeziory w latach 2008-2014.....	62
12. Wyniki badania ankietowego: Obiekty oświatowe i kulturalne, poziom edukacji i usług kulturalnych.....	71
13. Wyniki badania ankietowego: Sfera przestrzenna	72
14. Wyniki badania ankietowego: Infrastruktura techniczna.....	73
15. Wyniki badania ankietowego: Gospodarka i rynek pracy.....	74
16. Wyniki badania ankietowego: Turystyka i rekreacja.....	75
17. Wyniki badania ankietowego: Sfera społeczna.....	76
18. Wyniki badania ankietowego: Mocne strony Gminy Sobienie-Jeziory	78
19. Wyniki badania ankietowego: Słabe strony Gminy Sobienie-Jeziory	78
20. Wyniki badania ankietowego: Zagrożenia dla rozwoju Gminy Sobienie-Jeziory.....	79
21. Wyniki badania ankietowego: Szanse rozwojowe Gminy Sobienie-Jeziory	79